МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ХАРЧОВИХ ТЕХНОЛОГІЙ
Навчально-науковий інститут економіки і управління

Кафедра обліку і аудиту

«До захисту в ЕК»	**«До захисту допущено»**
Директор інституту(декан факультету)	В.о. завідувача кафедри
_____ Олег ШЕРЕМЕТ	____Ольга МИХАЙЛЕНКО
(підпис) (прізвище та ініціали)	(підпис) (прізвище та ініціали)
«___» _____ 2024р.	«___» _____2024р.

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА
НА ЗДОБУТТЯ ОСВІТНЬОГО СТУПЕНЯ МАГІСТРА

зі спеціальності 071 «Облік і оподаткування»_____
(код та назва спеціальності)

освітньо-професійної програми Облік і аудит

на тему: РОЗРОБКА ОБЛІКОВОЇ ПОЛІТИКИ ПІДПРИЄМСТВА В СИСТЕМІ УПРАВЛІННЯ ЗАПАСАМИ ПІДПРИЄМСТВ ПРОМИСЛОВОСТІ

Виконав: здобувач____ курсу, групи_____
_____
_Скибчук Вікторія Миколаївна _____ _____
(прізвище, ім'я, по батькові повністю) (підпис)

Керівник ___Темчишина Юлія Леонідівна_____ _____
(прізвище , ім'я та по батькові повністю) (підпис)

Рецензент _____ _____
(прізвище та ініціали) (підпис)

Я як здобувач(ка) Національного університету харчових технологій розумію і підтримую політику університету з академічної доброчесності. Я не надавав(-ла) і не одержував(-ла) недозволеної допомоги під час підготовки цієї роботи. Використання ідей, результатів і текстів інших авторів мають посилання на відповідне джерело

Здобувач_____

(підпис)

Київ – 2024 р.

НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ХАРЧОВИХ ТЕХНОЛОГІЙ
НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ХАРЧОВИХ ТЕХНОЛОГІЙ
НАВЧАЛЬНО-НАУКОВИЙ ІНСТИТУТ ЕКОНОМІКИ І УПРАВЛІННЯ

Кафедра обліку і аудиту

Освітній ступінь магістр

Спеціальність 071 «Облік і оподаткування»
(код і назва)

Освітньо-професійна програма Облік і аудит

ЗАТВЕРДЖУЮ
В.о. Завідувача кафедри обліку і аудиту
Ольга Михайленко
«09» жовтня 2023 року

З А В Д А Н Н Я
НА КВАЛІФІКАЦІЙНУ РОБОТУ ЗДОБУВАЧА

Скибчук Вікторії Миколаївні
(прізвище, ім'я, по батькові)

1. Тема роботи РОЗРОБКА ОБЛІКОВОЇ ПОЛІТИКИ ПІДПРИЄМСТВА В СИСТЕМІ УПРАВЛІННЯ ЗАПАСАМИ ПІДПРИЄМСТВ ПРОМИСЛОВОСТІ

керівник роботи Темчишина Юлія Леонідівна, к.е.н., доцент,
(прізвище, ім'я, по батькові, науковий ступінь, вчене звання)

затверджені наказом закладу вищої освіти від "09" 2023 року № 818-КС

2. Строк подання здобувачем роботи 01 лютого 2024 року

3. Вихідні дані до роботи нормативно-законодавчі документи, постанови, інструкції, накази, статті, звітність ПрАТ «Латманнен Акса» за 2021-2022 роки

4. Зміст пояснювальної записки (перелік питань, які потрібно розробити) Вступ. Розділ І. Теоретико-методологічні основи обліку запасів підприємств промисловості, Розділ ІІ. Аналіз виробничо-господарської діяльності ПрАТ «Латманнен Акса», організація та методика проведення економічного аналізу запасів підприємств промисловості, Розділ ІІІ. Теоретико-методологічні основи аудиту запасів підприємств промисловості.

5. Перелік графічного матеріалу: підходи науковців до визначення поняття «виробничі запаси», схема оцінки запасів, формування первісної вартості при надходженні запасів, склад запасів за цілями бухгалтерського обліку, підходи до оцінки запасів за НП(С)БО 9 «Запаси» і МСБО 2 «Запаси», характеристика П(с)БО 9 «Запаси», бухгалтерські проведення з обліку МШП, надходження виробничих запасів на підприємство, реалізація виробничих запасів по передоплаті, структура бухгалтерії ПрАТ «Лантманнен Акса», схема організаційної структури управління ПрАТ «Лантманнен Акса», етапи аналізу виробничих запасів, аналіз стану оборотних

активів ПрАТ «Латманнен Акса» за 2021-2022 рр., тис. грн., алгоритм проведення аудиту запасів

6. Консультанти розділів роботи

Розділ	Прізвище, ініціали та посада консультанта	Підпис, дата	
		завдання видав	завдання прийняв

7. Дата видачі завдання 09 жовтня 2023 року

КАЛЕНДАРНИЙ ПЛАН

№	Назва етапів виконання кваліфікаційної роботи	Строк виконання етапів роботи	Примітка
1	Вступ	09.10.23-23.10.23	Виконано
2	Розділ І. Теоретико-методологічні основи обліку запасів підприємств промисловості	24.10.23-21.11.23	Виконано
3	Розділ ІІ. Аналіз виробничо-господарської діяльності ПрАТ «Латманнен Акса», організація та методика проведення економічного аналізу запасів підприємств промисловості	22.11.23-27.12.23	Виконано
4	Розділ ІІІ. Теоретико-методологічні основи аудиту запасів підприємств промисловості	28.12.23-15.01.24	Виконано
5	Висновки і пропозиції	16.01.24-23.01.24	Виконано
6	Список використаних джерел	24.01.24-01.02.24	Виконано

Здобувач _____ _____
(підпис) (прізвище та ініціали)

Керівник роботи _____ _____
(підпис) (прізвище та ініціали)

АНОТАЦІЯ

Кваліфікаційна робота магістра написана на важливу і актуальну тему «Розробка облікової політики підприємства в системі управління запасами підприємств промисловості».

Кваліфікаційна робота магістра складається з вступу, трьох розділів та висновків і пропозицій, списку використаної літератури, додатків.

В першому розділі кваліфікаційної магістерської роботи проведено дослідження особливостей розробки облікової політики, економічної сутності запасів, вивчено нормативно-правові джерела з обліку, аналізу та аудиту управління запасами підприємств промисловості». Розглянуто первинний, аналітичний і синтетичний облік запасів. Досліджено сучасні інформаційні технології з обліку та управління запасами підприємств промисловості.

В другому розділі роботи магістра розглянуто техніко-економічну характеристику та господарську діяльність ПрАТ «Латманнен Акса», проведено економічний і фінансовий аналіз господарської діяльності і фінансового стану досліджуваного підприємства. Досліджено методичні і практичні основи аналізу управління запасами підприємств.

У третьому розділі роботи наведено теоретичні і практичні основи аудиту управління запасами підприємств промисловості, розглянуто особливості його проведення на ПрАТ «Латманнен Акса». У третьому розділі кваліфікаційної роботи визначено основні напрями удосконалення облікових аспектів забезпечення основних процесів управління запасами підприємств промисловості.

В роботі запропоновано рекомендації щодо забезпечення підвищення ефективності управління запасами підприємств промисловості на ПрАТ «Латманнен Акса».

Ключові слова: запаси, виробничі запаси, облікова політика, управління запасами, облік, аналіз, аудит, підприємство, управління виробничими запасами

ANNOTATION

The master's qualification work is written on the important and relevant topic "Development of accounting policy in the inventory management system of industrial enterprises".

The master's qualification work consists of an introduction, three sections and conclusions and proposals, a list of used literature, appendices.

In the first section of the qualifying master's thesis, a study was conducted on the peculiarities of the development of accounting policy, the economic essence of stocks, and the legal sources of accounting, analysis and audit of the management of stocks of industrial enterprises were studied. The primary, analytical and synthetic inventory accounting is considered. Modern information technologies for accounting and inventory management of industrial enterprises were studied.

In the second chapter of the master's thesis, the technical and economic characteristics and economic activity of PJSC "Latmannen Aksa" were considered, an economic and financial analysis of the economic activity and financial condition of the enterprise under study was carried out. The methodical and practical bases of the analysis of enterprise inventory management have been studied.

In the third section of the work, the theoretical and practical foundations of the inventory management audit of industrial enterprises are presented, the peculiarities of its implementation at PrJSC "Latmannen Aksa" are considered. In the third section of the qualification work, the main directions for improving the accounting aspects of ensuring the main inventory management processes of industrial enterprises are defined.

The work offers recommendations for ensuring the improvement of the efficiency of inventory management of industrial enterprises at PJSC "Latmannen Aksa".

Keywords: inventory, inventory, accounting policy, inventory management, accounting, analysis, audit, enterprise, inventory management

ЗМІСТ

ВСТУП.....8

РОЗДІЛ І. ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНІ ОСНОВИ ОБЛІКУ ЗАПАСІВ ПІДПРИЄМСТВ ПРОМИСЛОВОСТІ …….....12

1.1. Наукові дослідження економічної сутності запасів…….....12

1.2. Сутність та класифікація облікової політики, принципи її формування на підприємстствах промисловості…….....24

1.3. Нормативно-правове регулювання обліку, аналізу та аудиту запасів підприємств промисловості…….....31

1.4. Складові облікової політики запасів, організація і методика обліку запасів ПрАТ «Латманнен Акса»……. ……..……41

РОЗДІЛ ІІ. АНАЛІЗ ВИРОБНИЧО-ГОСПОДАРСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПРАТ «ЛАТМАННЕН АКСА», ОРГАНІЗАЦІЯ ТА МЕТОДИКА ПРОВЕДЕННЯ ЕКОНОМІЧНОГО АНАЛІЗУ ЗАПАСІВ ПІДПРИЄМСТВ ПРОМИСЛОВОСТІ.....54

2.1. Організаційно-економічна характеристика та організація обліку на ПрАТ «Латманнен Акса».....54

2.2. Аналіз виробничо-господарської діяльності ПрАТ «Латманнен Акса» за 2021-2022 рр……...59

2.3. Методологічні та практичні основи аналізу запасів ПрАТ «Латманнен Акса»……66

РОЗДІЛ ІІІ. ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНІ ОСНОВИ АУДИТУ ЗАПАСІВ ПІДПРИЄМСТВ ПРОМИСЛОВОСТІ.....76

3.1. Теоретичні аспекти аудиту запасів підприємств промисловості.....76

3.2. Удосконалення процесів автоматизації розробки облікової політики в системі управління запасами підприємств промисловості.....88

3.3. Удосконалення облікової політики ПрАТ «Латманнен Акса» в системі управління запасами…….....96

ВИСНОВКИ І ПРОПОЗИЦІЇ.....101

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....104

ДОДАТКИ.....108

ВСТУП

Виробничі запаси як складова оборотних активів підприємства виступають головною умовою безперебійного забезпечення процесу виробництва. Матеріально-сировинні ресурси активно використовуються у виробничих бізнес-процесах, вони є базою носіїв прямих матеріальних витрат у структурі собівартості готової продукції. Від їх ефективного управління залежить конкурентоздатність суб'єкта господарювання та величина його результатів діяльності. Занижені норми запасів призводять до збитковості, пов'язаної із простоями виробничого процесу, що в кінцевому результаті може призвести до втрати потенційних покупців. Зайво накопичені запаси відволікають оборотний капітал, зменшують можливість його альтернативного вкладення, обумовлюють додаткові витрати підприємства на їх утримання. І лише достатня (внормована) наявність запасів зможе забезпечити рентабельне функціонування підприємства, а в подальшому збалансувати його прибутковість.

Управління виробничими запасами є важливим аспектом діяльності кожного підприємства, адже їх вартість впливає на рівень рентабельності виробництва, відтак раціональне використання виробничих запасів сприяє підвищенню ефективності виробництва. Добре побудований облік виробничих запасів дозволяє забезпечити належну якісну інформованість про їх наявність та рух, що допомагає підприємствам надати вірну інформацію стосовно свого фінансового стану та результатів діяльності. Зокрема, при складанні фінансової звітності підприємства користуються національними або міжнародними стандартами бухгалтерського обліку. Слід зазначити, що національні стандарти враховують вимоги міжнародних стандартів з урахуванням особливостей економіки, правових та податкових норм країни. Однак існують певні невідповідності між національними та міжнародними стандартами, зокрема і щодо обліку виробничих запасів. Таким чином, розгляд сучасного стану та надання пропозицій щодо вдосконалення бухгалтерського обліку виробничих запасів є актуальним питанням.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Вагомий внесок у вивчення проблем, пов'язаних з обліком виробничих запасів, внесли такі вітчизняні науковці, як Бутинець Ф.Ф., Гончаров Ю.В., Михалевич С.Г., Сайко О.В. та інші.

У сучасному господарському середовищі, де підприємства стикаються зі зростаючими вимогами ефективного управління, одним із ключових аспектів є належне управління виробничими запасами. Виробничі запаси є невід'ємною складовою успішної діяльності підприємств, але їх неефективне управління може призводити до фінансових втрат, затримки в постачанні, переплати за зберігання та знецінення товарів. З огляду на важливість виробничих запасів, одним із методів зовнішнього контролю є аудит виробничих запасів. Він є необхідним інструментом для оцінки та забезпечення ефективного управління цим ресурсом.

Аудит виробничих запасів дозволяє з'ясувати, чи відповідає система управління запасами вимогам ефективного використання ресурсів, а також виявити можливі ризики та проблеми, пов'язані з управлінням запасами. Розвиток сучасних технологій, зміни в бізнес-процесах та міжнародні стандарти обліку створюють необхідність у вдосконаленні методів аудиту та оцінки ефективності управління виробничими запасами. Таким чином, аудит виробничих запасів є актуальним в контексті сучасного господарського середовища, де підприємства прагнуть до оптимізації управління запасами для досягнення конкурентної переваги, зниження витрат та забезпечення стабільного фінансового стану. Аналіз останніх досліджень і публікацій.

Проблеми обліку, аналізу і аудиту управління запасів розглядаються в різних дослідженнях, зокрема в працях: Бутинець Ф.Ф., Гончаров Ю.В., Загороднього А. Г., Кулаковської Л. П., Мельникова М. С., Михалевича С.Г., Огійчук М. Ф., Піча Ю. В., Сайко О.В., Сиротюк Г. О., Скрипника М. І., Ткаченко Н.М., Утенкова К. О., Шкірі Л. Н. та інших авторів. Питання розвитку теорії та практики обліку, аналізу аудиту запасів є предметом досліджень як вітчизняних, так і зарубіжних учених. Незважаючи на значні досягнення в розкритті сутності поняття «виробничі запаси», їх класифікації та оцінки, серед науковців ще не існує єдиної позиції щодо

цих питань. Різні підходи до методики обліку, аналізу і аудиту операцій з виробничими запасами на великих і середніх підприємствах свідчать про необхідність та актуальність подальших досліджень у цій області та удосконалення облікової політики.

Отже, основним завданням, яке повинне вирішуватися в процесі написання роботи є розробка облікової політики в системі управління запасами підприємств промисловості, яка б була актуальною в сучасних умовах господарювання підприємств.

Метою написання роботи є систематизація теоретичних і методичних матеріалів ведення обліку запасів підприємства, розробка облікової політики в системі управління запасами підприємств промисловості, узагальнення нормативно-правових документів, а також застосування знань з особливостей ведення бухгалтерському обліку на прикладі ПрАТ «Лантманнен Акса».

Для досягнення мети написання у роботі сформовані *завдання*:

- вивчити теоретичні основи розробки облікової політики в системі управління запасами підприємств промисловості;
- дослідити характеристику, історію та господарську діяльність ПрАТ «Латманнен Акса»;
- розглянути структуру відділу бухгалтерії та форму організації обліку на ПрАТ «Латманнен Акса»;
- вивчити облікову політику ПрАТ «Латманнен Акса»;
- дослідити основні питання щодо обліку управління запасами на ПрАТ «Латманнен Акса»;
- розглянути особливості відображення інформації про запаси в звітності і облікових регістрах ПрАТ «Латманнен Акса»;
- вивчити основи організації облікової і аналітичної роботи ПрАТ «Латманнен Акса»;
- провести аналіз господарської діяльності ПрАТ «Латманнен Акса» за 2020-2021 роки;

- провести аналіз управління запасами ПрАТ «Латманнен Акса»;
- дослідити теоретико-методичні основи проведення аудиту управління запасами підприємства;
- сформувати висновки, навести пропозиції щодо розробки облікової політики в системі управління запасами ПрАТ «Латманнен Акса».

Предметом дослідження є розробки облікової політики в системі управління запасами в сучасних умовах господарювання та розвитку.

Об'єктом дослідження є облікова політика підприємства в системі управління запасами ПрАТ «Латманнен Акса».

Контрагент ПРАТ «ЛАНТМАННЕН АКСА» зареєстрована 06.02.1996 за юридичною адресою: Україна, 08304, Київська область, місто Бориспіль, вулиця Привокзальна, будинок 3. Керівником організації є ЧЕРВАК ІГОР ІВАНОВИЧ. Розмір статутного капіталу складає 63 262 257,45 грн.

Методи дослідження. Теоретико-методологічною основою дослідження є метод діалектичної індукції, дедукції оцінки економічної природи запасів, чинної законодавчої та нормативно-правової бази, сформованих і застосовуваних методів бухгалтерського обліку, аналізу і аудиту запасів досліджуваних підприємств.

Інформаційну базу дослідження складають нормативно-правові акти, наукові праці вітчизняних та зарубіжних вчених-економістів з питань бухгалтерського обліку, аналізу та аудиту управління запасами, матеріали журналів та наукових конференцій, офіційна статистика, бухгалтерський облік і фінанси ПрАТ «Латманнен Акса».

РОЗДІЛ І. ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНІ ОСНОВИ ОБЛІКУ ЗАПАСІВ ПІДПРИЄМСТВ ПРОМИСЛОВОСТІ

1.1. Наукові дослідження економічної сутності запасів

Виробничі запаси, як обліково-економічну категорію, вивчають за такими напрямами:

1) Теоретичні аспекти (пояснення економічних категорій; зведення класифікації запасів і вибір нових класифікаційних характеристик; вдосконалення систем обліку; технічна характеристика виробничих процесів, галузеві характеристики та їх вплив на побудову систем обліку, контролю та управління);

2) Організаційно-методичні аспекти обліку виробничих запасів та пов'язаних з ними операцій (документаційний процес, удосконалення комплексного та аналітичного обліку, вирішення проблем, пов'язаних з визнанням та оцінкою виробничих запасів, формування облікової політики, відображення інформації у звітах підприємства));

3) Аналіз виробничих запасів (деталізовано етапи його реалізації, процедури аналізу та методи вдосконалення; вибір моделі для аналізу та прогнозування забезпеченості суб'єктів підприємства виробничими запасами);

4) Побудова процесу управління виробничими запасами (моделювання систем управління запасами підприємства в різних сферах господарської діяльності).

Розуміння основних економічних концепцій і термінології є важливим для систем бухгалтерського обліку та управління. Чітке та зрозуміле пояснення категорій «Запаси» та «Виробничі запаси» впливає на якість інформаційного потоку, який відбувається у виробничому бізнес-процесі. Проте методи визначення змісту та природи цих понять відрізняються як за тлумаченням, так і за рівнем деталізації. Значення акцій у господарській діяльності підприємств зумовило різні підходи до трактування їх природи. Про це свідчить наукова новизна проаналізованих робіт. З точки зору системного підходу та цілей менеджменту Юрчишен Л.В. Виробничий інвентар пояснюється як «група сировинних ресурсів

підприємства, яка забезпечує безперервність виробничого процесу і повністю переносить свою вартість на готову продукцію в межах операційного циклу». Як зазначають автори, це визначення може враховувати необхідність створення виробничих запасів і часу споживання, тим самим оптимізуючи випуск продукції підприємства.

При вивченні категорії «виробничі запаси» Ганас Л.М. з'ясовує її морфологічний, змістовний та функціональний зміст з урахуванням: суміжних категорій, призначення, структури, основного змісту та терміну використання у виробничому процесі. Водночас науковці досліджують виробничі запаси через призму обліково-економічних та матеріально-технічних методів. На думку автора, виробничі запаси - це «та частина матеріальних ресурсів, яка є власністю підприємства, зберігається у відповідному місці, ще не використовується, призначена для подальшого використання у процесі виробництва, міститься в конструкції для виготовлення продукту або підтримувати функціонування виробничого процесу, забезпечуючи його безперервність».

Ганас Л.М. також акцентував увагу на понятті «управління виробничими запасами», і він запропонував з точки зору управління процесною структурою розглядати його як «управлінську діяльність, засновану на плануванні виробничих запасів, організації поповнення та використання виробничих запасів, мотиваційний виробничий інвентар». Працівники, пов'язані з інвентаризацією виробництва, контролем і регулюванням інвентаризації виробництва».

Цей метод пояснення основних понять призначений для забезпечення єдиного розуміння для всіх учасників процесу управління виробничими запасами. Виробничі запаси в системах бухгалтерського обліку більш конкретні і менше відрізняються за з'ясуванням їх економічної сутності. Це пояснюється тим, що цей вид оборотних активів має чіткі законодавчі положення щодо їх визнання, оцінки та відображення в обліку. З цієї причини термін «виробничі запаси» тлумачиться інакше з точки зору бухгалтерського обліку та аналітики, ніж з точки зору економіки.

Для більшості підприємств України та за кордоном виробничі запаси є найважливішою складовою інвентарю. Тому важливо мати чітке розуміння їх природи та функціонального призначення. Сьогодні науковці по-різному підходять до визначення поняття «виробничі запаси» (табл. 1.1).

Таблиця 1.1

Підходи науковців до визначення поняття «виробничі запаси»

Автор	Трактування виробничих запасів
Андрос С.В.	Виробничі запаси - матеріальні цінності, предмети споживання в цілому, з повним переходом їх вартості на нові вироби, змінюються після кожного виробничого циклу, а також проти праці людини в процесі отримання готової продукції, виконання робіт, надання послуг[5].
Бутинець Ф.Ф.	Суб'єкти праці (сировина, матеріали, допоміжні продукти), що використовуються для виробництва продукції, реалізації проектів, надання послуг, забезпечення виробничих та управлінських потреб [9, с. 313]
Гончаров Ю.В.	Вартість матеріальних ресурсів, що використовуються для виробництва в рамках виробничого циклу, повністю перетворюється на вартість готової продукції, а раціональне управління ними є однією з умов ефективного управління [13, с. 51]
Марущак Л.І.	Під виробничими запасами розуміються такі активи, як сировина і матеріали, напівфабрикати, паливо і енергія, тара і тара, будівельні матеріали, запасні частини та інші матеріали, які повинні бути використані в процесі виробництва і не призначені для подальшого продажу[19]
Михалевич С.Г	Предмети праці, що знаходяться на підприємстві, у вигляді складських запасів основних і допоміжних матеріалів, а також палива, запасних частин, вторсировини, тари та інших матеріалів, що використовуються у виробничому процесі, і будь-яких інших матеріалів, необхідних підприємству для споживання. протягом ділового циклу [21, с. 10].
Сайко О.В.	Він є однією зі складових оборотних активів підприємства і в будь-який момент може принести економічну вигоду, що свідчить про необхідність його вивчення як одного з найважливіших об'єктів бухгалтерського контролю на підприємствах. При цьому витрати на виробничі запаси істотно впливають на собівартість готової продукції та рентабельність виробництва.

Виходячи з визначення, наведеного в таблиці 1.1, науковці розглядають виробничі запаси з різних точок зору. Деякі зосереджуються на особливостях

інвентаризації в порівнянні з іншими активами, тоді як інші зосереджуються на аспектах управління класом активів. Проте всі визначення зводяться до того, що запаси – це активи, які або повністю передають свою вартість, або повністю споживаються протягом виробничого циклу.

Необхідно вибрати групу вчених, які вивчають природу виробничих запасів з промислової точки зору, не тільки для підтвердження класифікаційного апарату, а й для визначення характеристик класифікації з метою ширшого розуміння економічної характер виробничих запасів. ця категорія.

Для глибшого розуміння матеріально-податкового характеру виробничих запасів Титенко Л.В. висвітлює джерела їх відшкодування. Автор зазначає, що виробничі запаси — це «матеріальні ресурси, що використовуються для виробництва, вартість яких повністю перетворюється на собівартість готової продукції протягом операційного циклу, а раціональне управління ними є однією з умов ефективного господарювання». Це пояснення уточнює зміст і структуру товарно-матеріальних цінностей, що допоможе чітко визначити його як ресурс, що використовується у виробництві готової продукції. Для раціональної організації облікової роботи удосконалено класифікацію виробничих запасів Титенко Л.В., розподіл яких залежить від технічного призначення та ролі у виробничому процесі.

Як зазначають автори, такий спосіб групування виробничих запасів полегшить обліково-інформаційне забезпечення, посилить аналітичні процеси контролю за витратою запасів, забезпечить джерела фінансування закупівельних витрат. Для визначення економічної сутності запасів, що використовуються підприємствами громадського харчування, Гриценко О. М. рекомендує розглядати їх як «виявлені ресурси у вигляді різноманітних товарно-матеріальних цінностей, необхідних для забезпечення виробничо-торговельної діяльності та виконання соціально-економічних функцій підприємства». Як зазначають автори, це пояснення враховує специфіку запасу, уточнюючи його зміст і поглиблюючи теоретичну базу дослідження. Громадське харчування – це специфічний вид діяльності, який поєднує два основних бізнес-процеси: виробництво та роздрібну

торгівлю. З метою систематизації інформації про види запасів, які використовуються в господарській діяльності таких підприємств, Гриценком О.М. розроблено методику їх групування шляхом вибору нових класифікаційних ознак. Гриценко виділив найбільш суттєві ознаки класифікації запасів, практична реалізація яких дасть змогу побудувати повну обліково-аналітичну модель, що відповідатиме вимогам усіх функцій управлінського циклу. Такий метод групування запасів посилить аналітичність бухгалтерського обліку, відокремить галузеві активи у звітності та сприятиме розвитку ресторанного бізнесу.

Забезпечити інформаційне управління ресурсним потенціалом підприємства Стецюк Н.Є. Він поглибив сутнісну економічну характеристику поняття «виробничий фонд», на основі чого запропонував розуміти «речові елементи виробництва, які використовуються як предмети праці та обігу у виробничому циклі і використовуються для потреб інші господарські види діяльності, які знаходяться на складі суб'єкта господарювання, повністю споживаються в кожному циклі і їх вартість перетворюється на вартість кінцевого продукту».

Бурден Л.В. пояснює виробничі запаси як «матеріальну цінність, придбану (придбану) підприємством під час використання для отримання майбутніх економічних вигод, та її вартість, перенесену до складу матеріальних витрат». Автори також уточнюють зміст єдиного стандарту класифікації виробничих запасів шляхом доповнення та розширення змісту існуючих ознак. Запропонований авторами порядок групування виробничих запасів та призначення класифікаційних ознак, притаманних досліджуваній галузі, надасть можливість формувати достовірну інформацію в процесі управління ресурсами та допоможе в прийнятті оперативних та поточних рішень. У системі бухгалтерського обліку інформація про виробничі запаси проходить чотири стадії руху: процес надходження; наявність і зберігання; процес використання у виробничо-господарській діяльності; процес вибуття. Кожен етап має певну інформацію

Для визначення економічної сутності запасів, що використовуються підприємствами громадського харчування, Гриценко О. М. рекомендує розглядати

їх як «виявлені ресурси у вигляді різноманітних товарно-матеріальних цінностей, необхідних для забезпечення виробничо-торговельної діяльності та виконання соціально-економічних функцій підприємства». Як зазначають автори, це пояснення враховує специфіку запасу, уточнюючи його зміст і поглиблюючи теоретичну базу дослідження. Громадське харчування – це специфічний вид діяльності, який поєднує два основних бізнес-процеси: виробництво та роздрібну торгівлю. З метою систематизації інформації про види запасів, які використовуються в господарській діяльності таких підприємств, Гриценком О.М. розроблено методику їх групування шляхом вибору нових класифікаційних ознак.

Гриценко виділив найбільш суттєві ознаки класифікації запасів, практична реалізація яких дасть змогу побудувати повну обліково-аналітичну модель, що відповідатиме вимогам усіх функцій управлінського циклу. Такий метод групування запасів посилить аналітичність бухгалтерського обліку, відокремить галузеві активи у звітності та сприятиме розвитку ресторанного бізнесу. Двоє науковців Стецюк Н.Є. провели дослідження виробничих запасів деревообробної промисловості. та Бурдей Л.В.

Забезпечити інформаційне управління ресурсним потенціалом підприємства Стецюк Н.Є. Він поглибив сутнісну економічну характеристику поняття «виробничий фонд», на основі чого запропонував розуміти «речові елементи виробництва, які використовуються як предмети праці та обігу у виробничому циклі і використовуються для потреб Інші види господарської діяльності Вони знаходяться в суб’єкті господарювання.

Склад повністю споживається в кожному циклі і його вартість перетворюється на вартість кінцевого продукту.» Бурдон Л.В. економічні вигоди під час використання.матеріальної цінності та перенесення її вартості до складу матеріальних витрат”.

Автори також уточнюють зміст єдиного стандарту класифікації виробничих запасів шляхом доповнення та розширення змісту існуючих ознак. Запропонований авторами порядок групування виробничих запасів та призначення класифікаційних

ознак, притаманних досліджуваній галузі, надасть можливість формувати достовірну інформацію в процесі управління ресурсами та допоможе в прийнятті оперативних та поточних рішень. У системі бухгалтерського обліку інформація про виробничі запаси проходить чотири стадії руху: процес надходження; наявність і зберігання; процес використання у виробничо-господарській діяльності; процес вибуття.

На кожному етапі виникає потік інформації, який є основою для формування первісної вартості запасів або витрат на їх використання (вибуття). Тому в практиці бухгалтерського обліку рекомендується групувати виробничі запаси через призму підприємства, на якому вони виникають, виділяючи такі класифікаційні ознаки:

1) Залежно від способу надходження (походження) - достовірна оцінка виробничих запасів на етапі приймання з визначенням повноти первісної вартості:
   - куплені за гроші (від постачальника або через відповідальну особу);
   - виготовлені власними силами;
   - отримано як внесок до статутного капіталу;
   - отримано безоплатно;
   - отримано в обмін на подібні (або неподібні) активи;
   - отримано внаслідок ліквідації (списання) основних засобів;
   - за результатами інвентаризації (залишок запасів);

2) За призначенням (характером) використання в господарській діяльності - для ефективного підтвердження вартості брухту у складі витрат підприємства, цілісності відображення інформації в системі бухгалтерського обліку: виробничого, загальновиробничого, адміністративного, потреби збуту залишаються основні засоби та інші необоротні матеріальні активи знаходяться в придатному для використання стані використовуються для поліпшення об’єктів основних засобів (при модернізації, реконструкції) створюються власними силами об’єкти необоротних матеріальних активів;

3) За методом оцінки виробничих запасів - з метою формування цілісності та

достовірності інформації з обліку витрат використання (вибуття): за методом визначення собівартості; за методом середньозваженої собівартості; за першим надходженням; за методом нормативних витрат;

4) За способом обробки - для повноти та правильності відображення в системі бухгалтерського обліку:

- реалізація;
- безоплатна передача;
- передача в обмін на подібні (чи неподібні) активи;
- внесені у склад статутного капіталу іншої юридичної особи;
- передача;
- вибуття за результатами інвентаризації (відсутність);
- погіршення запасів (знищення) внаслідок подій, не пов'язаних з діяльністю підприємства.

Наведений метод класифікації виробничих запасів є цілком бухгалтерським за своєю природою. Вибрані групи знаків і запасів можуть відстежувати потік інформації, коли вони відбуваються під час фаз руху. Більш детально доцільність реального використання даного групування виробничих запасів розкрито в публікації автора «Бухгалтерські аспекти побудови класифікацій виробничих запасів» [22].

Отримані дані свідчать про те, що для цілей аналітичного обліку запаси слід класифікувати індивідуально, тобто в межах галузі або виду діяльності, в якому працює підприємство. При цьому необхідно враховувати також організаційну структуру і технологічні характеристики виробничого процесу.

У міжнародній практиці оцінка запасів включає: первісну вартість, вартість заміщення, чисту вартість реалізації та дисконтовану вартість.

Відповідно до НП(с)БО 9 оцінку запасів за різними видами слід розглядати на наступних етапах руху запасів: при надходженні запасів, у разі втрат запасів, на дату звітності (рис. 1.1).

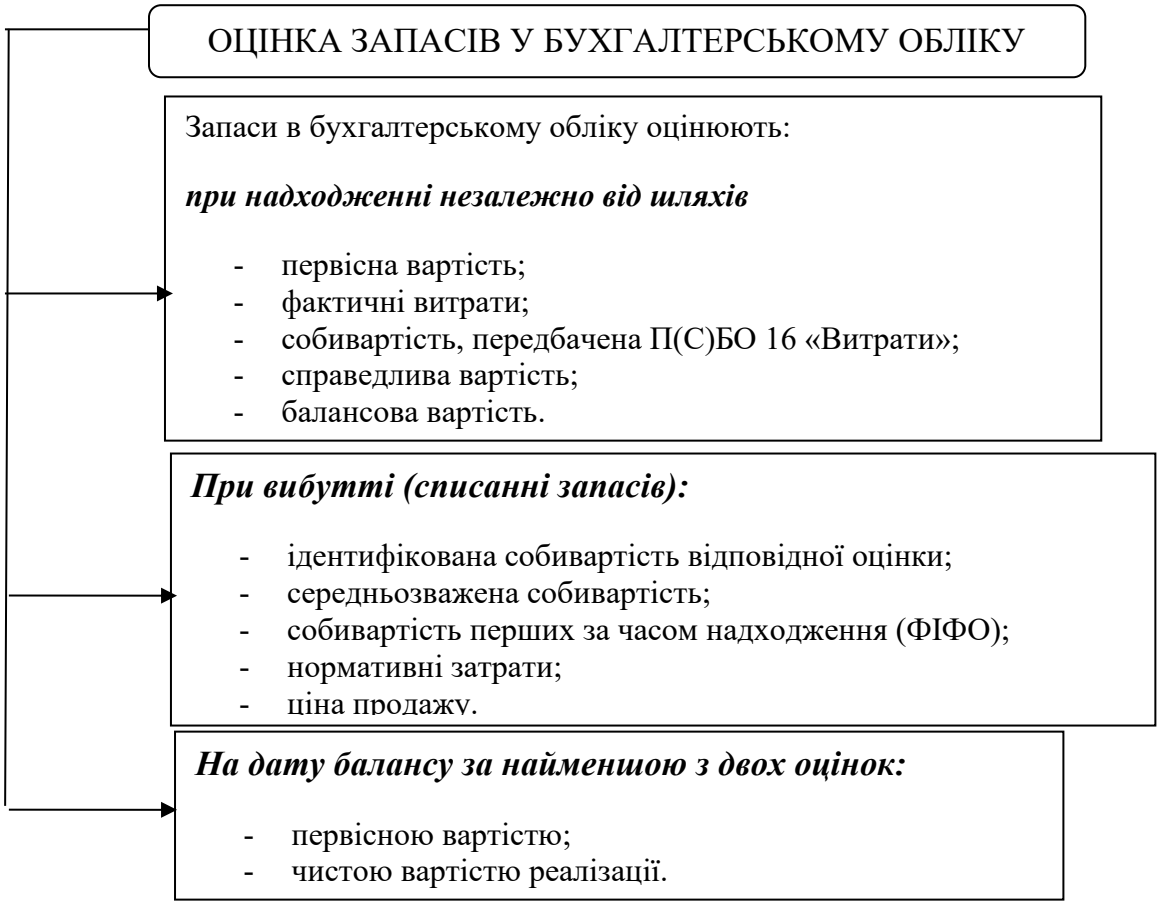

Рис.1.1. Схема оцінки запасів

Порядок оцінки запасів залежить від ряду факторів, головним з яких є система обліку запасів, обрана компанією. Для відображення запасів і отримання інформації про їх наявність і рух підприємства можуть використовувати постійну або періодичну систему обліку, яка узгоджує їхні рішення з послідовністю облікової політики.

Запаси оцінюються при надходженні. Придбані (отримані) або вироблені запаси обліковуються на балансі компанії за первісною вартістю (таблиця 1), яка залежить від того, як запаси надходять в компанію (таблиця 2). Якщо первісну вартість запасів неможливо визначити на момент оприбуткування, вони оцінюються та обліковуються за справедливою вартістю з подальшим коригуванням первісної вартості.

Оцінка запасів на дату балансу. Запаси відображаються в бухгалтерському обліку та фінансовій звітності за меншою з двох оцінок: початковою оцінкою або чистою вартістю реалізації. Запаси відображаються за чистою вартістю реалізації, якщо станом на звітну дату їхня ціна знизилася, або вони були пошкоджені, застаріли або іншим чином втратили свої первинні очікувані економічні вигоди. Чиста вартість реалізації кожної одиниці запасів визначається на основі її оціночної ціни продажу за вирахуванням очікуваних витрат на завершення виробництва та реалізації. Різниця між первісною вартістю та чистою вартістю реалізації, понесеною одночасно, компенсується поточними витратами. Дефіцити та суми збитків, що є результатом зменшення вартості, відображаються на позабалансових рахунках до визначення того, хто несе конкретну відповідальність. Після визначення об'єкта відшкодування збитків сума відшкодування включається до складу поточної дебіторської заборгованості (або іншого майна) та доходу. Якщо чиста вартість реалізації знову збільшиться в майбутньому, збільшення чистої вартості реалізації буде сторновано, але не повинно перевищувати попередньо зменшену запасів.

Оцінка запасів при їх вибутті При відпуску матиріалів у виробництво, продаж та іншому вибутті згідно п. 16 НП(С)БО 9 їх оцінка здійснюється за одним з таких методів: ідентифікованої собівартості, середньозваженої собівартості, ФІФО (собівартості перших за часом надходження запасів), нормативних затрат, за цінами продажу.

При розподілі вартості значних активів рекомендується проводити оцінку за такими етапами зміни вартості: оприбуткування, використання для виробництва, реалізації та інше вибуття, визначення кінцевого залишку звітного періоду.

Первісна вартість — фактична собівартість запасів, визначена відповідно до цього Національного положення (стандарту).

Рис. 1.2. Оцінка запасів у розрізі часового аспекту

У виробничій діяльності підприємство використовує засоби праці відносно невеликої вартості та строку служби до 1-го року. Такі предмети мають назву малоцінні швидкозношувані предмети і належать до класу «Запаси».

Матеріали – первинно оброблена сировина.

Сировина – продукція добувної та сільськогосподарськоїг галузі.

Напівфабрикат – продукт праці, який пройшов певні цикли виробництва (фарш, сирі котлети).

Запаси поділяються:

- Предмети праці (рахунки 20, 21, 22)
- Продукти праці (рахунки 25, 26, 27, 28)
- Незавершене виробництво (рахунки 23, 24).

Рис.1.3. Склад запасів за цілями бухгалтерського обліку

МШП визначаються активами, якщо існує ймовірність в майбутньому того, що суб'єкт господарювання отримає економічні вигоди та від використання яких вартість може достовірно визначена.

МШП включає предмети, що використовуються не більше року, або операційного періоду (циклу), якщо він становить більше року.

В наказі про облікову політику підприємства встановлюється вартість менше, ніж для основних засобів та малоцінних необоротних матеріальних активів.

На нашу думку, найбільш повно розкривається сутність виробничих запасів визначенням, що запропоновано Михалевичем С.Г. Автор не лише визначає виробничі запаси як предмети праці, але й відразу перелічує їх складові, що важливо для повного розуміння сутності цієї економічної категорії та її ролі у виробничому процесі підприємства.

1.2. Сутність та класифікація облікової політики, принции її формування на підприємствах промиловості

Закон про бухгалтерський облік визначає облікову політику досить просто: «Облікова політика – це сукупність принципів, методів і процедур, які застосовуються підприємствами для складання та подання фінансової звітності». Однак ця простота не означає, що концепція тривіальна в тому, що її слід розуміти. Насправді облікова політика є основою корпоративних фінансів. Немає необхідності «виходити на передову» публічної звітності, саме основні «принципи, методи та процедури» визначають фінансову перспективу компанії.

Наслідки прийняття облікової політики є дуже важливими для внутрішнього життя підприємства, і, отже, облікова політика є об'єктом ретельного контролю з боку різних зацікавлених груп та осіб. Облікова політика надає правові засоби коригування фінансових результатів та оподатковуваного прибутку.

Оскільки відповідно до статті 5 ст. Статтею 8 Закону про бухоблік передбачено, що підприємство самостійно визначає свою облікову політику, а її ефективність повністю залежить від керівництва підприємства [10]. Ключову роль

в оптимізації цього процесу відіграє документ, який у вітчизняній практиці часто називають наказом про облікову політику.

Тлумачення поняття «облікова політика» Міжнародними стандартами фінансової звітності та українським законодавством передбачає, що перед початком звітного періоду підприємство обирає певні методи, методології, методи оцінки, формальні організації бухгалтерського обліку в межах, визначених стандартами або інші нормативні документи та використовує для ведення поточного обліку та складання фінансової звітності. З одного боку, це забезпечує чітке пояснення показників фінансової звітності, а з іншого – створює умови для управління фінансами.

Слід зазначити, що серед науковців немає єдиної думки щодо визначення поняття «облікова політика». Одна група авторів пояснює облікову політику як сукупність методів обліку, обраних підприємством. Під другою групою під обліковою політикою розуміють принципи та правила бухгалтерського обліку конкретного підприємства.

Найбільш змістовним визначенням облікової політики Л. Пантелійчук вважає: «Сукупність облікових принципів, методів, процедур і заходів, які забезпечують якісний, безперебійний потік інформації від початкового етапу спостереження до кінцевих результатів». Якщо узагальнити всі наведені визначення, то отримаємо наступні результати: Облікова політика суб’єкта господарювання – це сукупність принципів, методів і процедур, за допомогою яких суб’єкт господарювання веде поточний облік, складає та подає фінансову звітність у встановлених межах. Закони України "Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні", положення (стандарти) бухгалтерського обліку, інші нормативні документи, які затверджуються Мінфіном та іншими органами виконавчої влади за погодженням з Мінфіном.

Система бухгалтерського обліку — це механізм підготовки та відображення інформації про фінансовий і майновий стан підприємства. Завдяки цій інформації її внутрішні та зовнішні користувачі можуть зрозуміти справжній стан

підприємства. Облікова політика – це методи ведення бухгалтерського обліку, обрані підприємством з урахуванням встановлених норм і характеристик, призначені для досягнення його цілей і завдань і використовуються для забезпечення достовірності фінансової звітності та систем управління якістю. Водночас слід погодитися з іншими авторами, що облікова політика українських підприємств містить, крім діловодства, досить широке поняття їх організації.

Ю. Хотинський вважає, що при формуванні облікової політики вона не повинна включати вимоги, чітко визначені законодавством, а лише вказувати момент, коли підприємство має право вибору. Крім того, існує ширший погляд на значення та застосування інструментів облікової політики. Облікова політика підприємств має бути спрямована на виявлення інноваційної здатності підприємців у підвищенні ефективності господарювання, впровадженні нових технологій для задоволення власних потреб і виконання зобов'язань перед державою.

Облікову політику можна розглядати з двох аспектів. Перший аспект — облікова політика держави щодо підприємств. Водночас він визначає принципи звітності, форму звітності, стандарти визнання окремих видів активів, зобов'язань, доходів і витрат, зміст термінів звітності тощо, а також зміст НП(С)БО. Другий аспект — «облікова політика підприємства». Насправді таке розмежування існує в різних НП (С) БО, але немає «вичерпного» положення про облікову політику, яке б робило їх структуру більш чіткою та однозначною.

Огляд наукової літератури показує, що українські науковці трактують поняття «облікова політика» ширше, ніж у МСФЗ та НП(С)БО, де розглядаються облікові політики.

Міжнародний стандарт № 1 «Розкриття інформації про облікову політику» говорить: «Керівництво має вибрати та застосовувати облікову політику підприємства таким чином, щоб фінансова звітність відповідала всім відповідним міжнародним стандартам бухгалтерського обліку та тлумаченням Постійного комітету з питань тлумачень».

Облікова політика — це набір методів обліку, які вибирає використовувати підприємство. Методи обліку різних активів і зобов'язань визначаються положеннями бухгалтерського обліку, і підприємства повинні самостійно вирішувати, який метод вибрати. Якщо метод бухгалтерського обліку не розроблено для конкретних обставин, підприємство може сформулювати власний метод бухгалтерського обліку.

Облікова політика підприємства повинна забезпечувати:

- повноту ведення бухгалтерського обліку всіх фактів господарської діяльності;

- відображати в бухгалтерському обліку факти господарської діяльності не тільки виходячи з їх юридичної форми, а й за економічним змістом фактів та умов господарської діяльності;

- ідентичність облікових даних для аналізу оборотів і залишків. На основі кореспондуючих рахунків комплексного бухгалтерського обліку на 1 число кожного місяця, а також даних звітності комплексного бухгалтерського та аналітичного обліку;

- вести обґрунтований та економний облік, виходячи з умов господарської діяльності та розміру підприємства.

Згідно з нормативно-правовими документами, що регулюють порядок встановлення та оприлюднення облікової політики підприємства, кожен елемент облікової політики може мати декілька законодавчо дозволених варіантів (наприклад, для обліку складських запасів методом «перший прийшов – перший вийшов»). може використовувати метод середньозваженої собівартості, метод продажної ціни за одиницю, метод собівартості, визначеної за одиницею запасів, метод стандартної собівартості). Про важливість і значимість правильного та ефективного вибору облікової політики в першу чергу свідчить той факт, що обрана підприємством облікова політика залежить від формалізації відповідних організаційно-управлінських документів. Основна мета цього документа полягає в тому, щоб задокументувати складові облікової політики, щоб забезпечити однакове

та якомога точніше впровадження цієї політики в корпоративну практику всіма структурними підрозділами та кожним керівником. Необхідність цього визначається двома факторами. Перш за все, нормальна робота підприємства невіддільна від упорядкованості його внутрішнього життя, однією з яких є бухгалтерський облік. По-друге, облікова політика має значний вплив на результати діяльності компанії та вимагає прийняття рішень першою особою, відповідальною за компанію. Сутність і важливість цього впливу випливає з окремих елементів, щодо яких підприємство має право визначати облікову політику.

Як видно з наведеного вище малюнка: наскільки важливо правильно визначити облікову політику підприємства. Однак є також деякі фактори, які мають суттєвий вплив на ваш вибір:

- організаційно-правова форма підприємства (товариство з обмеженою відповідальністю, акціонерне товариство, державне підприємство та ін.);

- галузева приналежність або вид діяльності (промисловість, будівництво, торгівля, посередницька діяльність);

- сфера діяльності, корпоративна структура, середньооблікова чисельність працівників;

- податкове поле підприємств (звільнення від різних податків і податкових ставок);

- свобода дій в умовах переходу до ринку (в першу чергу це означає можливість самостійного прийняття рішень щодо ціноутворення, вибору партнерів);

- стратегії фінансово-економічного розвитку (довгострокові цілі та завдання економічного розвитку підприємства, передбачувані напрями інвестування, тактичні прийоми вирішення перспективних завдань);

- наявність матеріальної бази (забезпеченість комп'ютерною технікою та іншою оргтехнікою, програмно-методичне забезпечення та ін.);

- система інформаційного забезпечення підприємства (всі напрямки, необхідні для ефективної діяльності підприємства);

- кваліфікаційний рівень бухгалтерів, фінансова сміливість, ініціативність та підприємницький дух керівників підприємства;

- система матеріальної зацікавленості в ефективності роботи підприємства та матеріальної відповідальності за обсяг виконуваних обов'язків.

При формуванні облікової політики необхідно дотримуватися таких вимог:

- активи і зобов'язання підприємства існують окремо від активів і зобов'язань його засновників та інших підприємств (припускається відокремленість майна);

- підприємство планує продовжити свою діяльність найближчим часом (за умови безперервності діяльності);

- облікова політика, прийнята підприємством, є послідовною з року в рік (передбачається послідовність у застосуванні облікової політики);

- факт економічно активного підприємства відноситься до того звітного періоду, в якому це відбувається, незалежно від термінів виплат (за умови тимчасової визначеності фактора господарської діяльності);

- облікова політика повинна бути сформульована шляхом вибору альтернативи з кількох загальноприйнятих стандартів;

- для конкретної задачі підприємствам зазвичай доводиться використовувати обраний метод для різних операцій в обліку, але в деяких випадках допустимо і зручно використовувати кілька методів паралельно;

- облікова політика підприємства, затверджена керівником, є одним із основних документів, що визначає правила ведення бухгалтерського обліку підприємства в рамках стандартів бухгалтерського обліку, встановлених Законом про бухгалтерський облік.

Обраний метод бухгалтерського обліку повинен застосовуватися для всіх структурних підрозділів підприємства, у тому числі для підрозділів, зарахованих на самостійний баланс, незалежно від їх місцезнаходження.

Облікова політика, прийнята різними підприємствами, відрізняється, тобто вони використовують однаковий метод обліку. Вибір конкретних методів оцінки, методів розрахунків, склад і послідовність бухгалтерського обліку, специфіка їх використання - в цьому полягає свобода підприємства у формуванні облікової політики.

Питанням облікової політики приділено багато уваги в літературі. Методи, визначені в Законі про бухгалтерський облік та фінансову звітність України, Положеннях (стандартах) бухгалтерського обліку отримали подальший розвиток та значно поглиблені та розширені. Зокрема, демонструється необхідність та історичні умови формування облікової політики, досліджується методологія та організаційна природа облікової політики та її вплив на результати фінансово-господарської діяльності.

Основною метою та основним завданням прийнятої облікової політики є якомога повніше відображення діяльності підприємства, формування повної, об'єктивної та достовірної корпоративної інформації, сприяння прийняттю ефективних економічних рішень.

2. Корпоративна облікова політика повинна відповідати таким вимогам:

- повнота – фінансові звіти повинні містити всю інформацію про фактичні та потенційні наслідки економічних операцій та подій, які можуть вплинути на прийняті на їх основі рішення;

- своєчасність – господарські операції та події мають бути відображені в бухгалтерському обліку та фінансовій звітності підприємства за звітний період, у якому вони здійснені;

- узгодженість - забезпечити відповідність інформації аналітичного обліку відповідним даним зведеного бухгалтерського обліку та показникам фінансової звітності - інформації зведеного та аналітичного обліку станом на кінець останнього календарного дня кожного місяця.

В якості основної вимоги ми будемо пропонувати послідовність і послідовність облікової політики з року в рік. Облікова політика може бути змінена

лише за обставин, визначених національними положеннями (стандартами) бухгалтерського обліку.

1.3. Нормативно-правове регулювання обліку, аналізу та аудиту запасів підприємств промисловості

Методологічні основи формування в бухгалтерському обліку інформації про запаси та її розкриття у фінансовій звітності для підприємств, які ведуть облік за національними стандартами встановлює Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 9 «Запаси» від 20.10.1999 р. № 246 (далі – НП(С)БО 9 «Запаси»).

Натомість для підприємств, які ведуть облік за міжнародними стандартами призначено Міжнародний стандарт бухгалтерського обліку 2 «Запаси» від 01.01.2012 р. № 929_021 (далі – МСБО 2 «Запаси»).

Порівнюючи МСБО 2 «Запаси» і НП(С)БО 9 «Запаси», можна зазначити, що ці нормативні акти мають багато спільного: умови визнання запасів; рекомендації щодо використання методів оцінки запасів; розкриття інформації про запаси у фінансовій звітності. Проте між національними і міжнародними стандартами обліку запасів існують певні відмінності і протиріччя.

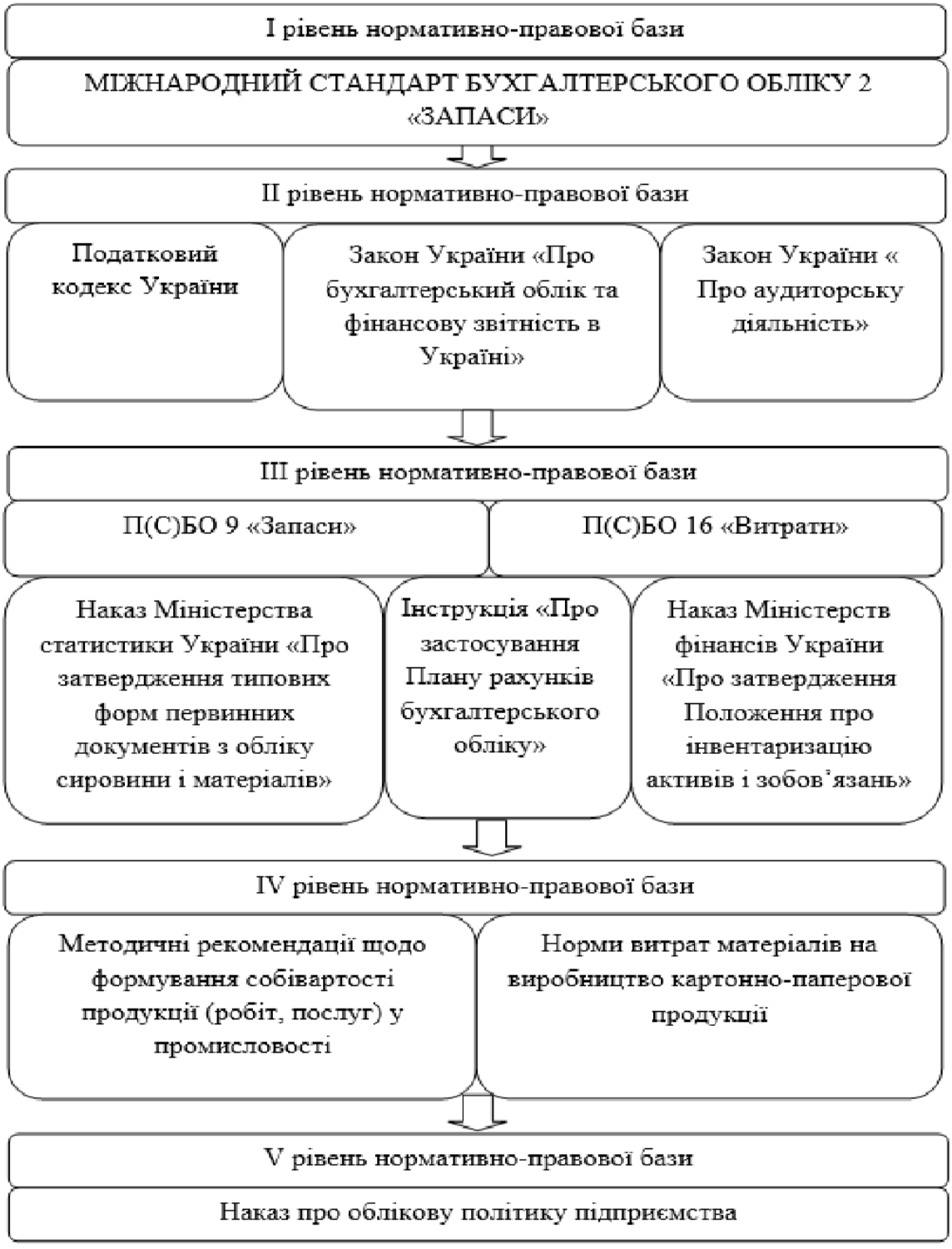

Рис. 1.4. Суть та оцінка виробничих запасів

Згідно з НП(С)БО 9 «Запаси», виробничі запаси вважаються складовою активів, які призначені для внутрішнього споживання і не призначені для подальшого продажу на певний момент часу. У цьому стандарті чітко визначено,

що до складу запасів входять такі елементи: сировина, основні та допоміжні матеріали, комплектуючі вироби, інші матеріальні цінності, незавершене виробництво, готова продукція, товари, поточні біологічні активи, малоцінні та швидкозношувані предмети. В свою чергу, відповідно до МСБО 2 «Запаси» запаси поділяються на: товари, виробничі запаси, виробничі допоміжні матеріали, матеріали, незавершене виробництво та готова продукція.

Отже, можна відзначити, що на відміну від МСБО 2, у НП(С)БО 9 виробничі запаси не виокремлені окремою складовою запасів. Для потреб бухгалтерії підприємств і цілей обліку важливим є розуміння порядку і вимог до визнання та оцінки виробничих запасів. Згідно із НП(С)БО 9 «Запаси» запаси визнаються активом, якщо:

1) існує імовірність того, що підприємство/ установа отримає в майбутньому економічні вигоди, пов'язані з їх використанням;

2) їх вартість може бути достовірно визначена [1].

Натомість у МСБО 2 «Запаси» немає жодної вказівки на умови визнання запасів активами, оскільки головним питанням цього стандарту є «визначення суми собівартості, яка повинна визнаватися як актив та переноситися на майбутні періоди до моменту визнання відповідних доходів» [1].

. Вважаємо, що уточнення, яке надає НП(С)БО 9 стосовно методів визначення первісної вартості сприяє більш точній оцінці запасів і відображенню інформації у фінансовій звітності. Окрім цього, основні відмінності між цими стандартами полягають у складі запасів і складі витрат, які включаються до їх собівартості

Порівняння основних аспектів оцінки виробничих запасів при їх відображенні на рахунках бухгалтерського обліку і у фінансовій звітності згідно з вимогами національних і міжнародних стандартів здійснимо у табл. 1.3.

Таблиця 1.2

Підходи до оцінки запасів за НП(С)БО 9 «Запаси» і МСБО 2 «Запаси»

П(С)БО9 «Запаси»	МСБО2 «Запаси»
1	2
Сфера застосування	
Специфікації цього стандарту не застосовуються до: Незавершене будівництво, поточні біологічні активи та фінансові активи	Цей стандарт застосовується до всіх акцій, крім: а) Незавершена робота б) Фінансові інструменти в) Біологічні активи, пов'язані з сільськогосподарською діяльністю, та сільськогосподарська продукція на місці збору врожаю
Склад активів, що визначаються стандартами як запаси	
Сировина, матеріали, комплектуючі вироби та вартість інших матеріалів, що використовуються у виробництві	Включає: а) утримувані для продажу в ході діяльності; б) виробляється для такого продажу;;
Виробництво, виконання робіт, надання послуг, розподіл, передача, Обслуговування виробничих та адміністративних потреб; незавершене виробництво; виробляє; малоцінні та швидкопсувні предмети; товар	в) У вигляді основних або допоміжних матеріалів, що споживаються в процесі виробництва або надання послуг.
Оцінка запасів при надходженні	
Первісною вартістю товарно-матеріальних цінностей, придбаних за плату, є собівартість запасів	Запаси оцінюються за найменшою з двох величин: собівартістю та чистою вартістю реалізації.
Оцінка запасів при вибутті	
Визначена вартість відповідної одиниці запасів; середньозважена собівартість; вартість першої інвентаризації (FIFO); нормативні витрати; відпускна ціна.	Метод стандартні витрати Метод роздрібні ціни
Оцінка запасів на дату балансу	
Запаси відображаються в обліку та звітності за меншою з двох оцінок: первісною вартістю або чистою вартістю реалізації.	Чиста реалізаційна вартість
Розкриття інформації про запаси в примітках до фінансових звітів	
Балансова вартість запасів, переданих у заставу для довірчого оформлення;	Сума будь-якого списання, визнаного для будь-якого часткового списання, визнаного як зменшення запасів для витрат поточного періоду

Як бачимо з табл. 1.2, між стандартами є деякі відмінності, які стосуються питань первісної оцінки запасів: поняття «первісної вартості» в МСБО 2 «Запаси» відсутнє, а НП(С)БО 9 «Запаси» зазначає, що первісна вартість придбання запасів залежить від джерела придбання: придбані за плату, виготовлені власними силами, внесені до статутного капіталу підприємства, одержані безоплатно, придбані у результаті обміну на подібні або неподібні запаси.

Враховуючи те, що великі підприємства в Україні вже використовують МСБО і МСФЗ, доцільно відмовитись від жорсткої регламентації обліку і удосконалити НП(С)БО, гармонізувавши їх з міжнародними стандартами. Це сприятиме полегшенню співпраці вітчизняних підприємств з іноземними партнерами щодо обліку та відображення інформації про операції з купівлі-продажу виробничих запасів у фінансовій звітності. Також пропонуємо вдосконалити первинні документи, такі як вимоги і накладні, за якими виробничі підрозділи отримують сировину та матеріали із заводських складів. Але кількість цих первинних документів повинна бути зведена до оптимального мінімуму, адже це допоможе уникнути дублювання інформації і значно покращить її якість та цінність для користувачів. Методологічні засади формування в бухгалтерському обліку інформації про товарно-виробничі запаси та розкриття їх у фінансовій звітності визначає П(С)БО 9 „Запаси”, загальна структура якого наведена на рис. 1.2.1.

Рис. 1.5. Характеристика П(с)БО 9 «Запаси»

Як відомо, Наказ Міністерства статистики України «Про затвердження типових форм первинних облікових документів з обліку сировини та матеріалів» від 21 червня 1996 року № 193, яким були затверджені типові форми з обліку сировини та матеріалів, скасовано. Це дозволяє підприємствам самостійно вирішувати питання документального оформлення операцій з виробничими запасами, відображаючи їх рух у первинних документах, форми яких підприємство може розробляти самостійно з дотриманням вимог Закону України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» і Положення про документальне забезпечення записів у бухгалтерському обліку, затверджене Міністерством фінансів України від 24.05.1995 р. № 88.

Обліку притаманна певна специфіка залежно від виду діяльності підприємства та форми господарювання.

Бухгалтерський облік зобов'язаний вести всі підприємства, установи, організації незалежно від форм власності, розмірів, видів діяльності.

Організація бухгалтерського обліку має забезпечити:

- повне й безперервне забезпечення всіх господарських операцій, що були здійснені на підприємстві протягом звітного року;
- складання встановленої органами державного управління бухгалтерської фінансової звітності.

Бухгалтерський облік і звітність регулюються державною, стандартами різних рівнів. Інформація бухгалтерського обліку використовується внутрішніми та зовнішніми споживачами.

Облік виробничих запасів базується на наступній нормативно-правовій базі:

1. Закон України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» - закон визначає правові засади регулювання, організації, ведення бухгалтерського обліку та складання бухгалтерської звітності в Україні.

2. Положення (стандарт)бухгалтерського обліку 9 «Запаси» - визначає методологічні засади формування в бухгалтерському обліку інформації про виробничі запаси та їх розкриття у фінансовій звітності [3].

3. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності».

4. Інструкція „Про застосування Плану рахунків бухгалтерського обліку ”План рахунків бухгалтерського обліку та інструкції” - визначає основні рахунки та субрахунки обліку виробничих запасів.

5. Інструкція „По інвентаризації основних засобів, нематеріальних активі, товарно-матеріальних цінностей, грошових коштів”- визначає порядок проведення інвентаризації виробничих запасів, та основні вимоги, щодо оформлення результатів інвентаризації.

6. Методичні рекомендації про застосування регістрів бухгалтерського обліку - надає методичні рекомендації про застосування регістрів бухгалтерського обліку з обліку виробничих запасів.

7. Методичні рекомендації з бухгалтерського обліку запасів - визначає методологічні засади організації та ведення бухгалтерському обліку запасів на підприємстві.

Основою бухгалтерського обліку є Закон України „Про бухгалтерський облік та фінансову звітність”. Цей закон визначає правові засади регулювання, організації ведення бухгалтерського обліку та складання фінансової звітності в Україні. Він поширюється на всіх юридичних осіб незалежно від їх організаційно-правових форм і форм власності, а також на суб’єкти підприємницької діяльності, яким відповідно до законодавства надано дозвіл на ведення спрощеного обліку доходів і витрат, ведуть бухгалтерський облік і подають фінансову звітність у порядку, встановленому законодавством.

Хоч П(С)БО 9 «Запаси» і має ряд спільних моментів з МСБО 2 «Запаси», але поряд з цим можна виділити і деякі відмінності. Деякі відмінності між МСБО 2 та П(с)БО 9 в оцінці запасів проілюструємо у вигляді таблиці що наведена нижче (табл. 1.3).

Таблиця 1.3

Порівняння міжнародних та національних стандартів з обліку запасів

П(с)БО №9 «Запаси»	МСБО №2 «Запаси»
Склад активів, які визначаються стандартами як запаси	
До складу запасів входять: сировина й допоміжні матеріали, комплектуючі вироби та інші матеріальні цінності, що призначені для виробництва продукції, виконання робіт, надання послуг, обслуговування виробництва й адміністративних потреб. До цієї групи включають також незавершене виробництво, готову продукцію, що вироблена на підприємстві і призначена для продажу, товари у вигляді матеріальних цінностей, що придбані та утримуються підприємством з метою подальшого продажу, малоцінні та швидкозношувані предмети, молодняк тварин і тварини на відгодівлі, якщо вони оцінюються за цим стандартом.	До складу запасів входять: активи, які призначені для продажу в ході нормальної діяльності; перебувають у процесі виробництва для такого продажу; існують у формі сировини й матеріалів, призначених для використання у виробничому процесі або при наданні послуг.
Оцінка запасів при надходженні	
Собівартість формується з таких витрат: 1.При придбанні у постачальника. Суми, що сплачуються згідно з договором постачальнику за вирахуванням непрямих податків; суми ввізного мита; суми непрямих податків у зв'язку з придбанням запасів, які не відшкодовуються підприємству; транспортно-заготівельні витрати; інші витрати. 2.При виготовлені власними силами. Витрат, що утворюють виробничу собівартість, визначену за П(С)БО 16 «Витрати». 3.При внесенні до статутного капіталу.	Собівартість формується з таких витрат: 1.Витрати на придбання. Ціни придбання; мита, та інших податків; витрати на транспортування; вартості робіт з навантаження та розвантаження й інших витрат. 2.Витрати на переробку. Витрати, безпосередньо пов'язанні з одиницею виробництва. 3.Інші витрати . Інші витрати, якщо вони відбулися при доставці до їх теперішнього місця

Справедливої вартості, погоджена із засновниками підприємства з урахуванням витрат, що включаються до первісної вартості запасів, придбаних у постачальника. 4.При безоплатному отриманні. Справедливої вартості. 5.При отриманні у результаті обміну на подібні активи.	розпакування та приведення до теперішнього стану.
Склад витрат, які не включаються до собівартості запасів	
До собівартості не включаються витрати: понаднормові витрати і нестачі запасів; проценти за користування позиками; витрати на збут; загальногосподарські та інші витрати.	До собівартості не включаються : понаднормативні суми відходів матеріалів, оплата праці або інші виробничі витрати; витрати на зберігання, крім тих витрат, які зумовлені виробничим процесом і є необхідними для наступного етапу виробництва; адміністративні накладні витрати, не пов'язані з доставкою запасів до їх теперішнього місця та приведення у теперішній стан.
Оцінка запасів при витрачанні	
Собівартість перших за часом надходження запасів (ФІФО), ідентифікована собівартість, середньозважена собівартість, нормативні затрати; ціни продаж	
Оцінка запасів на дату балансу	
Найменша з двох оцінок: первісна вартість або чиста вартість реалізації.	Чиста вартість реалізації
Розкриття інформації про запаси у фінансовій звітності	
Балансова вартість запасів, переданих у переробку, на комісію, в заставу; Сума збільшення чистої вартості реалізації, за якою проведена оцінка запасів.	Сума будь-якого сторнування, будь-якого часткового списання, яка визначається як дохід певного періоду; обставини або періоди.

Відповідно до цього закону бухгалтерський облік ґрунтується на таких принципах: обачність, повне висвітлення, автономність, послідовність, безперервність, нарахування та відповідність доходів і витрат, превалювання сутності над формою, історичної (фактичної) собівартості, єдиного грошового вимірника, періодичність.

На рівні законодавства необхідно вдосконалити національні положення (стандарти) бухгалтерського обліку і гармонізувати їх з міжнародними з метою спрощення регламентації обліку. На рівні підприємств необхідно удосконалити первинні документи, які є основою для приймання і видачі виробничих запасів, одночасно оптимізуючи кількість цих документів. Також рекомендуємо розробити Відомість аналітичного обліку виробничих запасів та робочий План рахунків для більш деталізованого обліку виробничих запасів.

Отже, існує ряд розбіжностей щодо обліку запасів між вимогами ПКУ і НП(С)БО. Підприємства, які є платниками податку на прибуток та ПДВ, мають враховувати ці особливості та передбачати відповідні елементи та вибір альтернатив у наказі про облікову політику.

1.4. Організація та методика обліку запасів ПрАТ «Латманнен Акса»

Формування облікової політики підприємств нерозривно пов’язано з розширенням існуючих видів діяльності та організаційно-правових аспектів ведення бізнесу в умовах ринкових відносин сьогодення, наданням альтернативних варіантів вибору відповідно до нормативно-правових актів щод організації та ведення бухгалтерського обліку, а також невідповідності та неврегульованості окремих питань обліку запасів з боку чинного законодавства.

Виробничі запаси є найбільш важливою і значною частиною активів підприємств усіх форм власності та галузей економіки, які займаються виробничогосподарською діяльністю. Вони займають особливе місце у складі майна та домінуючі позиції у структурі витрат підприємств різних сфер діяльності.

Слід зазначити, що на законодавчому рівні встановлено, що питання формування та затвердження облікової політики належить до компетенції самого підприємства.

При цьому слід дотримуватися основних принципів бухгалтерського обліку та фінансової звітності. Однією з головних вимог при формуванні методичної складової облікової політики є використання альтернативних варіантів з НП(С)БО.

Неповне розуміння значення й завдань облікової політики суб'єктами господарювання щодо запасів призводить до законодавчої неврегульованості багатьох питань у системі бухгалтерського обліку. Оскільки законодавчими і нормативними документами не передбачено єдиної методології формування облікової політики, підприємствам надано право самостійно розробляти її положення згідно з вимогами Закону України "Про бухгалтерський облік і фінансову звітність в Україні" і НП(С)БО 1 "Загальні вимоги до фінансової звітності".

Таким чином, питання формування облікової політики на підприємстві, в тому числі і щодо запасів, знаходиться виключно в компетенції самого суб'єкта господарювання.

Для відображення в бухгалтерському обліку наявності та зміни виробничих запасів використовується типова форма відповідних облікових документів з посиланням на наказ Мінстату України від 21 червня 1996 р. № 193 «Про затвердження Порядку Типова форма первинних документів з обліку сировини і матеріалів», які можна згрупувати за призначенням:

- документи приймання та оприбуткування виробничих запасів підприємства (табл. 1.5);

- документація щодо складського обліку та внутрішнього руху вартості ТМЦ (табл. 1.6);

- сировина, матеріали та документи про відпустку (списання), необхідні для різноманітних потреб управління підприємством (табл. 1.7).

Весь виробничий запас надходить з різних джерел, особливо під час закупівлі, обміну та як внесок до статутного капіталу, тому, коли виробничий запас закладається на зберігання, його якісний і кількісний склад ретельно перевіряється. Надається велике значення перевірці умов постачання виробничого запасу, що впливає на його якість і відповідність встановленим стандартам.

Підставою по оформленню транспортування ТМЦ є «Товаро-транспортна накладна», яка є підставою для списання вартості ТМЦ у вантажовідправника та оприбуткування їх у одержувача при транспортуванні вантажів територією України, а також склади та операції з ведення обліку.

Таблиця 1.4

Документи, що підтверджують надходження та оприбуткування виробничих запасів підприємства

Форма і назва документа	Призначення первинного документа
1	2
Ф. №1 ТН «Товарно-транспортна накладна»	Здійснення операцій купівлі-продажу для підтвердження вартості ТМЦ, доставлених сторонніми транспортними організаціями
Ф. №63 «Рахунок фактура»	Використовується для відображення транзакції, яка підтверджує замовлення покупця та є основою для платежу
М-2 –«Довіреність»	Використовується для отримання виробничих запасів від постачальників через агентів
М-4 «Прибутковий ордер»	Використовується для відображення обліку матеріалів від постачальників або від обробки
М-7 «Акт про приймання матеріалів»	Використовується, коли кількість або якість товарно-матеріальних цінностей, що надійшли на підприємство, не відповідає або відсутня підтверджувальна документація.

Для підтвердження розрахунку виробничих запасів постачальник виставляє «рахунок-фактуру», в якому міститься вся необхідна інформація про постачальника і покупця, включаючи позначення вартості та суму платежу. Постачальник отримує рахунок-фактуру від підприємства заздалегідь, щоб отримати заздалегідь заявлену суму від покупця або разом з матеріальними активами.

Іноді для отримання виробничих товарно-матеріальних цінностей працівникам, зареєстрованим у бухгалтерії, видається «доручення». Відомості про перелік товарів, що надходять, і вартість матеріалів зазначаються в наряді. Працівники протягом наступного дня після отримання повинні передати матеріали на склад, а про виконання доручених завдань відзвітувати в бухгалтерію.

При надходженні матеріалу без супровідної документації складається «Акт приймання матеріалу», в якому зазначаються всі необхідні відомості. Цей документ також застосовується до ситуацій, коли існують відмінності в кількісному вираженні або якісних характеристиках під час процесу продажу виробничих запасів.

Для оприбуткування матеріалів чи продукції власного виробництва або при внутрішніх перерахуваннях виписується накладна – документ, що підтверджує відвантаження/переміщення вартості ТМЦ по підприємству.

Зберігання та облік руху товарно-матеріальних цінностей підприємства здійснюється на складі підприємства. Всі матеріали та сировина мають певне місце і розміщуються окремо певними групами на полицях і стелажах. Кожен вид виробничих запасів має свій матеріальний ярлик, який заповнюється завідуючим складом при отриманні кожного такого іменного номера і відображає основну інформацію про певний вид матеріалу. Для зберігання сировини і матеріалів на складі з кожною матеріально відповідальною особою укладається договір про повну матеріальну відповідальність, в якому роз'яснюються всі права та обов'язки відповідальної особи, а також дотримання вимог щодо контролю за зберіганням

товару і вартості матеріалів на складі, а також процес їх отримання та процедури відправлення Управління операціями Якщо одна особа зі значною відповідальністю змінюється іншою, необхідно провести інвентаризацію складу.

Таблиця 1.5

Документи (підстава) по відпуску (списанню) виробничих запасів або матеріалів виробництва на ПрАТ «Латманнен Акса»

Форма та назва документа	Призначення документа
1	2
М-8«Лімітно-забірна картка»	Використовується для реєстрації кількох випусків артикулу та матеріальної вартості на момент виробництва
М-10«Акт-вимога на заміну (додатковий відпуск) матеріалів»	Використовується, коли необхідно регулярно замінювати матеріали або коли необхідний додатковий (понадлімітний) випуск матеріалів для виробництва.
М-11«Накладна-вимога на відпуск (внутрішнє переміщення матеріалів)»	Використовується для руху товарно-матеріальних цінностей всередині підприємства, а також для класифікації за підрозділами, розташованими за межами його території.
М-3«Акт списання матеріалів»	Матеріали, що використовуються для корпоративного списання, підготовлені комісією, призначеною наказом керівника
МШ-5«Акт списання інструментів (пристроїв) та обмін їх на придатні»	Використовується для виходу інструменту (обладнання), який вийшов з ладу та потребує заміни подібним інструментом
МШ-6«Особова картка обліку спецодягу, спецвзуття та запобіжних пристроїв»	Використовується для використання спеціального спецодягу, спецвзуття та засобів захисту, виданих працівникам для особистого користування
МШ-7«Відомість обліку видачі (повернення) спецодягу, спецвзуття та запобіжних пристроїв»	Робочий одяг, спецвзуття та засоби захисту особистого користування, що використовуються при розрахунку видачі та повернення
МШ-8«Акт списання малоцінних та швидкозношуваних предметів»	На списання етично застарілих, зношених і непридатних для подальшої експлуатації інструментів (обладнання), спецодягу, спецвзуття, засобів захисту після закінчення терміну їх використання.

Підприємства використовують товарні цінності, сировину та МШП для задоволення різноманітних потреб бізнесу, зокрема:

- потреби в адміністративно-управлінському персоналі;
- попит на економічні та бізнес-послуги;
- передавати, продавати або обмінювати подібні чи неподібні виробничі запаси в межах підприємства стороннім організаціям;
- списання матеріальних цінностей внаслідок псування або нестачі матеріалу.

Для обліку МШП використовуються рахунок 22, який є активним по дебету відображається оприбуткування МШП, а по кредиту – вибуття (списання).

Аналітичний облік МШП ведеться по їх видам, однорідним групам відповідно до умов господарської діяльності підприємства.

Таблиця 1.6

Кореспонденція з ведення обліку МШП

№	Зміст господарської операції (ГО)	Дт	Кт	Сума, грн.
1	2	3	4	5
1.	Від контрагента (постачальника) надійшли МШП	22	631	1 500
2.	Податковий кредит із податку на додану вартість (ПДВ)	641	631	300
3.	Сплачено контрагенту (постачальнику) за МШП	631	311	1 800
4.	Частину МШП передано у виробництво	23	22	750

Найбільш поширеним видом операцій з надходження є купівля виробничих запасів, що будуть використовуватись у подальшому для створення одягу. Ці активи зазвичай обліковуються на субрахунку 201 «Сировина й матеріали». В залежності від того, чи постачальник резидент або нерезидент, платник ПДВ чи не платник ПДВ, кореспонденції рахунків будуть дещо відрізнятись. У таблиці

відображено купівлю гарнітури для виробництва одягу, а саме стрічки атласні, у резидента України, який є платником ПДВ. У цьому випадку до первісної вартості запасів буде входити сума, що оплачена продавцю за мінусом суми податку на додану вартість, що становить 20 % від вартості.

Таблиця 1.7

Кореспонденція рахунків придбання запасів у ПрАТ «Латманнен Акса»

№	Зміст господарської операції (ГО)	Дт	Кт	Сума, грн.
1	2	3	4	5
1.	Оприбутковано запаси від контрагента (постачальника)	20	631	30 000
2.	Податковий кредит по податку на додану вартість (ПДВ)	641	631	6 000
3.	Перераховано кошти контрагенту (постачальнику) за запаси	631	311	36 000
Передоплата				
4.	Перераховано постачальнику передоплату за запаси	371	311	36 000
5.	Податковий кредит по податку на додану вартість (ПДВ)	641	644	6 000
6.	Отримано запаси	20	631	30 000
7.	Податковий кредит по плдатку на додану вартість (ПДВ)	644	631	6 000
8.	Взаємозалік заборгованостей з контрагентом	631	371	36 000
9.	Витрати на транспортування	20	685	100
10.	Податковий кредит по податку на додану вартість (ПДВ)	641	685	20
11.	Перерахування грошових коштів за транспортування	685	311	120

Загальна інформація в Відомості аналітичного обліку виробничих запасів в подальшому буде використовуватися для внесення записів до відповідних облікових реєстрів за рахунком 20 «Виробничі запаси». Готова продукція підприємства є також виробничим запасом. Після стадії виробництва вона передається на склад зберігання, після чого здійснюється продаж. Крім передачі на виробництво підприємством може бути вирішити провести реалізацію запасів іншим контрагентам. У цьому випадку необхідно відобразити наступні проводки, що зображено у таблиці 1.8.

Таблиця 1.8

Реалізація виробничих запасів по передоплаті

№	Зміст господарської операції	Дебет	Кредит	Сума
1	2	3	4	5
1.	Надійшла передоплата від контрагентів (покупців)	311	681	36 000
2.	Податковий кредит по по плдатку на додану вартість (ПДВ)	643	641	6 000
3.	Відвантажено запаси покупцям	361	712	36 000
4.	Податковий кредит по плдатку на додану вартість (ПДВ)	712	643	6 000
5.	Списано запаси згідно облікової ціни	943	20	25 000
6.	Взаємозалік заборгованостей	681	361	36 000
7.	Закриття рахунків доходів	712	79	30 000
8.	Закриття рахунків витрат	79	943	25 000
9.	Відображено витрати з податку на прибуток	98	641	900
10.	Закриття рахунків з податків на прибуток	79	98	900
11.	Визначено фінансові результати	79	44	4 100

У процесі господарської діяльності керівництвом ПрАТ «Латманнен Акса» може прийняти рішення про безоплатну передачу належних йому ТМЦ (запасів) на користь іншого підприємства. Така операція найчастіше розглядається як дарування (ст. 717 – 728 Цивільний кодекс України). Безоплатну передачу запасів підтверджує видаткова накладна. Компенсація за такі товари не потрібна.

Таблиця 1.9

Передача виробничих запасів як інвестицій

№	Зміст господарської операції (ГО)	Дт	Кт	Сума, грн.
1	2	3	4	5
1.	Передано виробничі запаси (інвестиції) за собівартістю	14	746	10 000
2.	Податкові зобов'язання (ПЗ) по податку на додану вартість (ПДВ)	949	641	2 000
3.	Списано собівартість виробничих запасів	949	20	8 500
4.	Закриття рахунків доходів	746	79	10 000
5.	Закриття рахунків витрат	79	949	10 500
6.	Визначено фінансові результати (збиток)	44	79	500

Регістри бухгалтерського обліку (книги, повідомлення, журнали тощо) призначені для накопичення, групування та узагальнення в хронологічному, систематичному або зведеному порядку відомостей про господарські операції, що містяться в прийнятих бухгалтерією первинних документах.

Регістри бухгалтерського обліку складаються щомісячно. Аналітичні дані формуються шляхом групування оригінальних літературних даних однакового економічного змісту в інформації та перенесення їх рефератів до відповідних журналів. Розшифровка (реквізити) аналітичної інформації в обліковому регістрі

підприємства може бути розширена та змінена. Якщо необхідні реквізити аналізу показників відсутні безпосередньо в журналі за об'єктами обліку окремих рахунків (запаси, витрати, виручка тощо), попередні дані з основних файлів необхідного розділу аналізу групуються (накопичуються) у допоміжні відомості. (розшифровка таблиці)) і результати фіксуються в журналі. Аналітичні дані в обліковому реєстрі повинні відповідати даним зведеного обліку на останній день місяця.

Залежно від характеру та змісту операції господарські операції відображаються в регістрах бухгалтерського обліку за надходженням первинних документів або в місячному підсумку. Після перевірки форми та змісту основних документів інформація переноситься до реєстру бухгалтерського обліку. Підсумковий запис у журналі звіряється з даними та відомостями з первинного документа, на основі якого зроблено запис. На документах, дані яких містяться в облікових регістрах, зазначаються номер відповідного облікового регістру та порядковий номер (рядок) запису в ньому. Для документів, що відображають підсумкові дані в обліковому регістрі, реєстраційний номер і номер запису зазначаються на окремому бланку, який додається до картотеки. В обліковому регістрі його показники переносяться до головної книги або інших облікових регістрів, де у відповідних рядках регістру робляться відповідні позначки.

Головна книга використовується для узагальнення журнальних даних, перехресної перевірки точності записів на окремих рахунках і складання фінансової звітності. Обороти по кредиту рахунку заносяться з журналу в головну книгу.

Головна книга відображає: сальдо на початок і кінець місяця; місячний оборот кредитової частини цього рахунку, виражений у сумі; поточний місячний оборот дебетової частини цього рахунку, виражений сумою корреспондентський рахунок у журн. Головна книга ведеться протягом календарного року. Кожному зведеному рахунку в головній книзі відводиться окрема сторінка.

Перевірити правильність записів у головній книзі шляхом підрахунку оборотів і залишків по всіх рахунках. Сума дебетових і кредитових показників оборотів і дебетових і кредитових сальдо відповідно повинні бути рівними.

Усі витрати по підприємству в цілому, незалежно від того, на якому зведеному рахунку вони обліковуються, відображаються в одному реєстрі (збираються у формі кореспондентського рахунку). У цьому журналі підсумовуються всі виробничі витрати по елементах і статтях витрат. Для цього з графи «Усього» журналів 1, 2, 3, 4, 6, 7 до журналу 5 переносяться відомості про витрати підприємства, відображені у відповідних регістрах відповідно до структури журналу. При оформленні первинних документів обліку витрачених матеріальних ресурсів записи в регістрі обліку витрат здійснюються безпосередньо проти первинного документа. При відображенні даних у Щоденнику 5 матеріаломісткість розподіляється за видатковими напрямками (за рахунками, субрахунками, статтями тощо).

Компанії, які не використовують рахунки витрат як частину Журналу 5, зберігають Розділ III Витрати на діяльність. Дані журналу 5, графи 3 - 16, рядок 9 "Підсумки частини III" переносяться до головної книги. Підсумки по рядках граф 3 - 16 і граф 18 - 23 (з журналів 1, 2, 3, 4, 6, 7) наводяться у відповідних рядках графи 24 як фактичні витрати за визначеним напрямком (проектом). Операційні та надзвичайні витрати, колонка 25 узагальнює наступні дані, надані за період з початку року. У рядках 1.1-1.6 графи 2 розділу 3 підприємство зазначає об’єкт витрат (вид основного виробництва, категорія продукції, послуга, об’єкт будівництва, допоміжне (допоміжне) виробництво). У графах 3 і 4 цього розділу та розділах IIIA і IIIБ підприємство може зазначати витрату виробничих запасів за сумою їх облікової вартості та сумою віднесених транспортно-закупівельних витрат.

Відомості про витрату виробничих запасів обліковуються у графах 3 - 12 розділу III Б за складовою відповідного виду витрат на підставі первинного бухгалтерського документа (та/або розшифровки). У графах 14 - 19 частини III Б

журналів 1, 2, 3, 4, 6, 7 (від транскрипційної таблиці до них) записуються дані за відповідними складовими видів витрат. Зведені дані у графах 3 - 12 розділу III Б "Витрати за елементами" (рядок 6 "Розділ III Б Усього") та підсумкові дані за кореспондуючими рахунками у графах 3 - 15 розділу III А заносяться до зведеної таблиці 5 Рядок 10 частини III А журналу А «Всього частини III А та частини III Б» і перейти звідти до основної книги.

Узагальнені дані за розділом III Б (графа 20) переносяться до відповідної статті витрат (прямих) за графою 17 розділу III А (за кредитом рахунка 80 «Матеріальні витрати»). Узагальніть дані рядка 9 розділу III А за графами 16 - 21 і також занесіть до головної книги. У графі 21 розділу III Б накопичуються дані за складовими видів витрат за період, починаючи зі звітного року, включно зі звітним (поточним) місяцем. У графі 23 розділу III А накопичуються дані за складовими витрат (рахунками, субрахунками, статтями) за період з початку звітного періоду.

Розділ 4 підсумовує аналітичні дані щодо операцій з товарами та торгових націнок.

Кредитовий оборот на рахунок обліку запасів відображається в третьому розділі журналу 5. Витрата виробничих запасів підприємства розкривається в розрізі суми їх облікової вартості та суми віднесених транспортно-закупівельних витрат. У 4-му розділі 5-го номера журналу узагальнено аналітичні дані про товарні операції та торговельні націнки.

Облік виробничих запасів комплексного обліку (або субрахунку) ведеться за центром відповідальності (головний відповідальний, місце зберігання) та місцем витрат (комплексний облік або субрахунок обліку витрат) у відомості 5.1. Ця інформація визначає суму та рівень транспортно-закупівельних витрат (відхилення фактичних витрат на виробництво запасів від їх поточних облікових оцінок), а також фактичну вартість споживання (застарілих) запасів (якщо вибуття запасів оцінюється за допомогою середньозваженої вартість).

Записи у Відомості 5.1 здійснюються на підставі документів (звітів) з підсумками звітного місяця (або меншого періоду - десяти років тощо). У графі 2

витрати групуються за відповідним рахунком (субрахунком, статтею). Сума внутрішнього обороту (доходів, витрат) виробничих запасів (від однієї відповідальної особи до іншої відповідальної особи, від одного складу до цеху, від одного цеху до іншого цеху, складу тощо) за місяць виділяється окремо. , повинні бути рівні один одному.

РОЗДІЛ ІІ. АНАЛІЗ ВИРОБНИЧО-ГОСПОДАРСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПРАТ «ЛАТМАННЕН АКСА», ОРГАНІЗАЦІЯ ТА МЕТОДИКА ПРОВЕДЕННЯ ЕКОНОМІЧНОГО АНАЛІЗУ ЗАПАСІВ ПІДПРИЄМСТВ ПРОМИСЛОВОСТІ

2.1. Організаційно-економічна характеристика та організація обліку на ПрАТ «Латманнен Акса»

ПрАТ «Лантманнен Акса» зареєстроване 6 лютого 1996 року та розташоване за адресаою: індекс 08300, Київська область, м. Бориспіль, вул. Приврkзальна, буд. 3. Генеральним директором ПрАТ «Лантманнен Акса» є Червак Ігр Іванович.

Статутний капітал ПрАТ «Лантманнен Акса» становить 63 262 257,45 грн.

Основними видами діяльності за КВЕД є:

10.61. Виробництво продуктів борошномельно-круп'яної промисловості;

10.85 Виробництво готової їжі та страв;

46.39 Неспеціалізована оптова торгівля продуктами харчування, напоями та тютюновими виробами.

АХА є міжнародним визнаним брендом, який розпочав свою діяльність у 1890 році в Швеції. На сьогодні ПрАТ «Лантманнен Акса» є частиною скандинавського холдингу Lantmännen.

Lantmännen є лідером у Північній Європі у галузі сільського господарства та виробництва харчової продукції, машинобудування і біоенергетики.

Lantmännen належить 19 000 шведських фермерів та налічує 10 000 працівників в 20 країнах, річний оборот компанії становить близько 45 млрд крон.

В основі діяльності Lantmännen лежить вирощування зернових культур, компанія підтримує фермерство шляхом максимально ефективного використання орних земель.

В процесі виробництва харчової продукції головним принципом роботи Lantmännen є висока якість і натуральність сировини, виробництво є без

штучних добавок, без консервантів. Не випадково основним дивізом Lantmännen є проростаючий паросток як символ життя.

Рис. 2.1. Логотип скандинавського холдингу Lantmännen

Основними продуктами виробництва ПрАТ «Лантманнен Акса» є каші, пластівці, граноли, фігурки та батончики.

Особливу увагу компанія приділяє контролю якості, починаючи від відбору сировини і закінчуючи випуском готової продукції. Тому виробничий процес закритий і повністю автоматизований, а основні сенсорні та фізико-хімічні показники продукції вимірюються кожні півтори години. Продукція компанії відома високою якістю. Система менеджменту ПрАТ «Лантманнен Акса» пройшла оцінку та сертифікована відповідно до вимог міжнародного стандарту FSSC 22000.

Найвідомішими продуктами ПрАТ «Лантманнен Акса» - PRIVATE JOINT-STOCK COMPANY LANTMANNEN AXA (PRJSC LANTMANNEN AXA), що продаються під брендами є AXA, Finn Crisp, START, Bonjour, GoGreen, Kungsornen, Gooh, Vaasan, Schulstad та інші.

Торгова марка «AXA».

Логотип:

Рис. 2. 2. Зареєстрований логотип ПрАТ «Лантманнен Акса» ТМ «АХА»

Річний оборот холдингу Lantmännen складає понад 3 мільярди доларів США. Над підвищення попиту, задоволенням потреб та запитів споживачів холдингу працюють понад 10 000 людей у 18 країн світу, в яких відкрито представництва концерну.

Основним ринком по збуту продукції ПрАТ «Лантманнен Акса» є Україна. Збут продукції компанії проводиться через торгові мережі, супермаркети та мережу розвинену мереду дистрибьюторів. Основними споживачами продукції ПрАТ «Лантманнен Акса» в Україні є ТОВ «АШАН Україна Гіпермаркет», ТОВ «АТБ-Маркет», ТОВ «НОВУС Україїна», «Білла-Україна ПІ» та інші.

ПрАТ «Лантманнен Акса» поставляє свою продукцію на експорт до багатьох країн, зокрема, Данії, Естонії, Чехії, Казахстану, Білорусії, Киргізії, Грузії, Латвії, Молдови, Узбекістану, Азербайджану, Китаю, Арменії, Турції, Гамбії, ОАЕ, Тайваню (Гонконгу), Йорданії. Серед основних основних постачальників сировини і пакувальних матеріалів доцільно виділити: ТОВ «АГРОПРОД СТАНДАРТ», ТОВ «Галфрост», ТОВ «Альтера Ацтека Мілінг Україна», ТОВ «Демар Плюс», ПП «Глобалкакао», та інші.

ПрАТ «Лантманнен Акса» є приватним підприємством.

ПрАТ “Лантманнен Акса» є товариством з обмеженою відповідальністю. Засновники підприємства несуть ризики збитків лише в межах своїх внесків до капіталу, які вмоуть втратити та не відповідають власним майном в разі банкрутства.

Зазначена форма організації ПрАТ “Лантманнен Акса» має наступні переваги:

- зростання фінансових можливостей внаслідок об’єднання декількох капіталів вкладників;

- лояльність фінансових установ у питанні надання кредитів;

- спрощена система в оподаткуванні (оподаткування прибутку всіх учасників як індивідуального доходу).

Слабкість цієї зазначеної організаційної форми управління полягає в тому, що засновники підприємства можуть мати в майбутньому конфлікт інтересів, який призводить до втрати гнучкості щодо управління бізнесу.

Організаційна структура підприємства є лінійно-функціональною. Вони брали участь у розробці архітектурних принципів і професіоналізму. Створення процесів управління на основі функціональних підсистем організації (маркетинг, виробництво, фінанси, персонал, розробки та дослідження). Стиль управління авторитарний. Вищим керівником компанії є генеральний директор, який віддає накази своїм прямим підлеглим, а ті, у свою чергу, передають їх вниз.

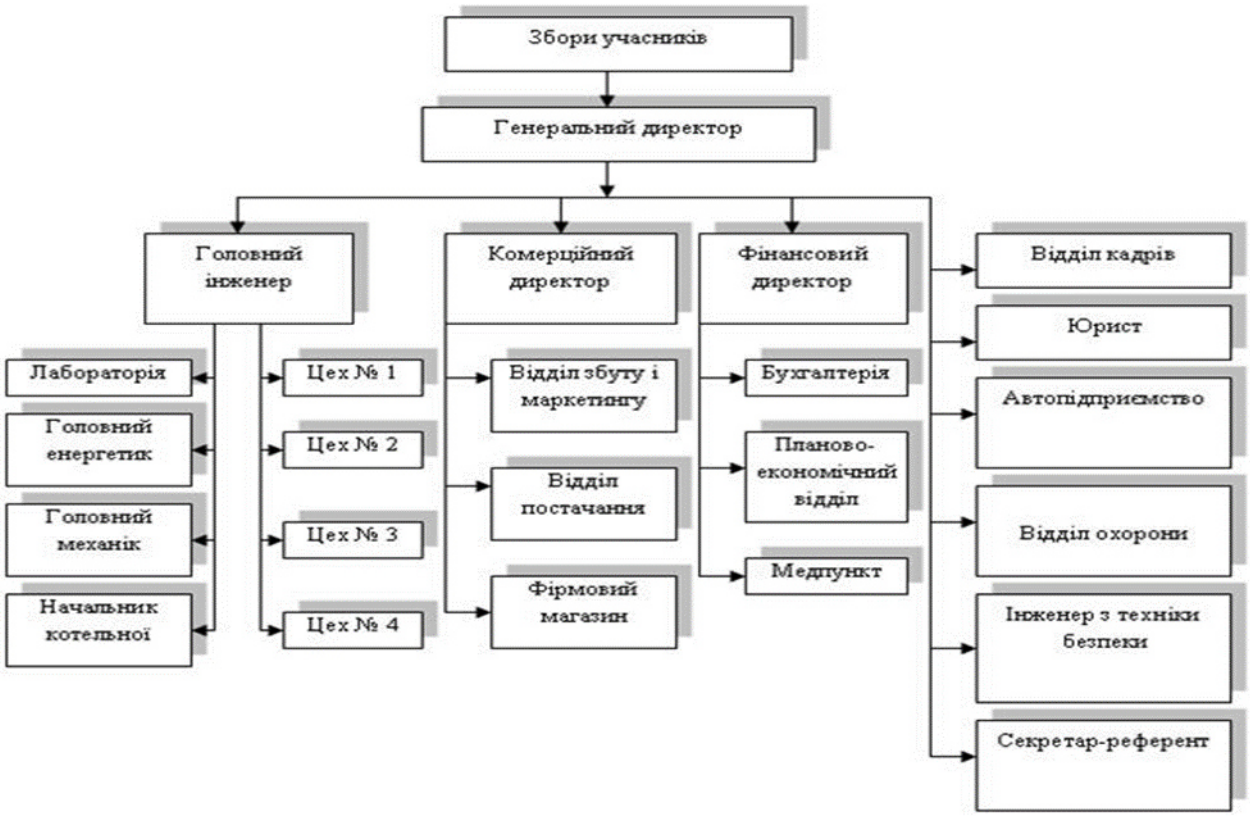

Рис. 2. 3. Лінійно-функціональна структура управління ПрАТ «Лантманнен Акса»

Що стосується інвестицій, то в 2000 році ПрАТ «Лантманнен Акса Україна» інвестувала $15 млн в модернізацію заводу з виробництва готових сніданків у Борисполі. «Лантманнен Акса Україна» у 2014 році придбала на заводі лінію з фасування горіхів кешью в пакети – нову фасувальну машину для фасування в пакети. Також встановлено лінію з виробництва хрустких пластівців «АХА» та лінію з виробництва сніданку «СТАРТ» - Інтерв'ю з Ігорем Черваком.

Під керівництвом фінансового директора: бухгалтерія, планово-економічний відділ на чолі з головним бухгалтером. Під керівництвом комерційного директора: відділ маркетингу, відділ постачання, фірмові магазини. У підпорядкуванні головного інженера: лабораторія, головний енергетик, головний механік, відповідальний за котельню.

2.2. Аналіз виробничо-господарської діяльності ПрАТ «Латманнен Акса» за 2021-2022 рр.

Господарська діяльність підприємства визначається низкою показників, які характеризують досягнутий рівень виробництва та оцінюють результати діяльності підприємства.

За техніко-економічними показниками підприємства можна оцінити організацію виробництва підприємства, технічний рівень, рівень продуктивності праці, матеріаловіддачу, трудові та фінансові витрати.

Необхідно оцінити основні фінансово-економічні показники підприємства, щоб отримати деякі основні та найбільш інформативні параметри, які можуть об'єктивно та точно описати фінансово-економічний стан підприємства.

Його подальший розвиток залежить від результатів аналізу діяльності підприємства. На основі отриманих даних менеджери можуть зробити висновки про можливість запуску нових продуктів або зміни структури виробництва, а інвестори можуть оцінити доцільність інвестування в компанію.

Основною функцією економічного аналізу господарської діяльності є виявлення резервів підвищення ефективності виробництва та формулювання необхідних заходів щодо використання виявлених резервів господарської діяльності на основі передового досвіду досліджень і наукових результатів. практика.

Таблиця 2.1

Основні показники результативності діяльності ПрАТ «Лантманнен Акса» за 2021-2022 роки

№ п/п	Показники	Одиниці виміру	Роки		Абсолютне відхилення, +/-	Темп росту, %
			2021	2022		
1	3	4	5	6	7	8
1	Випуск продукції у діючих цінах	тис.грн.	718 724	757 068	38 344	105,34

2	Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, послуг, робіт)	тис.грн.	574 979	582 360	7 381	101,28
3	Валовий прибуток	тис.грн.	195 346	162 119	-33 227	82,99
4	Чисельність працюючих	осіб	258	245	-13	94,96
5	Фонд оплати праці працівників за рік	тис.грн.	84 734	80 322	-4 412	94,79
6	Середньорічна заробітна плата працівників	тис.грн.	328	328	-	99,82
7	Середньорічна продуктивність праці працівників	тис.грн./ осіб	2 786	3 090	304	110,92
8	Середньорічна вартість основних засобів	тис.грн.	108 332	107 991	-341	99,69
9	Віддача основних засобів	грн. / грн.	6,63	7,01	0,38	105,67
10	Середньорічні залишки оборотних засобів	тис.грн.	166 986	213 250	46 264	127,71
11	Середньорічні залишки запасів	тис.грн.	41 881	60 789	18 908	145,15
12	Коефіцієнт оборотності оборотних засобів	об.	9,06	6,91	-2,15	76,27
13	Власний капітал	тис.грн.	155 147	169 381	14 234	109,17
14	Середньорічна вартість активів	тис.грн.	295 963	341 035	45 072	115,23
15	Матеріальні витрати	тис.грн.	293 298	329 649	36 351	112,39
16	Чистий дохід від реалізації продукції	тис.грн.	574 979	582 360	7 381	101,28
17	Собівартість реалізованої продукції	тис.грн.	379 633	420 241	40 608	110,70
18	Витрати на 1 гривню реалізованої продукції	коп.	56,64	59,46	2,82	104,98
19	Чистий прибуток (збиток)	тис.грн.	35103	14234	-20 869	40,55
20	Рентабельність власного капіталу	%	0,23	0,08	-0,14	-

21	Загальна рентабельність (активів)	%	0,12	0,04	-0,08	-

Розраховуючи показники господарської діяльності досліджуваного ПрАТ «Лантманнен Акса» за 2021-2022 роки можна зробити наступний висновок: випуск продукції у діючих цінах зріс на 38 344 тис. грн. або 5,34% у звязку зі зростанням цін на сировину та зростання експлуатаційних витрат. За рахунок збільшення фактичного виробництва чиста виручка від реалізації продукції зросла на 7 381 тис. грн. або 1,28%. За звітний період чисельність промислово-виробничого персоналу зменшилась на 13 осіб, що на 5,04 %. Фонд оплати праці зменшився на 4 412 тис. грн. Зменшення в річному обчисленні на 5,21% відбулося в основному за рахунок економії преміювального фонду.

У розрахунку на 1 робітника продуктивність праці зросла на 304 тис. грн. Річний приріст на 10,92% відбувся в основному за рахунок збільшення кількості працівників та виробництва. Середньорічна заробітна плата в звітному періоді практично не змінилася.

Середньорічна вартість основних засобів знизилася на 341 тис. грн., тобто вартість знизилася на 0,31%. Віддача основних засобівзросла на 0,38% за рахунок модернізації основних фондів і збільшення обсягів виробництва. Середній річний баланс оборотного капіталу зріс у звітному періоді на 46 264 тис. грн, збільшившись на 27,71%. Оборотність оборотних коштів у гривні зменшилась на 2,15. Середньорічна вартість активів зросла на 45 072 тис. грн., збільшившись на 15,23%. Собівартість реалізованої продукції зросла на 40 608 тис. грн. або на 10,70%, за рахунок збільшення матеріальних витрат і обсягів виробництва. Собівартість реалізованої продукції на 1 гривню – важливий показник собівартості продукції – зріся на 0,03 коп. За рахунок збільшення виробництва матеріальні витрати зросли на 36 351 тис. грн. або 12,39%. Чистий прибуток (збиток) зменшився на 20 869 тис. грн. Рентабельність власного капіталу знизилась на -

0,14%. Загальна рентабельність (рентабельність активів) зменшилась на 0,08%, оскільки чистий прибуток зменшився на 20 869 тис. грн.

За організацію та ведення бухгалтерського обліку фінансово-господарської діяльності підприємства відповідає бухгалтерія. Відповідно до законодавства про бухгалтерський облік облікова політика формується виходячи зі структури та особливостей діяльності підприємства з метою забезпечення його фінансової стійкості. Розробляти та своєчасно надавати повну та достовірну бухгалтерську інформацію щодо діяльності Товариства, майнового стану, доходів і витрат. Розробити та реалізувати заходи, спрямовані на зміцнення фінансової дисципліни. Облік майна, зобов'язань і господарських операцій, доходів від основних засобів, вартості ТМЦ.

Основними завданнями бухгалтерської агенції ПрАТ «Лантманнен Акса» є:

– своєчасно, повно та достовірно відображати всі фактори господарської діяльності підприємства;

– використовувати відповідні процедури та методи обробки даних на основі вихідної інформації;

- Готувати фінансові звіти на основі обробленої інформації.

Керівництво підприємства самостійно визначає послідовність облікової політики, яка являє собою сукупність принципів, методів і процедур, що використовуються підприємством для складання та подання фінансової звітності, і відповідає за організацію бухгалтерської роботи ПрАТ «Лантманнен Акса». ". Головний бухгалтер здійснює керівництво бухгалтерським персоналом підприємства.

Керівництво бухгалтерськими службами (відділами) ПрАТ «Лантманнен Акса» здійснює головний бухгалтер.

Організація бухгалтерського обліку ПрАТ «Lantmannen Aksa» визначається вимогами облікової політики, яка являє собою набір принципів, методів і процедур, що використовуються підприємствами для складання та подання звітності.

Головний бухгалтер відповідає за управління бухгалтерським персоналом підприємства.

За бухгалтерську роботу ПАТ «Лантманнен Акса» відповідає бухгалтерія (відділ) підприємства і очолюється головним бухгалтером.

Склад бухгалтерії ПрАТ «Лантманнен Акса» наведено на рисунку (рис. 2.2).

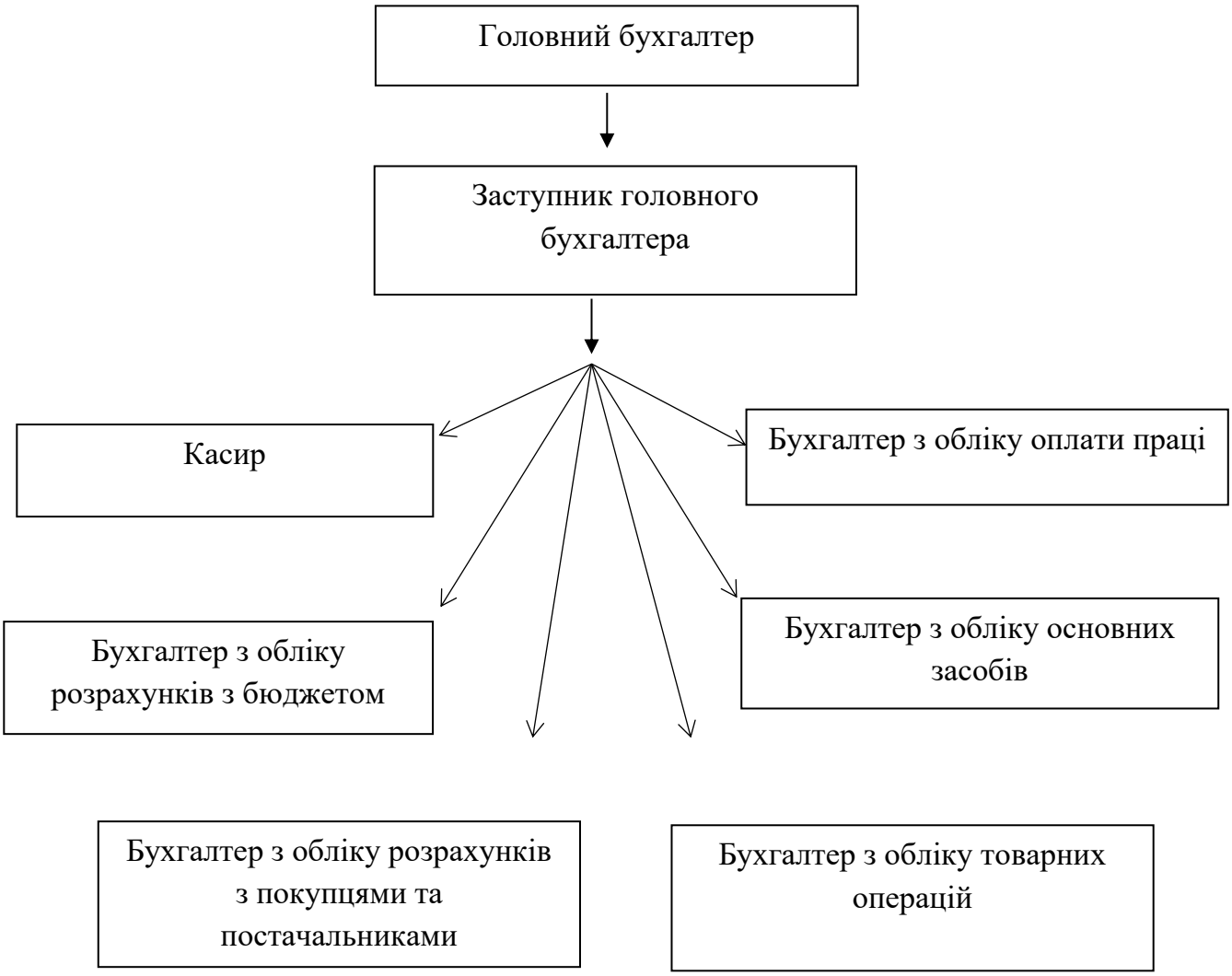

Рисунок. 2.4. Структура бухгалтерії ПрАТ «Лантманнен Акса»

ПрАТ «Лантманнен Акса» головний бухгалтер:

- забезпечити ведення бухгалтерського обліку на основі принципів єдиного підходу, передбачених Законом України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в України», з урахуванням особливостей господарської діяльності та технологій обробки облікових даних;

- організовувати роботу бухгалтерської служби та контролювати відображення всіх господарських операцій на рахунках бухгалтерського обліку;

- вимагати від відділів, служб і персоналу суворого дотримання процедур реєстрації та оригіналів документів;

- вживати всіх необхідних заходів для запобігання несанкціонованим і непомітним виправленням записів у вихідних документах і облікових регістрах і зберігати оброблені документи, реєстри і звітність протягом встановленого терміну;

- забезпечувати підготовку фінансової звітності підприємства за даними бухгалтерського обліку, її підписання та своєчасне надання користувачам;

- вживати заходів для надання повної, правдивої та достовірної інформації про фінансовий стан, результати діяльності та рух грошових коштів підприємства;

- брати участь у складанні та поданні іншої періодичної звітності за підписом головного бухгалтера за встановленими та затвердженими формами та інструкціями;

- погодити з власниками (керівниками) підприємства перерахування податків і платежів іншим кредиторам відповідно до договірних зобов'язань, встановлених законодавством;

- контролювати касові операції та раціонально та раціонально використовувати матеріальні, трудові та фінансові ресурси;

- брати участь в інвентаризації підприємства, здійснювати облік матеріально-технічної бази, що відсутня, відшкодовувати підприємствам збитки, завдані нестачею, крадіжкою та псуванням;

- перевіряти бухгалтерський стан філій, представництв, відділень та інших самостійних структурних підрозділів;

Пропозиція власника (керівника) організації, до учасників входять:

- визначати облікову політику підприємства, вносити зміни до обраної облікової політики, вибирати форми обліку та методи обробки облікових даних, що враховують діяльність підприємства;

- розробка систем і форм внутрішнього (управлінського) обліку та правил документообігу, аналіз додаткових систем обліку та облікових регістрів, звітності та контролю господарських операцій;

- визначити права працівників на підпис первинних та зведених облікових документів;

- обрати оптимальну структуру бухгалтерської служби та чисельність персоналу, підвищити професійний рівень бухгалтерського персоналу, забезпечити довідковими матеріалами бухгалтерського персоналу;

- удосконалення інформаційних систем управління та методів передачі обробленої інформації виконавцям;

- впровадити автоматизовану систему обробки облікових даних з урахуванням конкретної ситуації підприємства або вдосконалення існуючих систем;

- забезпечувати збереження майна та раціональне та ефективне використання матеріальних, трудових і фінансових ресурсів для залучення та погашення кредитів;

- призначати окремі баланси для філій, представництв, відділень та інших окремих бізнес-одиниць і включати їх показники у фінансову звітність цього бізнесу.

Відповідно до вимог законодавства України призначення на посаду та звільнення з посади бухгалтерів здійснюється наказом керівника підприємства за поданням головного бухгалтера. Бухгалтери підпорядковуються безпосередньо головному бухгалтеру підприємства.

Бухгалтери в межах чинного законодавства про працю України несуть відповідальність за неналежне виконання або невиконання посадових обов'язків, визначених цією посадовою інструкцією, а також за вчинені під час своєї діяльності злочини, передбачені чинною адміністративною, кримінального та цивільного законодавства України. Матеріальна шкода завдана в межах, передбачених цивільним та трудовим законодавством.

2.3. Методологічні та практичні основи аналізу запасів ПрАТ «Латманнен Акса»

Виробничі запаси як обліково-економічна категорію доцільно досліджувати за наступними напрямками:

1) теоретичні аспекти (інтерпретація економічних категорій; узагальнення класифікацій запасів та виділення нових класифікаційних ознак; удосконалення нормативно-правового регулювання обліку; технологічні особливості виробничого процесу, галузева специфіка, їх вплив на побудову систем бухгалтерського обліку, контролю та управління);

2) організаційно-методичні аспекти бухгалтерського обліку виробничих запасів та операцій пов’язаних з ними (процес документування, удосконалення синтетичного та побудова аналітичного обліку, вирішення проблем щодо визнання та оцінки виробничих запасів, формування облікової політики, відображення інформації у звітності підприємства);

3) аналіз виробничих запасів (деталізація етап, аналітичних процедур та удосконалення методичних підходів до його проведення; виділення моделей аналітичного прогнозування забезпеченості суб’єктів господарювання виробничими запасами);

4) побудова процесу управління виробничими запасами (моделювання систем управління запасами підприємств різних сфер економічної діяльності).

Метою проведення аналізу та управління запасами є підвищення ефективності виробничих процесів за рахунок підвищення раціоналізації використання ресурсів, а також пошуку оптимальних варіантів зростання економії використання запасів.

Рис. 2.5 Етапи аналізу виробничих запасів

При аналізі виробничих запасів визначають забезпеченість підприємства матеріальними ресурсами. Планування потреб у виробничих ресурсах здійснюється на основі попередніх результатів використання запасів на виробництві, на ремонт та на інші потреби. Недостатня забезпеченість підприємства виробничими запасами гальмує його нормальну діяльність і погіршує фінансовий стан. По-перше, необхідно проаналізувати фактичне забезпечення підприємства матеріальними ресурсами. Для цього фактичне надходження матеріалів від постачальників та з внутрішніх джерел порівнюють із потребою підприємства з урахуванням залишків у незавершеному виробництві, визначають коефіцієнт забезпеченості.

При аналізі забезпеченості матеріальними ресурсами потрібно визначити:

$$Зм\% = (Вд + Н) / Пп. \times 100\ \%, \quad (2.1)$$

де Зм% – відсоток забезпечення матеріалами;

Вд – внутрішні джерела покриття потреб;

Н – надходження від постачальників;

Пп – планова потреба у матеріальних ресурсах.

(22 120 +30 234)/60 789 = 0,86

Потребу підприємства у виробничих запасах можна оцінити таким чином:

1) потреба виробничих запасів у натуральних одиницях;

2) потреба виробничих запасів у грошовому вимірнику;

3) потреба виробничих запасів у днях. Загальна потреба у виробничих запасах підприємства визначається за формулою [1]:

$$Пз = Пп + Пр + Пзв – Зо, \quad (2.2)$$

де Пз – загальна потреба у запасах;

Пп – потреба у запасах на виробництво;

Пр – потреба у запасах на ремонт;

Пзв – потреба в утворенні нормативних залишків на кінець періоду; Зо – запаси на початок періоду.

52 135 + 11 876 +12 876 - 41 881 = 10 254 (тис. грн)

Забезпеченість підприємства запасами в днях обчислюється як відношення залишку даного виду запасів до середньоденної потреби в цьому запасі. Цей показник характеризує, на скільки днів нормальної роботи підприємства вистачить наявного залишку того чи іншого виду виробничого запасу:

$$Зmin = Но / Дп, \quad (2.3)$$

де Но – запас того чи іншого виду матеріалу;

Дп – добова потреба в цьому матеріалі.

12 543 /3 211 = 3,9

У ході аналізу потрібно дати оцінку вибору постачальників виробничих запасів, вивчити, чи врахувало підприємство при виборі постачальників такі фактори: відповідність виробничої потужності постачальників потребі підприємства у запасах; територіальну віддаленість постачальника; можливість оперативного постачання запасів; швидкість реакції на потреби покупця; репутацію постачальника тощо. Підприємство повинно ретельно вивчити майбутнього постачальника і обрати такого партнера, який забезпечує найкращі умови постачання з мінімальними витратами.

Під час аналізу постачання виробничих запасів необхідно розрахувати такі показники:

$$Кв.д = Н / Зд \times 100\ \%, \quad (2.4)$$

де Зд – укладено договорів;

Кв.д – коефіцієнт виконання договорів;

$$Кз.п = Зд / Пп. \times 100\%, \quad (2.5)$$

де Кз.п – коефіцієнт задоволення потреб.

При аналізі забезпеченості виробничими запасами контролюється якість отриманих запасів від постачальників за даними стандартів, специфікацій, паспортів і технічних умов на відповідні запаси і т. д. Адже у разі невідповідності продукції стандартам якості це може призвести до поломки обладнання, порушення норм витрат матеріалів, збільшення собівартості кінцевої продукції і зниження якості кінцевої продукції. Невід'ємною частиною аналізу є аналіз дотримання терміну поставки виробничих запасів згідно з договором, який

укладений з постачальниками. Порушення термінів поставки є причиною недовиконання плану виробництва і реалізації готової продукції.

Для оцінки ритмічності постачань використовується коефіцієнт ритмічності, який розраховується як відношення суми фактичного запасу в межах норми на планові надходження, які помножені на кількість днів в аналізованому періоді. Важливо дати оцінку комплектності постачання.

Комплектність постачання визначається відношенням складових, які входять у комплект (у вузол, частину виробу, набір), до кількості скомплектованих вузлів, наборів, частин, які надійшли, а потім беруть кількість тих комплектів і зіставляють з кількістю готових виробів, запланованих до випуску, у склад яких входить (або для яких призначений) даний комплект.

Після завершення аналізу забезпеченості підприємства матеріальними ресурсами здійснюється аналіз ефективності використання виробничих запасів на підприємстві, який характеризується такими показниками, як: матеріаловіддача; матеріаломісткість. Дані показники можна розрахувати за формулами:

$$Мв = (К \times Цт) / (К \times Н \times Ц), \quad (2.6)$$

де Мв – матеріаловіддача продукції в грн;

К – обсяг випуску продукції;

Н – норма витрачання певного виду матеріалів на одиницю продукції;

Ц – ціна одиниці певного виду матеріалу за період, що аналізується, грн;

Цт – відпускна ціна одиниці продукції, грн.

$$Мм = (К \times Н \times Ц) / (К \times Ц). \quad (2.7)$$

Також можна розрахувати дані показники методом ланцюгових підстановок, за допомогою яких можна побачити зміну розміру основного показника шляхом поступової заміни базисної величини кожного факторного показника в обсязі

результативного показника на фактичну в звітному періоді. Також при аналізі виробничих запасів можна розрахувати такі показники, які наведені в таблиці.

Таблиця 2.2

Показник	Розрахунок
Коефіцієнт використання матеріалів	Визначається шляхом ділення суми фактичних матеріальних витрат на розмір матеріальних витрат, обчислений виходячи з планових калькуляцій і фактичного випуску та асортименту продукції
Тривалість одного обороту оборотних активів	Тоб = (Фоб × Д) / ЧД, де Фоб – середньорічна вартість виробничих запасів; Д – число днів в аналізованому періоді; ЧД – розмір чистого доходу від реалізованої продукції
Кількість оборотів за певний період	Коб = ЧД / Фоб
Коефіцієнт завантаження запасів в обороті	Кз = Фоб / ЧД
Величина запасів, що вивільняється	В = (ЧД × (Тоб.базис – Тоб2. звіт)) / Д

Необхідною умовою ефективного функціонування підприємства є наявність оптимальної структури оборотних активів.

Оборотні активи – грошові кошти підприємства, що авансуються в об’єкти, які використовуються в межах одного відтворювального циклу або в короткотерміновому періоді (до одного року). Такими об’єктами є: запаси сировини, матиріалів, палива, інструменти, виробничий і побутовий інвентар, запаси готової продукції, в т.ч. кошти у не завершених платежах підприємств-постачальників, не завершене виробництва, тара, а також грошові ресурси (дебіторська заборгованість, короткотермінові фінансові вкладення, готівка тощо).

Ефективне використання оборотних активів підприємства та визначення їх оптимального розміру є пріоритетним завданням підприємства з огляду забезпечення безперервності операційного циклу виробничо-комерційної діяльності в умовах інфляції, поширення кризових явищ та зростання конкуренції. Створення дієвої системи управління оборотними активами сприяє успішному виконанню виробничої програми підприємства, дотримання зобов'язань перед споживачами продукції та послуг, забезпечує стійкий фінансовий стан і підвищення конкурентного статусу суб'єкта господарювання. Організація ефективного управління оборотними активами спрямована на формування їх в необхідному обсязі з найменшими витратами і визначенні резервів прискорення їх оборотності.

Таблиця 2.3

Аналіз стану оборотних активів ПрАТ «Латманнен Акса»

за 2021-2022 рр., тис. грн.

Статті	2021рік		2022 рік		Абсолютне відхилення, тис.грн.	Відносне відхилення, %	Зміни у структурі, +/-
	Сума, тис. грн.	Питома вага,%	Сума, тис. грн.	Питома вага,%			
II. Оборотні активи							
Запаси	41 881	25,08	60 789	28,51	18 908	145,15	3,43
Дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги	107 358	64,29	129 214	60,59	21 856	120,36	-3,70
Дебіторська заборгованість за розрахунками за виданими авансами	3 266	1,96	9 719	4,56	6 453	297,58	2,60
з бюджетом	3 226	1,93	5 243	2,46	2 017	162,52	0,53
У т.ч. з податку на прибуток							

Інша поточна дебіторська заборгованість	136	0,08	139	0,07	3	102,21	-0,02
Гроші та їх еквіваленти	11 118	6,66	8 146	3,82	-2 972	73,27	-2,84
Інші оборотні активи	1	0,0006	0	0	-1	0	0
Усього за розділом II	166 986	100,00	213 250	100,00	46 264	127,71	-

Проаналізувавши структуру оборотних активів досліджуваного підприємства - ПрАТ «Латманнен Акса» за 2021-2022 роки можемо відмітити, що в загальній структурі оборотних активів найбільшу питому вагу складає стаття «Дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги», яка у 2021 році - 107 358 тис. грн. (64,29%), у 2022 році - 129 214 тис. грн. (60,59%) тобто Дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги протягом досліджуваного періоду зросла на 21 856 тис. грн. або 20,36%. Проведемо аналіз запасів, питома вага яких у 2021 році – 25,08%, а у 2022 р. – 28,51%. Протягом періоду, що досліджується запаси збільшилась на 18 908 тис.грн. або на 45,15%, у загальній структурі – на 3,43%.

Ефективність використання оборотних засобів ПрАТ «Латманнен Акса» характеризують наступні показники:

- коефіцієнт оборотності є відношенням обсягу реалізованої продукції (послуг) до середньорічної вартості оборотних активів підприємства;
- коефіцієнт завантаження є відношенням середньорічної вартості оборотних активів та обсягу реалізованої продукції (наданих послуг);
- тривалість одного обороту визначаємо за формулою:
-

$$T_p = \frac{360}{K_p}, \tag{2.8}$$

де $T_р$ є тривалістю обертання оборотних активів (протягом досліджуваного періоду: роік, квартал, місяць);

$К_р$ - коефіцієнт оборотності оборотних активів (протягом досліджуваного періоду: роік, квартал, місяць).

Основними показниками, що характерезиють ефективність використання оборотних коштів ПрАТ «Латманнен Акса» є коефіцієнт оборотності оборотних коштів, тривалість обороту оборотних коштів, коефіцієнт закріплення, вивільнення оборотних коштів з обігу, рентабельність оборотних коштів.

Таблиця 2.4

Ефективність використання оборотних засобів ПрАТ «Латманнен Акса» за 2021-2022 роки

Показники	Роки		Абсолютне відхилення, +/-	Відносне відхилення, %
	2021	2022		
Чистий дохід від реалізованої продукції, товарів (послуг), тис. грн.	574 979	582 360	7 381	101,28
Середньорічна вартість оборотних активів, тис. грн.	166 986	213 250	46 264	127,71
Коефіцієнт оборотності	3,44	2,73	-1	79,31
Коефіцієнт завантаження	0,29	0,37	0	126,09
Число днів в аналізованому періоді (році), дні	360	360	0	100,00
Тривалість обороту, дні	104,55	131,83	27	126,09
Середньорічна вартість запасів, тис. грн.	41 881	60 789	18 908	145,15
Коефіцієнт оборотності запасів	13,73	9,58	-4	69,78
Коефіцієнт завантаження запасів	0,07	0,10	0,03	143,31
Тривалість обороту запасів, дні	26,22	37,58	11	142,86

За даними таблиці 2.4 можемо зробити наступні висновки, що чистий дохід реалізованої продукції, товарів (послуг) в звітному році – 2022 році порівняно з 2021 роком зріс на 7 381 тис.грн. або 1,28%. Вартість середньорічна оборотних активів у поточному році на 46 264 тис.грн. або 27,71%, однак коефіцієнт оборотності активів зменшився на 1. Коефіцієнт завантаження запасів суттєво не змінився. Відповідно зросла тривалість обороту на 27 днів, що свідчить про зменшення ділової активності ПрАТ «Латманнен Акса». Зменшився коефіцієнт оборотності запасів на 4. Коефіцієнт завантаження зменшився на 0,03. Відповідно зросла тривалість обороту запасів на 11 днів. Тенденція по зменшенню коефіцієнта оборотності (зростання коефіцієнта завантаження) та зростання тривалості оборотності запасів досліджуваного підприємства свідчить про зниження ефективності використання їх.

РОЗДІЛ ІІІ. ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНІ ОСНОВИ АУДИТУ ЗАПАСІВ ПІДПРИЄМСТВ ПРОМИСЛОВОСТІ

3.1. Теоретичні аспекти аудиту запасів підприємств промисловості

Перевірка виробничих запасів є одним із найскладніших і трудомістких напрямів бухгалтерського обліку та є одним із важливих етапів звірки фінансової звітності. Це вимагає від аудиторів високої кваліфікації та знань. Перевірка виробничих запасів включає різні методи аудиту.

Основною метою інвентаризації виробництва є визначення законності, достовірності та раціональності ведення господарської діяльності з інвентаризації виробництва, перевірка правильності її обліку.

Відповідно до мети аудиту можна сформулювати основні завдання аудиту виробничих запасів:

- перевірити правильність ведення бухгалтерського обліку: аудитор перевіряє, чи відповідають рахунки обліку виробничих запасів дійсності і чи відображені всі операції з придбання, використання, руху та списання товарно-матеріальних цінностей;

- оцінка належного зберігання: аудитори перевіряють умови зберігання виробничих запасів, зокрема, чи дотримуються правила зберігання, чи наявні адекватні приміщення та інфраструктура для забезпечення безпеки та чи немає ризику пошкодження або втрати запасів;

- визначення вартості запасів: аудитори перевіряють методи, які використовуються підприємством для оцінки вартості запасів, і гарантують, що вони відповідають відповідним стандартам і вимогам бухгалтерського обліку;

– визначення можливих ризиків і порушень: Аудитори аналізують систему контролю виробничих запасів і визначають можливі ризики, помилки або порушення, які можуть вплинути на достовірність інформації про запаси;

- надання рекомендацій: аудитори надають рекомендації щодо вдосконалення систем управління та контролю виробничих запасів, забезпечення дотримання нормативних та стандартних вимог, а також оптимізації процесів

управління запасами для забезпечення ефективного використання корпоративних ресурсів.

Щодо методів аудиту виробничих запасів, то загальний висновок проведених досліджень показує, що єдиного універсального методу на сьогодні не існує. Кожне дослідження вивчає різні аспекти аудиту та надає рекомендації та інструменти для проведення аудиту.

Кожен запропонований дослідниками метод ефективний при проведенні аудиту виробничих запасів, але ефективність конкретного методу залежить від низки факторів. До таких факторів можна віднести форму власності підприємства, організаційно-правову форму, вид діяльності, податкову систему, наявність програмного забезпечення, ефективність систем внутрішнього контролю та багато інших факторів.

Не менш важливими є джерела інформації, з яких проводиться перевірка, в тому числі будь-які документи, що стосуються обліку, руху, зберігання, виробничої інвентаризації. В основному, як показано на малюнку 3.1.

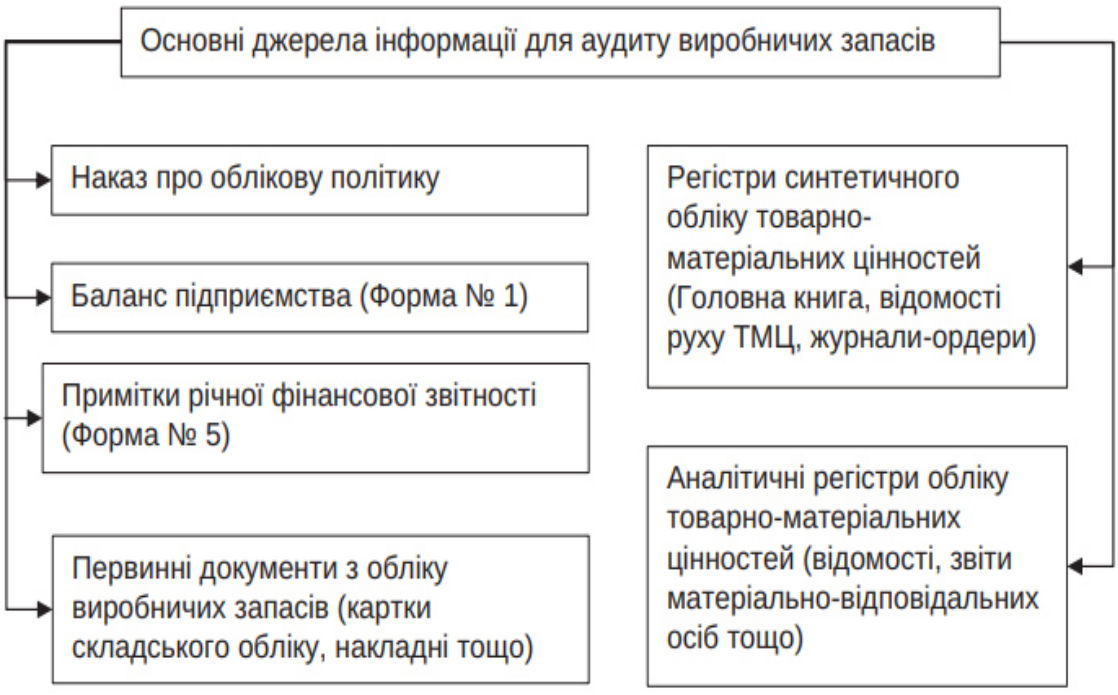

Рис. 3.1. Джерела інформації аудиту виробничих запасів

Передбачається, що для виконання процесу перевірки виробничих запасів необхідно виконати певні етапи. На схемі показано різні етапи процесу огляду виробничих запасів 3.2.

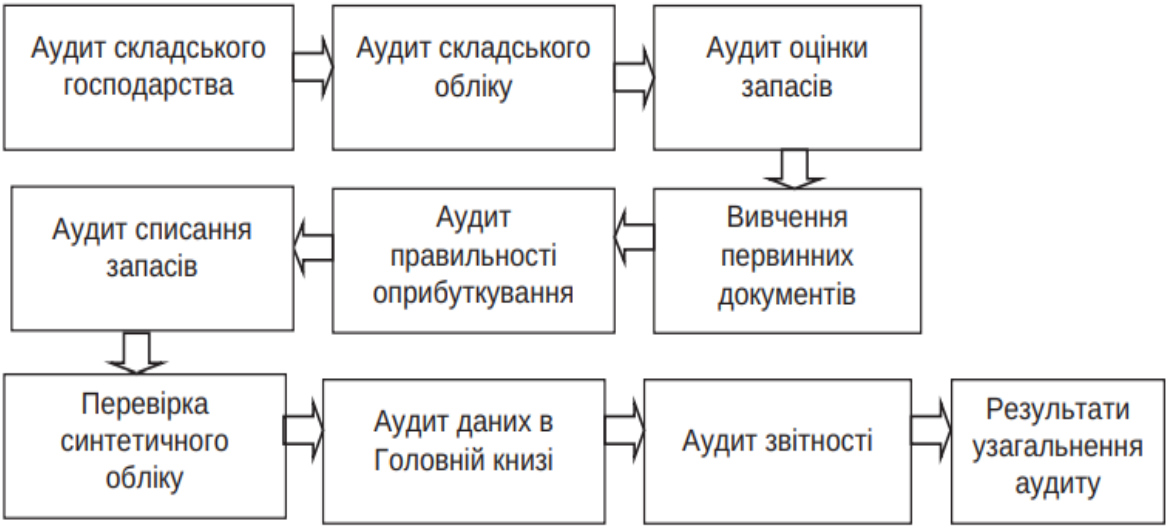

Рис. 3.2. Алгоритм аудиторського процесу виробничих запасів

Одним із основних елементів методології аудиту запасів є розробка планів і процедур на етапі планування аудиту запасів. Планування є одним із найважливіших етапів процесу аудиту.

Планування аудиту запасів дозволяє аудиторам визначити найкращі методи та стратегії аудиту запасів, що сприяє ефективному та надійному процесу аудиту. Визначення того, як організувати аудит виробничих запасів, вимагає оцінки системи внутрішнього контролю. Для цього аудитори тестують систему внутрішнього контролю.

Оцінюючи систему внутрішнього контролю, аудитори повинні перевірити такі аспекти:

- чи дотримуються встановлені практики та процедури зберігання запасів; чи охороняються виробничі запаси особами, відповідальними за зберігання

та використання; правильність обліку запасів, включаючи правильне представлення результатів інвентаризації та бухгалтерського обліку

- відповідність бухгалтерським книгам; чи є факти викрадення або псування виробничих запасів та вжиття заходів щодо недопущення цього;
- контроль достовірності обліку запасів, у тому числі перевірка даних у регістрі бухгалтерського обліку та книгах бухгалтерського обліку, видача товарно-матеріальних цінностей та споживання;
- перевірка документів та контроль правильності підрахунку первинних документів в обліку запасів.

Перевірку виробничих запасів рекомендується починати з вивчення *облікової політики підприємства*. Цей документ містить інформацію про методи оцінки запасів, класифікації, процедури списання запасів та інші аспекти, які впливають на облік і збереження запасів. Перевірка наказу про облікову політику дозволить аудитору оцінити відповідність цього документа чинному законодавству та вимогам обліку виробничих запасів. Важливо переконатися, що процедури та політика, викладені в наказі, відповідають конкретним обставинам бізнесу.

Вивчення директив щодо облікової політики також допомагає аудиторам зрозуміти, як організований облік запасів, які процедури існують для зберігання та використання запасів, хто відповідає за ці процеси та як вони взаємодіють з іншими частинами бізнесу. Наступним кроком аудитора є вивчення показників фінансової звітності, які відображають інформацію про наявність і рух запасів та їх види. Під час цього етапу аудиту аудитор починає перевірку запасів, порівнюючи інформацію про наявність запасів для кожного елемента форма 1 «Баланс» (Звіт про фінансовий стан), який містить відомості про обороти зведених рахунків і дані Головної книги. Аудитор також перевіряє, чи відображені у відповідних частинах форми 1 «Баланс» відомості про виробничі запаси та чи відповідають ці показники даним, наведеним у «Примітках до річної фінансової звітності».

Аудитори повинні отримати надійні докази для підтвердження своїх висновків. Для цього використовуйте процедури, визначені в МСА 500

«Аудиторські докази». МСА 500 встановлює ключові принципи та вказівки щодо отримання та оцінки аудиторських доказів. Ці процедури дозволяють аудитору збирати надійні та переконливі докази правильності та достовірності інформації, що перевіряється. Процедури, які можуть допомогти отримати достовірні докази, можуть включати: аналіз фінансової звітності, перевірку внутрішнього контролю, підтвердження зовнішніх джерел, фізичну перевірку запасів, аналіз документів і рахунків, проведення пробних перевірок тощо. Після завершення інвентаризації аудитор готує звіт, що містить результати та висновки. У цьому звіті аудитор надає обґрунтовані висновки щодо відповідності обліку та зберігання виробничих запасів встановленим вимогам.

Під час проведення операцій з інвентаризації виробничих запасів можуть виникнути різноманітні помилки, які можуть негативно вплинути на оперативність і достовірність обліку запасів. Деякі типові помилки, які спостерігаються, включають: погане складування та управління запасами; порушення процедур завантаження та приймання вантажу; облік запасів не є точним і достатньо регулярним; неадекватний контроль споживання матеріалів; порушення процедур інвентаризації; несвоєчасне виявлення та реагування на виявлені дефекти, тощо

Враховуючи предмет аудиторського дослідження, завдання, визначені в договорі, рівень аудиторського ризику та запланований рівень суттєвості, аудитор вирішує, який метод інвентаризації вибрати та документує аудиторські процедури в плані аудиту.

Рис. 3. 3. Алгоритм проведення аудиту запасів

При проведенні інвентаризації аудитори використовують методи документальної та фактичної перевірки. На основі етапів аудиту сформована методика інвентаризаційного аудиту (табл. 3. 1.).

Таблиця 3.1

Методи аудиторської перевірки виробничих запасів

№	Етап аудиту	Метод аудиту
1	2	3
1	Аудит організації обліку витрат безпосередньо на матеріали	Суцільна (документальна) перевірка
2	Перевірити правильність оцінки виробничих запасів, врахованих у собівартості продукції	Вибіркова (документальна) перевірка
3	Перевірте ефективність віднесення запасів до прямих виробничих витрат виробництва продукції	Вибіркова (документальна) перевірка
4	Перевірка вірогідності списування на виробництво сировини і матеріалів	Вибіркова (документальна) перевірка
5	Перевірка списаних на виробництво запасів	Вибіркова (фактична) перевірка
6	Перевірка норм з відпуску і списання запасів	Комбінована (документальна) перевірка
7	Перевірка правильності проведення оцінки, використання та списання відходів і вторинної сировини	Вибіркова (документальна) та фактична перевірка
8	Перевірка синтетичного та аналітичного обліку виробничих запасів	Комбінована (документальна) перевірка

Аудит інвентаризації слід починати з ознайомлення з місцем її зберігання, організацією управління складом і станом складського обліку.

Після огляду складу та збору інформації про обліковий стан складу ревізор відбирає вибірку товарно-матеріальних цінностей. Слід зазначити, що матеріальні цінності можуть знаходитися на кількох складах, у цьому випадку інвентаризація повинна проводитися на всіх складах одночасно, щоб виключити можливість переміщення складських запасів.

Основне питання стратегії аудиту полягає в тому, чи слід проводити додаткові контрольні аудити, що значно зменшить кількість аудиторських процедур по суті, чи аудит слід проводити без істотних обмежень на основі результатів контрольних аудитів. На кожному етапі аудиту аудитор обирає певну стратегію дій. Таким чином, деякі завдання, поставлені під час аудиту, можуть бути виконані шляхом проведення додаткових перевірок засобів контролю та обмеження обсягу перевірки суттєвістю, тоді як інші завдання можуть бути виконані лише шляхом використання процедур для таких перевірок.

Додаткові перевірки адекватності контролю є ефективними лише в тому випадку, якщо час і зусилля, заощаджені при проведенні перевірки суттєвості, перевищують час і зусилля, витрачені на перевірку адекватності засобів контролю. Аудити, як правило, проводяться лише щодо заходів і процедур, які, за оцінкою аудитора, мінімізують ризик контролю.

Перевірте свою віру в те, що ризик контролю незначний, виконавши певні процедури, які називаються тестуванням контрольних точок (контрольне тестування).

Більшість тестів контрольних точок передбачають перевірку ключових документів, що підтверджують господарські операції.

Як відомо, перший етап аудиту завершується розробкою графіка та плану аудиту. Плануючи аудит, аудитор припускає, що результати аудиту будуть задовільними до завершення додаткових перевірок засобів контролю.

При першій роботі з клієнтом основу для цього припущення можна сформувати шляхом проведення опитувань, спостережень, вивчення документів, записів, звітів, а також результатів роботи структури контролю, підготовлених у процесі формування думки про структуру управління. . Засоби контролю на той час вже були випробувані.

Якщо результати додаткових перевірок засобів контролю вказують на те, що елементи структури контролю не функціонують ефективно протягом певного

періоду, аудитор повинен скорегувати план аудиту, щоб збільшити кількість перевірок господарських операцій по суті.

При цьому доцільно визначити стратегію аудиту для кожного рахунка або групи рахунків, сформулювати відповідні плани, сформулювати плани та графіки роботи.

Третя фаза. Перевірка господарських операцій по суті

Метою цього етапу аудиту є отримання достатніх доказів для визначення того, чи об'єктивно відображені кінцеві залишки в балансі та інші дані в супровідній фінансовій звітності. Характер і обсяг цієї роботи значною мірою залежатимуть від результатів перших двох етапів.

Існує тісний зв’язок між розумінням системи внутрішнього контролю та оцінкою ризиків контролю та перевіркою окремих статей у балансі та інших фінансових звітах. Якщо аудитор впевнений, що подання фінансової звітності є достатньо об’єктивним, і ця впевненість ґрунтується на його розумінні системи внутрішнього контролю, оцінці ризиків контролю та тестуванні контрольних точок, то можна значно скоротити перевірку економічної операції. речовина.

На третьому етапі аудиту використовуються два види процедур: аналітичні процедури та перевірка різних елементів балансу. Аналітичні процедури включають процедури, здатні оцінити загальну точність господарських операцій і балансів. Аналітичну процедуру слід проводити перед тим, як досліджувати будь-які окремі компоненти балансу. У цьому випадку програма аналізу може допомогти визначити рівень деталізації, на якому слід перевіряти баланс. На четвертому етапі, завершальному етапі аудиту, проводяться аналітичні процедури на основі достовірної фінансової інформації для оцінки фінансового стану, платоспроможності та ліквідності підприємства.

Перевірки оборотів і балансу рахунків зазвичай проводяться в останню чергу. Деякі аудити проводяться після дати балансу. Але якщо клієнт бажає опублікувати свою звітність незабаром (одразу) після дати балансу, тоді аудитор повинен виконати трудомісткі перевірки балансів окремих рахунків протягом

певних проміжних періодів до кінця року. Водночас потрібна додаткова робота, щоб «втягнути» проміжну перевірку в перевірку балансу на кінець року.

Конкретні завдання, пов'язані з підсумковим підсумком у балансі та звіті про фінансові результати, можуть виконуватися при зборі різних видів аудиторських звітів. Наприклад, можна згадати вивчення матеріалів інвентаризації про вартість товарно-матеріальних цінностей, вивчення товарних звітів, що стосуються кредиторської заборгованості, прямі письмові опитування працівників щодо дебіторської заборгованості тощо. Значна частина доказів надходить із незалежних джерел (третіх осіб), які можна вважати надійними.

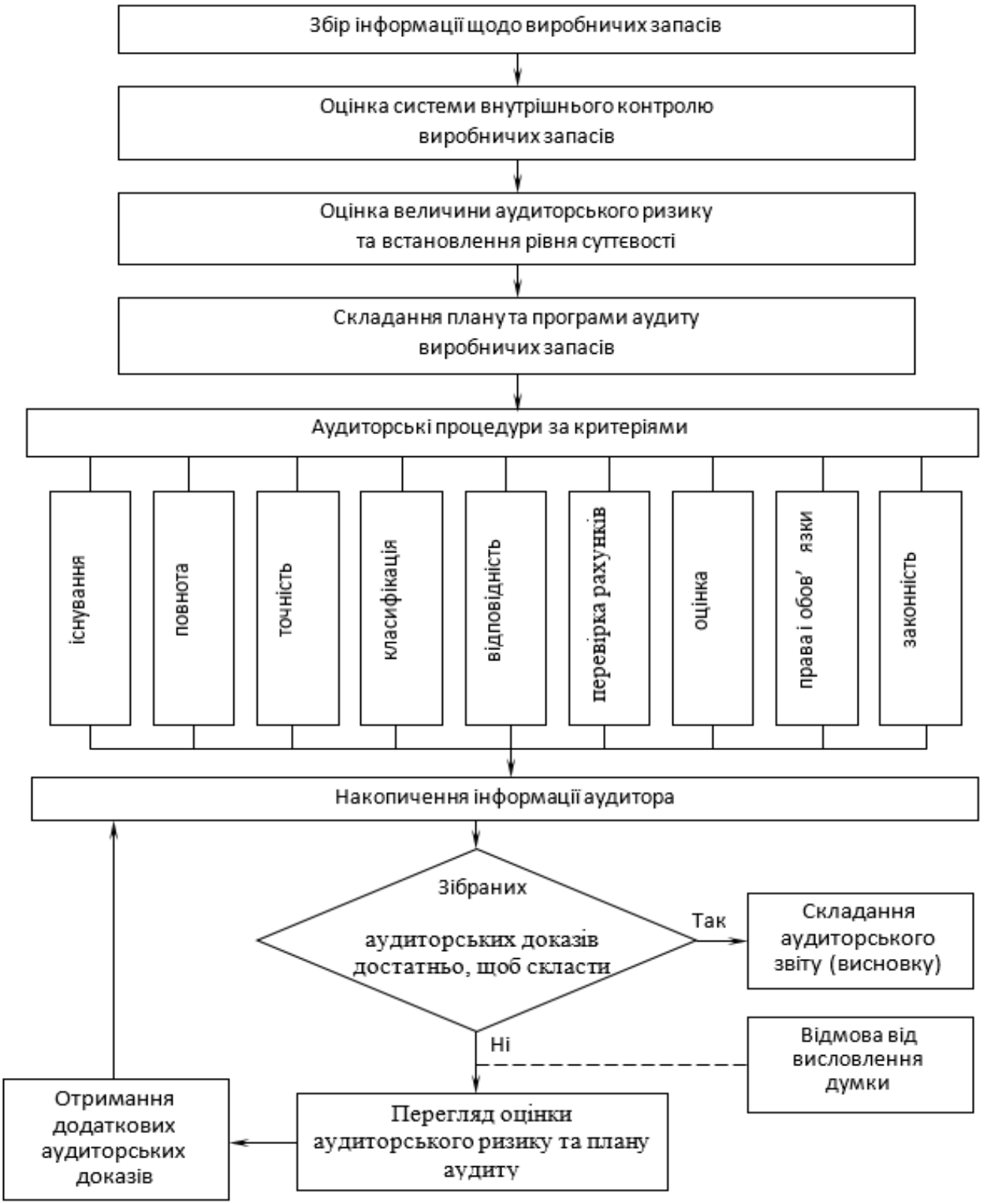

Рис.3.4. Схема проведення аудиту виробничих запасів

На заключному етапі аудиту зареєстрований аудитор повинен переглянути роботу групи аудиторів і визначити, чи було зібрано достатні докази, і оцінити результати аудиту. Перевірка досвідченим або більш кваліфікованим персоналом

для виявлення (запобігання) помилок і оцінки суджень і висновків. Належний аналіз робочих документів є найважливішим методом забезпечення високоякісного виконання аудиту та незалежності суджень усієї групи аудиторів, що виконує замовлення на аудит.

Після перевірки підготувати відповідні аудиторські висновки (звіти) та надіслати листи-повідомлення до підрозділів управління та Ревізійної комісії щодо виявлених під час перевірки недоліків у структурі внутрішнього контролю.

Аудит - це ряд дій аудитора. Такі дії аудитора називаються аудиторськими процедурами.

Для того щоб зробити висновки про фінансово-майновий стан клієнта, аудитор повинен визначити конкретні цілі аудиту, досягнення яких дасть йому можливість підтвердити або спростувати (виявити невідповідності) у фінансових документах клієнта. Конкретні цілі аудиту можуть бути сформульовані різними способами.

Відповідно до договору № 2601/5 від 01.05.2022 аудитори аудиторської компанії «Вікторія-Аудит» провели перевірку фінансової звітності ПрАТ «Лантманнен Акса» за 2021-2022 роки.

Під час перевірки аудитори дотримувались чинного законодавства України з питань господарської діяльності та оподаткування, а також порядку ведення бухгалтерського обліку та складання фінансової звітності суб’єктів господарювання України.

Предметом перевірки є достовірність, повнота та відповідність вимогам чинного законодавства, чинних нормативних актів та положень додатку до цього аудиторського висновку станом на 01 січня 2023 року, а також фінансової звітності ПрАТ «Лантманнен Акса» за 2021-2022 роки. Всі додатки є невід'ємною частиною цього висновку. Відповідальність за конкретну фінансову звітність несе керівництво організації. Надана інформація була перевірена підприємства і вважається надійним аудитором.

В якості сальдо бухгалтерського обліку на початок 2022 року під час перевірки прийнято залишки, що значаться в регістрах бухгалтерського обліку та балансі ПрАТ «Лантманнен Акса» за 2021-2022 роки на 31 грудня 2022 року.

Виявлено помилку щодо офрмлення оприбуткування запасів, зокрема не вчасне проведення підпису документів щодо оприбуткування і списання запасів. В провцесі перевірки вказаний недолік виправлено та затверджено графік документообігу на підприємстві.

Оцінка достовірності та повноти річного балансу та його звітності здійснюється шляхом перевірки наявності суттєвих розбіжностей між даними, що містяться в наданих для перевірки документах, та умовами балансу на 31.12.2022 р. будь-які істотні відмінності у фінансових показниках. Фінансова звітність за 2022 рік.

Аудиторські процедури, сплановані та реалізовані відповідно до чинних в Україні стандартів аудиту, забезпечують отримання достатньої кількості аудиторських доказів для висновків щодо достовірності аудиторського звіту.

Система бухгалтерського обліку ПрАТ «Лантманнен Акса» відповідає системі НП(С)БО, що діє в Україні. Використана підприємством методика розрахунку оподатковуваного прибутку відповідає вимогам чинного законодавства. Аудиторська фірма «Вікторія-Аудит» вважає за можливе в цілому підтвердити достовірність даних балансу та фінансової звітності за 2022 рік ПрАТ «Лантманнен Акса» станом на 31 грудня 2022 року та їх відповідність чинним вимогам. . Законодавство України та чинні нормативні документи щодо бухгалтерського обліку та звітності суб'єктів господарювання України.

Аудитори не виявили зловживань керівниками ПрАТ «Лантманнен Акса». Система внутрішнього контролю відповідає вимогам. Внутрішній контроль за діяльністю підприємства покладається на бухгалтерію. Оцінки діяльності бухгалтерії в цілому позитивні.

Директор аудиторської компанії «Вікторія-Аудит» Скибчук Вікторія Миколаївна

Слід підкреслити, що при проведенні аудиту аудитор повинен дотримуватися вказівок щодо умов, описаних у Міжнародному стандарті аудиту 720 «Відповідальність аудитора за іншу інформацію в документах, що містять фінансову звітність, перевірену аудитором». У цьому стандарті розглядаються обов'язки аудитора щодо іншої інформації, що міститься в документах, що містять перевірену фінансову звітність аудитора та його або її аудиторський звіт.

3.2. Удосконалення процесів автоматизації розробки облікової політики в системі управління запасами підприємств промисловості

Основа для автоматизації облікової роботи на підприємстві може складатися із загальних характеристик обліку як цілісної інформаційної системи:

- вид обліку та його мета (фінансовий, податковий, управлінський, статистичний), поняття аналізу-прогнозу і контролю діяльності суб'єкта господарської діяльності як складових основ інформаційної бази – об'єднання цих понять стосовно автоматизації підприємства у термін – контролінг;
- характеристика об'єкта автоматизації (підприємства, організації, установи);
- особливості господарської діяльності підприємства та його вплив на побудову облікової роботи, облікової політики підприємства;
- поняття та якісна характеристика інформації (вхідних і вихідних даних), інформаційної системи (оцінка її можливостей);
- групи користувачів та методи задоволення їх інформаційних потреб.

Для характеристики комп'ютеризованих об'єктів слід враховувати організаційну структуру та систему управління підприємством, включаючи тип організаційної структури, функціональну структуру системи управління, методи управління підприємством тощо. Ці характеристики значною мірою визначають

характеристики реалізованої інформаційної системи, і вони безпосередньо впливають на склад і структуру інформації, що складає базу даних.

Важливою складовою характеристики менеджменту є дослідження технологій збору, обробки, зберігання та передачі інформації, що використовуються на сучасних підприємствах різних галузей народного господарства.

Загальні характеристики інформаційної системи підприємства повинні визначатися складом і характером основних компонентів інформаційної системи. Вони повинні включати типову функціональну структуру та функціональні можливості типової інформаційної бази підприємства. Окрім запровадження комплексної внутрішньої автоматизації, існує також необхідність переходу до розвитку сервісних ресурсів та запровадження обміну інформацією.

Звітні дані можуть надаватися регуляторним органам, інвесторам для рекламних цілей. Крім того, цю інформацію має отримати бізнес. Це статус нормативно-правової бази, яка довідково характеризує умови ринку. Особливий інтерес тут викликає автоматизація розрахункових операцій між компаніями та можливість продажу товарів через Інтернет. На цьому шляху немає абсолютно жодних стандартів, правил або стандартів чи правил на стадії розробки. Ці стандарти створюються спонтанно користувачами на основі традиційних методів бухгалтерського обліку та відносин. Завдяки таким послугам можна повністю автоматизувати бухгалтерську роботу та приймати ефективні управлінські рішення для досягнення максимального ефекту від господарської діяльності підприємства.

Сьогодні, враховуючи виклики, які стоять перед автоматизацією, цю проблему потрібно вирішити якнайшвидше. Причинами такої ситуації є: мала кількість підприємств, підключених до глобальної мережі; мала кількість власників кредитних карток; низький рівень розвитку пропозиції товарів, що продаються через Інтернет; низька платоспроможність населення та їх недовіра. нових бізнес-технологій у фінансах і кредиті, нові типи бізнес-користувачів нерівномірно розподілені по регіонах. Проте слід звернути увагу на технічну надійність

електронного оформлення системи обліку та розрахункових відносин.Для обліку документів на прибуткування, переміщення, реалізацію, списання в системі використовується довідник номенклатури.

Підсистема «Управління торгівлею та ТМЦ». Довідники → Номенклатура (рис. 3.5).

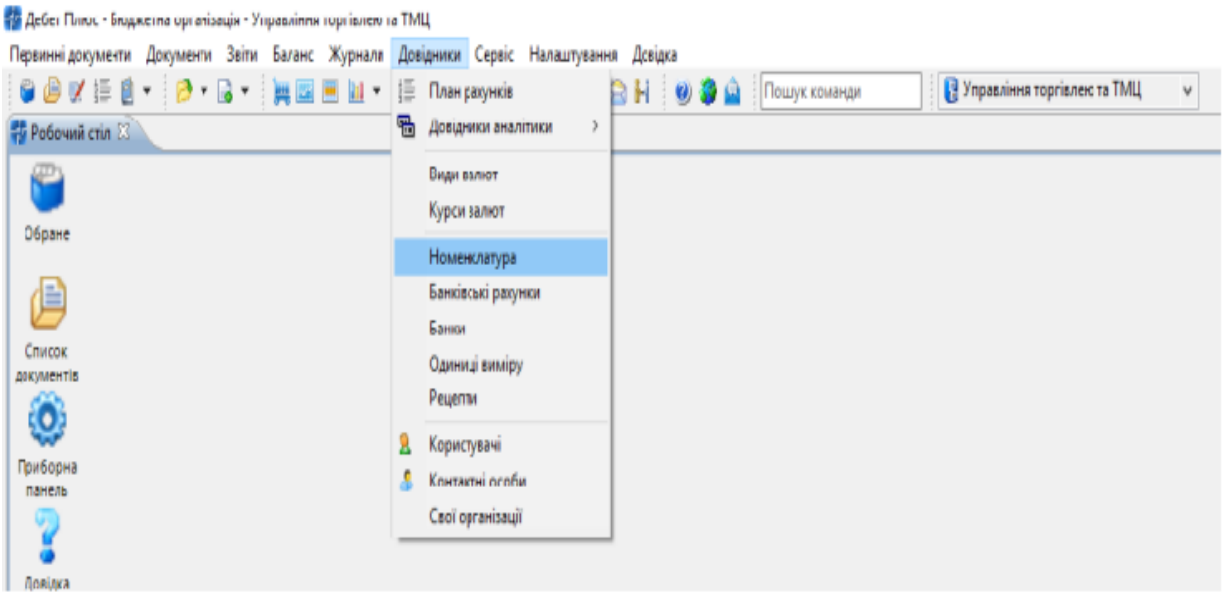

Рис. 3.6. Доступ до довідника «Номенклатура» через головне меню

Довідник номенклатури містить весь перелік матеріалів та послуг, які використовуються на підприємстві/установі. Приклад заповненого довідника номенклатури зображено на рисунку 3.7 .

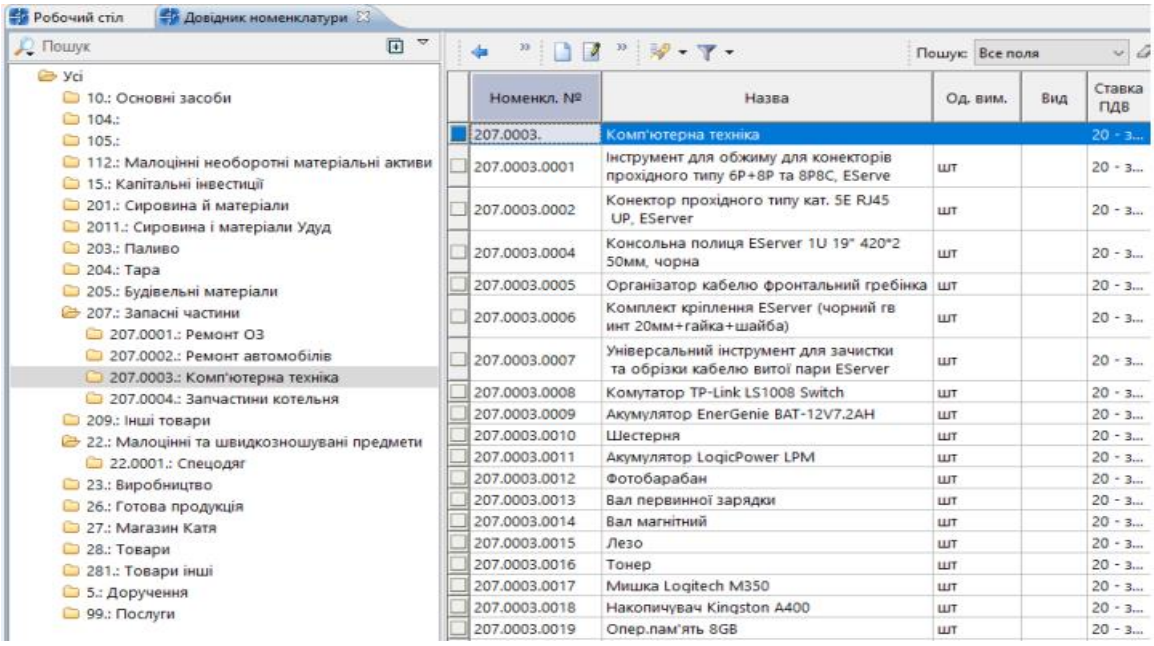

Рис 3.7. Зовнішній вигляд довідника «Номенклатура» із групами (ліворуч) та елементами довідника (праворуч)

Довідник містить номенклатурні групи та власне самі номенклатури. Назви груп написані на синьому тлі, а назви номенклатури – на білому звичайним шрифтом.

Для додавання нової групи встановіть маркер на групу, до якої буде входити нова, і правою кнопкою миші (далі ПКМ) оберіть пункт меню Додати групу, як показано на малюнку 3.8.

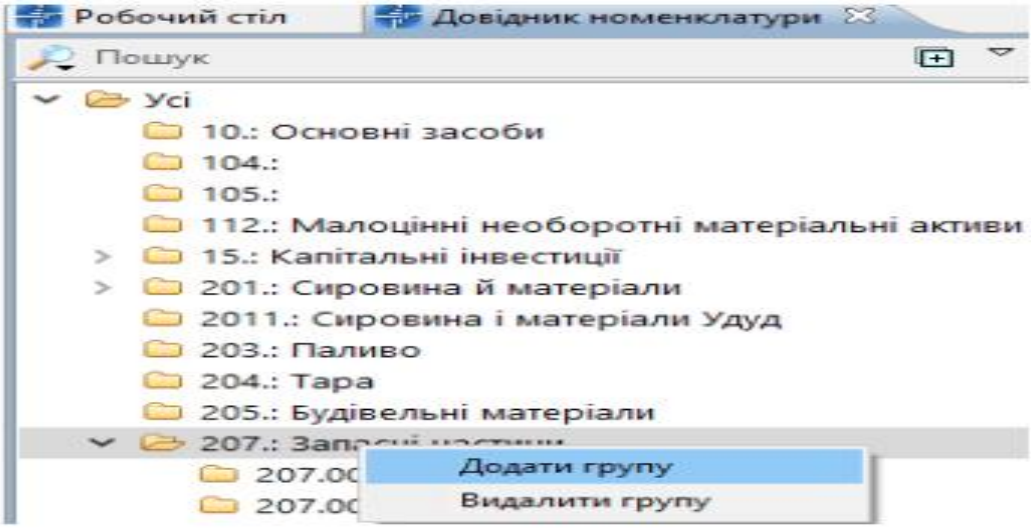

Рис. 3.8. Приклад додавання групи

На вкладку «Клас ТМЦ» (рис. 3.9). За допомогою класів ТМЦ можливо розширити базовий набір параметрів номенклатури, а саме: ⎪ МНМА – відображення зносу по МНМА; ⎪ Послуга – відображення даних за замовчуванням дебету та кредиту рахунків номенклатури з видом «Послуга». Для додавання потрібного класу скористайтесь пунктом контекстного меню Додати.

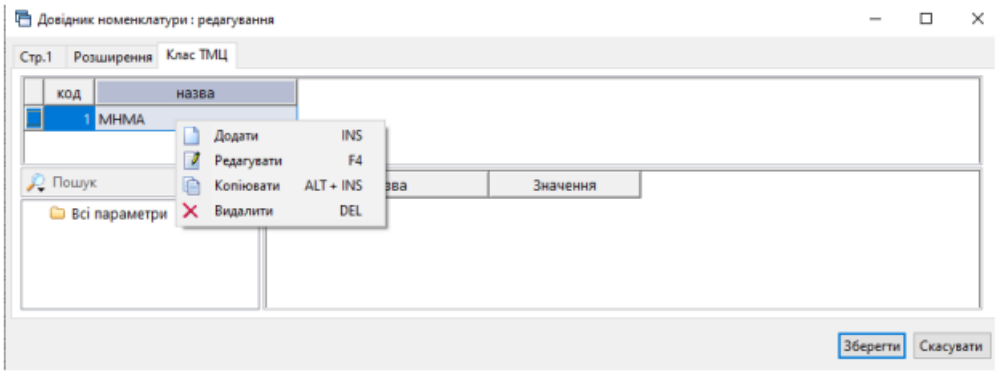

Рис. 3.9. Приклад заповнення вкладки «Клас ТМЦ»

Для полегшення вибору МВО в документах з обліку ТМЦ програма надає можливість закріплення однієї або декількох матеріально відповідальних осіб за підрозділом. Для цього на обраному підрозділі натисніть [F4] або ПКМ → Редагувати та в табличній частині додайте перелік потрібних матеріально відповідальних осіб (рис. 3.10).

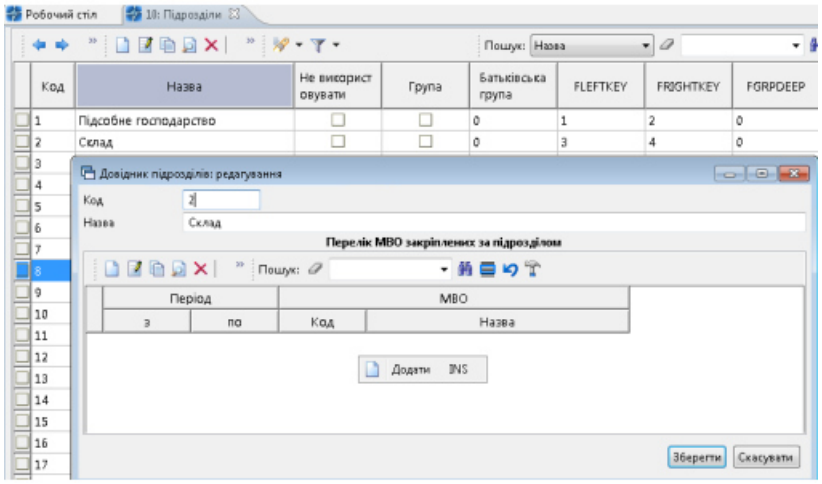

Рис. 3.10. Зазначте дату початку та, за потреби, закінчення відповідальності та оберіть МВО з довідника персоналу

Для створення нової накладної натисніть клавішу [Insert] або ПКМ → Додати, чи скористайтесь значком на панелі інструментів, та заповніть потрібні поля, як це зображено на рисунку 3.11. Для переходу в наступне поле скористайтесь клавішею [Enter]

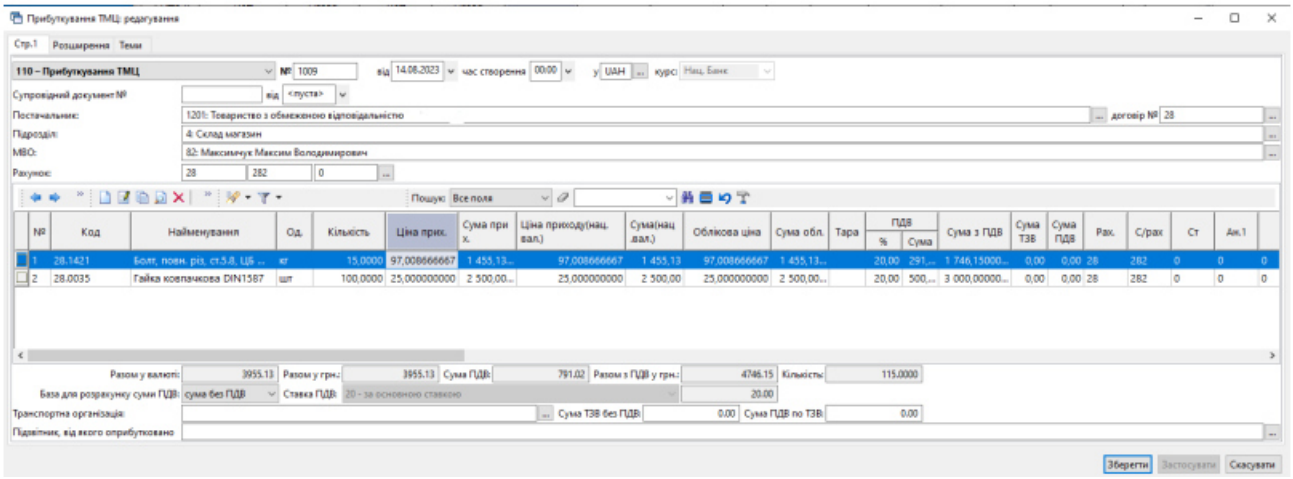

Рис. 3.11. Приклад заповнення документа «Прибуткування ТМЦ»

Вкажіть дані для відбору інформації: дату, підрозділ, МВО, рахунок. Якщо деякі із цих даних уже були зазначені в шапці документа, програма використає їх автоматично. За потреби дані можуть бути скориговані або уточнені додатковими параметрами, наприклад, як зазначено на малюнку 3.12.

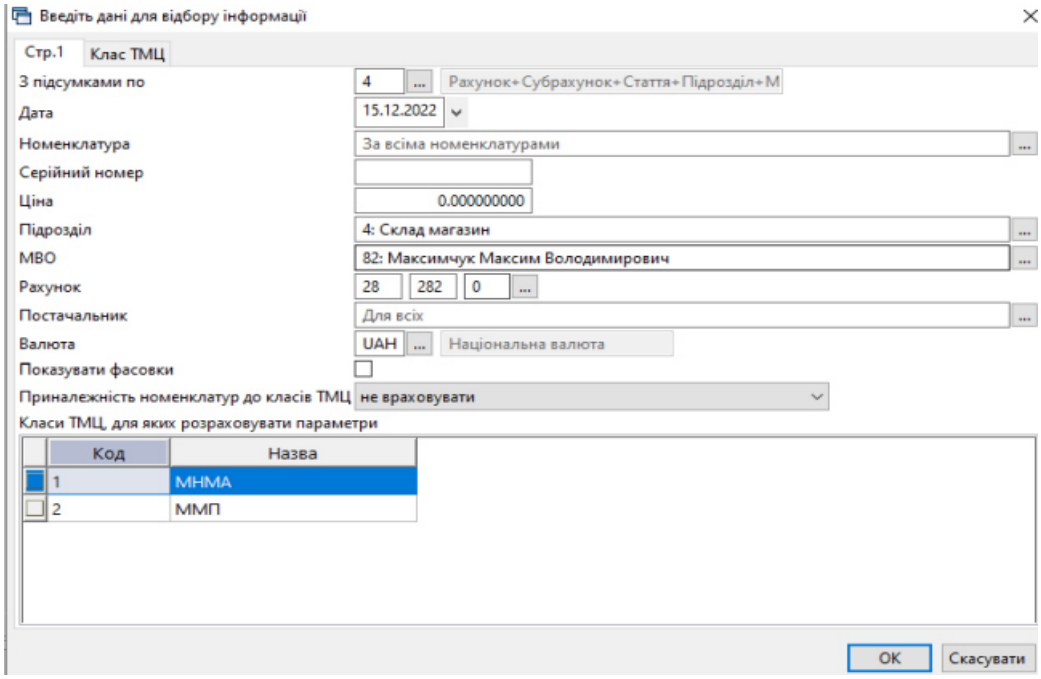

Рис. 3.12 Приклад відбору даних для розрахунку залишків

Після натискання кнопки «ОК» буде сформовано відомість залишків з можливістю вибрати рядки в документ одним із двох способів: Спосіб 1. У відомості залишків виділіть потрібні позиції → ПКМ → Додати відмічені у накладну, що є актуальним при зміні МВО. При використанні цього способу номенклатури додаються у накладну з повною кількістю. Спосіб 2. У відомості залишків подвійним натисканням ЛКМ відкрийте обрану позицію та вкажіть потрібну кількість.

Для формування накладної на повернення реалізованих товарів на обраному документі прибуткування виконайте ПКМ → Створити накладну на повернення від покупця та оберіть потрібну папку документів. Для формування виданої податкової накладної на обраному документі прибуткування виконайте ПКМ → Податкові накладні та замовлення → Сформувати видану податкову накладну та оберіть потрібну папку документів.

Для оформлення даних інвентаризації ТМЦ оберіть з форм друку інвентаризаційного опису (рис.3.13).

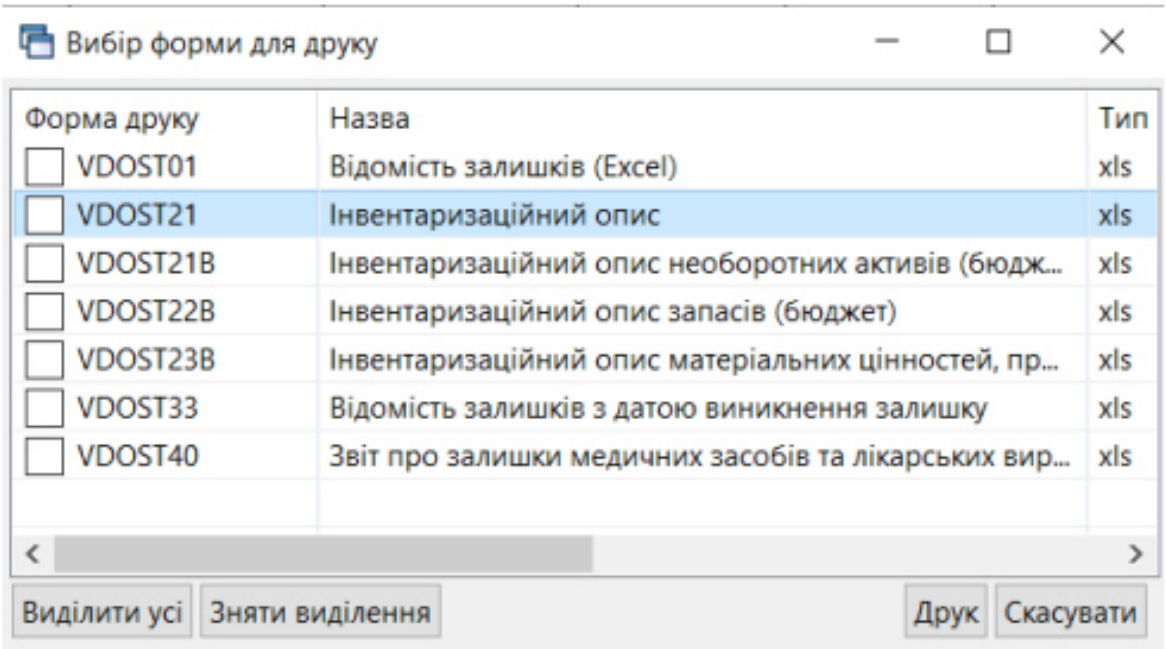

Рис.3.13. Перелік форм друку інвентаризаційного опису

При виборі форми друку «Інвентарний опис» зазначте дані для відбору інформації згідно з наказом на проведення інвентаризації (рисунок 3.14).

На відміну від залишків по ТМЦ, у випадку з МНМА потрібно додатково вказувати серійний (номенклатурний) номер та знос одиниці (рисунок 3.14).

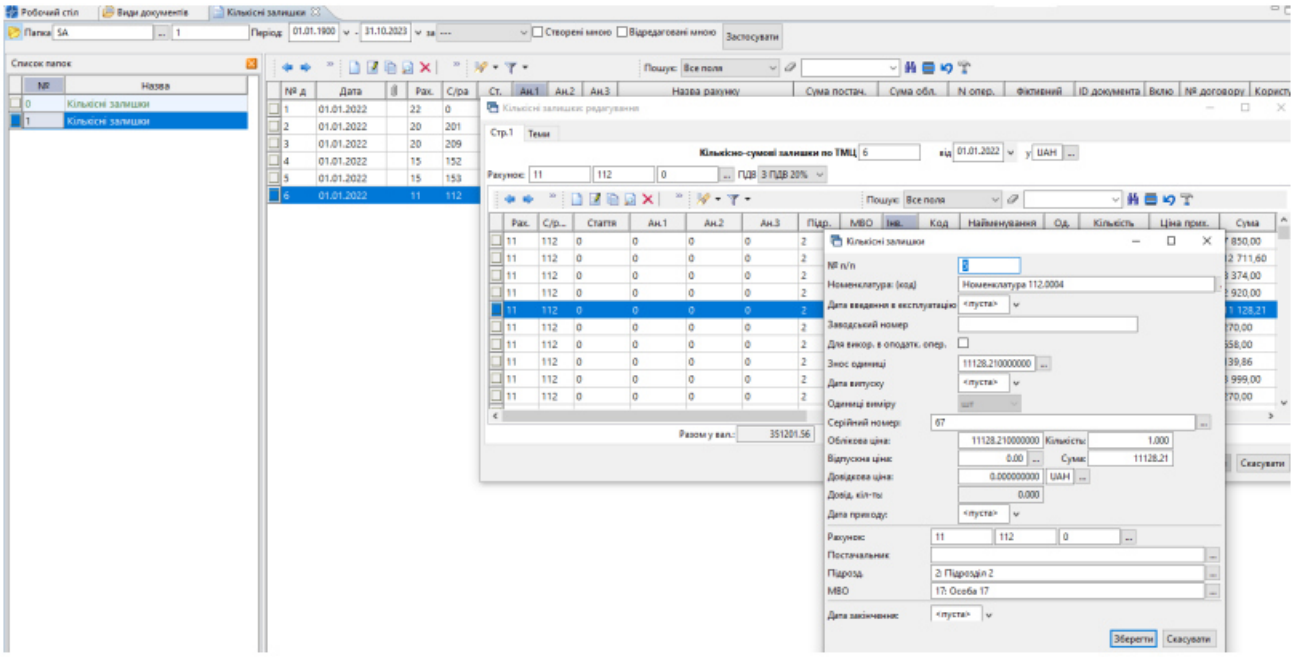

Рис. 3.14. Приклад створення документа «Кількісні залишки» для МНМА

Після введення МНМА в експлуатацію в програмі є можливість роздрукувати інвентарну картку. Для цього виконайте Звіти → Відомість залишків → Розрахунок (рис. 3.15).

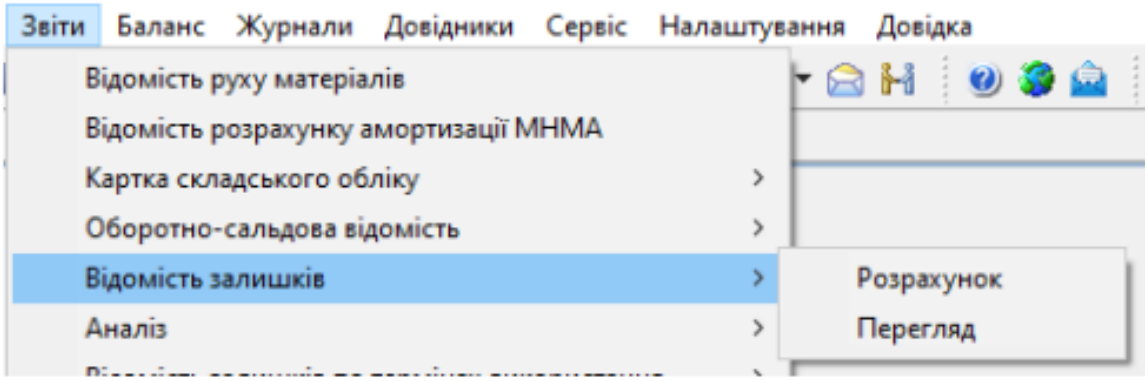

Рис.3.15. Введення МНМА в експлуатацію

Для роботи з номенклатурою з прайс листа скористайтесь відповідними пунктами контекстного меню. Наприклад, ПКМ → Змінити ціну, оберіть яку ціну потрібно змінити та вкажіть ціну. Натисніть «Зберегти».

3.3. Удосконалення облікової політики ПрАТ «Латманнен Акса» в системі управління запасами

Правові засади організації та ведення бухгалтерського обліку та фінансової звітності суб'єктів господарювання України визначаються Законом України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність України». Цей закон забезпечує стандартизацію бухгалтерського обліку майна, зобов'язань і господарських операцій, готує та надає користувачам достовірну та необхідну інформацію про майновий стан, доходи і витрати підприємств, відкриває шлях для переходу від бухгалтерського обліку до бухгалтерського обліку. Справжній інструмент управління. Відповідно до цього закону підприємства мають право самостійно обирати форму бухгалтерського обліку, тобто певну систему реєстрації бухгалтерського обліку, відповідно до принципу єдності та з урахуванням порядку і способу реєстрації та узагальнення інформації.

Відповідно до цього Закону підприємству надано право самостійно:

- впровадження систем і форм господарського внутрішньогосподарського (управлінського) обліку та контролю господарської діяльності;

- затвердження правил документообігу та методики обробки облікової інформації;

- затвердження облікової політики підприємства.

Керівники торговельних підприємств зобов'язані створювати необхідні умови для правильної організації та ведення бухгалтерського обліку та забезпечувати виконання основних функцій бухгалтерського обліку: надавати користувачам достовірну та неупереджену оперативну інформацію про фінансовий стан, результати діяльності та рух грошових коштів. підприємства.

Для ефективної організації обліку запасів дуже важливим є його документальне забезпечення. З реформами бухгалтерського обліку, запровадженням міжнародних стандартів фінансової звітності та використанням ІТ-технологій, особливі вимоги висуваються до оформлення та змісту документів, які використовуються для реєстрації фактів та інвентаризації операцій. Облік операцій з інвентаризації товарів має бути якісним, корисним, інформативним і змістовним.

Вважаємо доцільним виділити науково-організаційний, технічний та методичний етапи в організації обліку товарних операцій на виробничих підприємствах.

Бухгалтерський облік діяльності підприємства повинен забезпечувати:

- автоматизацію процесу обліку товарів на складах і в роздрібній торговельній мережі;

- правильність оформлення основних документів купівлі, продажу та руху товарів всередині підприємства;

- правильне відображення основних документів у регістрах комплексного та аналітичного обліку;

- контроль за виконанням договорів поставки та інших зобов'язань, своєчасність і точність розрахунків з постачальниками і замовниками;

- контроль за правильним використанням і зберіганням товарно-фінансових коштів;

- формувати достовірну інформацію про економічні процеси та результати діяльності підприємства, яка є операційним менеджментом, необхідною для прийняття управлінських рішень і доступною для зацікавлених сторін.

Ведення обліку на підприємстві починається з Наказу про облікову політику, в якому відображені принципи методики обліку об'єктів бухгалтерського обліку. Незважаючи на те, що на сьогоднішній день є багато публікацій і пропозицій щодо складання наказів про облікову політику, практика показує, що бухгалтери все ще стикаються з труднощами при складанні наказів про облікову політику.

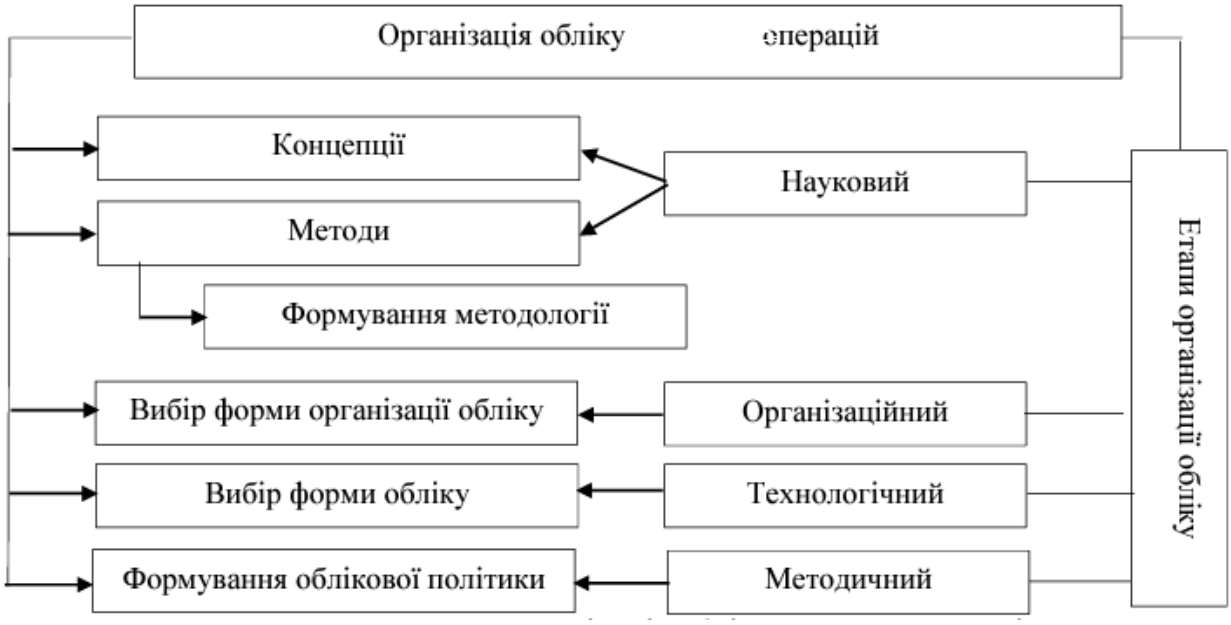

Рисунок 3.16. Організаційна модель обліку запасів

Автоматизація обліку запасів спрощує процес накопичення інформації на етапі запису та її подальше відображення в облікових регістрах. Здійснювати інформаційну підтримку керівників на основі інформації обліку господарських операцій. Основою для обліку запасів є первинні документи. У Положенні про документальне забезпечення бухгалтерського обліку дається визначення первинних документів.

Первинні документи - це документи, створені в письмовій або електронній формі, які містять відомості про діяльність суб'єкта господарювання, у тому числі накази та дозволи виконавчого органу (власника) на його дії.

Ми рекомендуємо розглянути процес обліку запасів у такому порядку:

1. Проаналізувати господарські операції, які необхідно відобразити.

2. Аналіз типових форм оригіналів чеків, які можуть бути використані для окремих операцій з обліку запасів.

3. Визначення господарських операцій без стандартного первинного формату документа.

4. Розробити документи відповідно до чинного законодавства для забезпечення інформаційних потреб керівників.

5. Визначити коло персоналу, відповідального за підготовку, оформлення документів та використання структурного підрозділу управління запасами.

6. Класифікація документів для відображення руху запасів за звітний період і на звітну дату.

7. Розробити схему документообігу.

При створенні системи обліку товарних операцій рекомендується брати до уваги необхідність дотримання наступних принципів:

- систематичність - означає вивчення витрат і доходів, пов'язаних із змінами товарних запасів по відношенню один до одного та до інших як показники діяльності, те саме стосується самої діяльності та управління нею;

– комплексність та актуальність – використання всіх корисних, актуальних, основних видів економічної інформації, незалежно від походження та особливостей її створення;

– принцип «різного витрати на різні цілі» – визначає основу для управління витратами мета, створити систематизовану інформацію про витрати, понесені під час закупівлі, зберігання та реалізації товарів;

- методологічний плюралізм, що означає можливість використання будь-якого наукового інструменту для досягнення цілей дослідження;

- методологічні аспекти дослідження об'єктів на різних рівнях управління торговельною діяльністю;

- уніфікація - розрахунки через призму ефективності та результативності, порівняння витрат і вигод (виручки);

- стратегічна орієнтація - стосується основного врахування стратегічних бізнес-планів при підготовці рішень і контролі інформації;

- принцип ефективності системи бухгалтерського обліку, вигоди від якої повинні бути більшими, ніж витрати на її створення та впровадження;

- конфіденційність, яка означає обмеження контролю інформації Доступ до відповідної інформації;

- відповідальність за створену інформацію;

- орієнтація на постійне вдосконалення - стосується підготовки та використання аналітичної інформації, необхідної для постійної оцінки якості торгової діяльності. на закінчення.

Досліджуючи різні теорії та методи бухгалтерського обліку запасів, ми дійшли висновку, що питання методів обліку відіграє важливу роль у побудові ефективної системи обліку товарних запасів. В обліковій політиці підприємства є окремі положення щодо удосконалення облікової політики в системі управління запасами підприємств промисловості. Водночас вибір методу оцінки може суттєво вплинути на кінцеві фінансові результати підприємства, особливо в умовах інфляційного процесу. Тому вибір підприємством оптимального методу удосконалення облікової політики в системі управління запасами підприємств промисловості сприятиме збільшенню оборотних коштів, залученню інвестицій, а в кінцевому підсумку дасть змогу знизити витрати та покращити фінансові показники підприємства.

ВИСНОВКИ І ПРОПОЗИЦІЇ

Проведене дослідження показує, що на сьогодні немає єдиного підходу щодо використання терміну, який би ідентифікував виробничі запаси, одночасно як економічну та облікову категорію. В працях вітчизняних науковців поняття «виробничі запаси» позначається як: предмети праці, матеріальні цінності, матеріальні ресурси, ідентифіковані ресурси у вигляді різних видів запасів, речові елементи виробництва, сировинно-матеріальні ресурси. Натомість, при виділення ознак, які характеризують економічну природу виробничих запасів, їх погляди в більшості співпадають. З розвитком науково-технічного прогресу завжди виникатимуть нові події, які даватимуть можливість доповнити, узагальнити чи деталізувати поняття «виробничі запаси». Ефективність результатів наукових досліджень має перевірятися практикою. Саме вона може підтвердити, спростувати чи надати поштовх для подальшого вивчення запасів як об'єкту обліку та управління.

За результатами наукового дослідження можна зробити висновок, що виробничі запаси відіграють ключову роль у стабільному функціонуванні підприємств, і їх облік є складним та важливим завданням. Проведені дослідження підтверджують відсутність єдиної узагальненої методики обліку виробничих запасів, проте кожне дослідження надає цінні рекомендації та інструменти для ефективного проведення обліку, аналізу і аудиту.

Провівши аналіз сучасного стану обліку виробничих запасів було виявлено деякі проблеми, на основі яких були сформульовані напрямки для їх вирішення. Зокрема на рівні законодавства необхідно вдосконалити національні положення (стандарти) бухгалтерського обліку і гармонізувати їх з міжнародними з метою спрощення регламентації обліку. На рівні підприємств необхідно удосконалити первинні документи, які є основою для приймання і видачі виробничих запасів, одночасно оптимізуючи кількість цих документів. Також рекомендуємо розробити Відомість аналітичного обліку виробничих запасів та робочий План рахунків для більш деталізованого обліку виробничих запасів.

Розраховуючи показники господарської діяльності досліджуваного ПрАТ «Лантманнен Акса» за 2021-2022 роки можна зробити наступний висновок: випуск продукції у діючих цінах зріс на 38 344 тис. грн. або 5,34% у звязку зі зростанням цін на сировину та зростання експлуатаційних витрат. За рахунок збільшення фактичного виробництва чиста виручка від реалізації продукції зросла на 7 381 тис. грн. або 1,28%. За звітний період чисельність промислово-виробничого персоналу зменшилась на 13 осіб, що на 5,04 %. Фонд оплати праці зменшився на 4 412 тис. грн. Зменшення в річному обчисленні на 5,21% відбулося в основному за рахунок економії преміювального фонду.

Вартість середньорічна оборотних активів у поточному році на 46 264 тис.грн. або 27,71%. Коефіцієнт завантаження запасів суттєво не змінився. Відповідно зросла тривалість обороту на 27 днів, що свідчить про зменшення ділової активності ПрАТ «Латманнен Акса». Зменшився коефіцієнт оборотності запасів на 4.

Для досягнення об’єктивних та надійних висновків аудитор має користуватися різними джерелами інформації, зокрема документацією з обліку, регістрами, звітністю та первинними документами. Важливо проводити оцінку системи внутрішнього контролю, аналізувати Наказ про облікову політику для розуміння організації обліку запасів.

Аудит виробничих запасів вимагає виконання різних кроків, таких як планування, аудит складського обліку, оцінки запасів, перевірка первинних документів та узагальнення результатів. З метою забезпечення точності та достовірності аудиторських висновків, аудитор має використовувати різні методики та процедури, зокрема ті, що передбачені в Міжнародних стандартах аудиту.

Аудит виробничих запасів вимагає високого професійного рівня, уважності та систематичного підходу. Здійснення аудиту допомагає виявити можливі ризики та помилки, що можуть впливати на облік запасів, а також аудитор надає підприємствам рекомендації щодо вдосконалення систем управління запасами.

Для вдосконалення обліку виробничих запасів:

1. Доцільно використовувати на всіх ділянках обліку уніфіковані форми документації;

2. Створення графіків документообігу з обліку запасів і доведення до виконавців їх функцій при створенні і перевірці первинного документа;

3. Видача розпорядчої документації особам, що відповідають за здійснення тієї або іншої господарської операції і мають право підпису первинних документів;

4. Контроль із боку працівників бухгалтерії правильності оформлення первинної документації з обліку виробничих запасів (включення в обов'язок бухгалтера, що робить обробку документа, цієї функції через посадові інструкції та встановлення відповідальності за її недотримання).

Таким чином, реалізація перелічених напрямів удосконалення обліку виробничих запасів призведе до значного підвищення результативності та фінансово-економічної діяльності підприємств, а також дозволить налагодити більш дієвий і менш трудомісткий облік, контроль наявності, руху і використання виробничих запасів, а також досягти їх економії.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні : Закон України від 16.07.1999 № 996-XIV. Дата оновлення : 10.08.2022. URL : https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/996-14#Text (дата звернення 10.03.2023)

2. Міжнародний стандарт бухгалтерського обліку 2 «Запаси»: IASB; Стандарт, Міжнародний документ від 01.01.2012 р. № 929_021. Дата оновлення: 01.01.2012. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/929_021#Text (дата звернення: 11.07.2023).

3. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 9 «Запаси»: наказ Міністерства фінансів України від 20.10.1999 р. № 246. Дата оновлення: 01.01.2023. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0751-99#Text (дата звернення: 11.11.2023).

4. Положення про документальне забезпечення записів у бухгалтерському обліку : Наказ Міністерства фінансів України від 24.05.1995 № 88. Дата оновлення : 28.12.2022. URL : https://ips.ligazakon.net/document/REG704?an=2 (дата звернення 15.11.2023)

5. Андрос С.В. Облік і аналіз виробничих запасів на підприємствах кондитерської галузі України: автореф. дис. … канд. екон. наук: 08.00.09. Київ, 2010. 23 с.

6. Бланк І. Стратійчук В. Стратегічна карта управління оборотними активами підприємства торгівлі. Вісник Київського національного торговельно-економічного університету. 2021. № 2. С. 53–66. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Vknteu_2021_2_6 (дата звернення: 01.12.2023).

7. Бровко Л. І., Юрченко А. А., Королькова Т. В. Оптимізація оборотних активів та їх вплив на діяльність підприємства. Інвестиції: практика та досвід. 2021. № 2. С. 16–22.

8. Булат Г. В., Гуменюк А. Ф. Аналіз дебіторської заборгованості та напрями удосконалення управління нею. Вісник Хмельницького національного університету. Економічні науки. 2020. № 1. С. 222–226. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Vchnu_ekon_2020_1_41 (дата звернення: 01.12.2023).

9. Бутинець Ф.Ф. Бухгалтерський фінансовий облік: підручник. Житомир: ПП «Рута», 2010. 608 с.

10. Бухгалтерський фінансовий облік. Крупка Я. Д., Задорожний З.-М. В., Гудзь Н. В. та ін. Тернопіль, 2018. 460 с.

11. Велш Г. А. Основи фінансового обліку: навч. посіб. / Г. А. Велш, Д. Г. Шорт; пер. з англ. О. Мінін, О. Ткач. – К.: Основи, 2013.

12. Волошина В. В. Формування поточного і страхового рівня запасів як складова управління операційними витратами. Український журнал прикладної економіки. Тернопіль, 2016. Том 1. № 1. С. 22-28

13. Гончаров Ю.В., Кравченко І.В. Оцінка виробничих запасів: вітчизняний та зарубіжний досвід. Облік і фінанси АПК. 2011. № 1. С. 50–53.

14. Дуброва Н. П., Лисухо І. В. Аналіз структури оборотних активів та ефективності їх використання на підприємстві. Інтернаука: Міжнародний науковий журнал. 2020. № 18(2). С. 13–18. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/mnj_2020_18(2)__4 (дата звернення: 01.12.2023).

15. Круш П. В., Орлюк Ю.В. Теоретичні основи управління матеріальними запасами підприємств. Економічний вісник Національного технічного університету України «Київський політехнічний інститут». Київ, 2017. № 14. С. 239-245.

16. Кулаковська Л. П., Піча Ю. В. Організація і методика аудиту: підручник. Київ: Каравела, 2012. 544 с.

17. Лаврик У.В., Бондик К.Ю. Сучасні підходи до управління витратами промислових підприємств. Наукові праці Кіровоградського національного технічного університету. Економічні науки, 2013. №. 24. С. 360-369.

18. Ловська І.Д. Виробничі запаси як облікова категорія: пошук конвенційності. Вісник Житомирського державного технологічного університету. Серія: Економічні науки. 2012. № 4(62). С. 137–139.

19. Марущак Л.І. Облік і оперативний контролінг виробничих запасів в нафтопереробних комплексах: автореф. дис. … канд. екон. наук: 08.00.09. Київ, 2008. 21 с.

20. Мельнікова К. С. Напрями удосконалення методів і процедур аудиту виробничих запасів на прикладі макаронної фабрики. Економічні студії. 2014. № 1. С. 13–18.

21. Михалевич С.Г. Облік і внутрішньогосподарський контроль виробничих запасів: теорія і практика: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. екон. наук: спец. 08.00.09 «Бухгалтерський облік, аналіз та аудит». Київ, 2009. 22 с.

22. Мордань Є. Ю., Сумченко А. О. Методичний підхід до побудови системи управління оборотними активами підприємства. Вісник Сумського державного університету. Сер. Економіка. 2019. № 4. С. 24–34. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/VSU_ekon_2019_4_5 (дата звернення: 01.12.2023).

23. Обліково-аналітичне забезпечення в системі управління товарними операціями підприємства : монографія / О. М. Кудирко та ін. Agenda Publishing House Ltd, London, United Kingdom, 2022. 136 с. URL : https://ir.vtei.edu.ua/g.php?fname=27605.pdf

24. Огійчук М. Ф., Рагуліна. І. І., Новіков І. Т. Аудит: навчальний посібник. 4-те вид., перероб. і допов. Київ: Алерта, 2020. 852с.

25. Перебийніс В. І., Дроботя Я.А. Логістичне управління запасами на підприємствах : монографія. Полтава: ПУЕТ, 2012. 279 с.

26. Подмешальська Ю. В., Парнюк О. В. Документальне забезпечення обліку товарних запасів на підприємстві. Агросвіт. 2020. № 22. С. 97–104. URL : http://www.agrosvit.info/pdf/22_2020/15.pdf.

27. Рудницький В. С. Організація і методика аудиту: підручник / В. С. Рудницький, З. О. Душко. – К.: УБС НБУ, 2014.

28. Сиротюк Г., Сиротюк К. Методичні особливості аудиту виробничих запасів. Вісник Львівського національного аграрного університету. Серія «Економіка АПК». 2015. № 22(1). С. 92–97.

29. Скорба О. А. Методика аудиту виробничих запасів. Dny vědy-2014: materiály X mezinárodní vědeckopraktická conference (Praha, 27 brezen-05 dubna 2014 r.). Praha, 2014. P. 58–60.

30. Скрипник М. І., Григоревська О. О., Радіонова Н. Й. Удосконалення організації і методики аудиту виробничих запасів на підприємстві. Проблеми теорії та методології бухгалтерського обліку, контролю і аналізу. 2016. № 2-3 (35). С. 378–398.

31. Стахов О. І. Організація обліку реалізації товарів на підприємствах роздрібної торгівлі. Молодий вчений. 2018. № 4 (56). С. 153–160. URL : http://molodyvcheny.in.ua/files/journal/2018/4/36.pdf

32. Тараненко Ю. В. Система управління запасами на торговельних підприємствах. Інвестиції: практика та досвід. Київ, 2015. № 18. С. 80-83. - URL: http://www.investplan.com.ua/pdf/18_2015/19.pdf (дата звернення: 15.12.2023).

33. Тичук З.Д. Облік виробничих запасів у сільськогосподарських підприємствах: автореф. дис. … канд. екон. наук: 08.00.09. Київ, 2009. 20 с.

34. Ткаченко С. А. Практична реалізація відокремленого обліково-економічного забезпечення ефективності витрат, які пов’язані із покращенням якісних характеристик та технічних параметрів готової продукції- виробів. Ефективна економіка. 2014. № 10. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/efek_2014_10_57

35. Усатенко О. В., Пашкевич М. С. Професійне судження у сфері бухгалтерського обліку та фінансової звітності за МСБО та МСФЗ.

36. Утенкова К. О. Аудит: навчальний посібник. Київ: Алерта, 2011. 408 с.

37. Чумаченко М. Г. Економічний аналіз: навчальний посібник. – К.: КНЕУ, 2016.

38. Федак Л.М. Запаси підприємств: сутність та класифікація. Вісник Хмельницького національного університету. Хмельницький, 2012. №1. С. 157-162.

ДОДАТКИ

Додаток А

Вид економічної діяльності: виробництво продуктів борошномельно- | за КВЕД | 10.61
Середня кількість працівників: 245
Адреса: 08304, м. Бориспіль, вул. Привокзальна, буд.3
Одиниця виміру: тис. грн. без десяткового знаку

Складено (зробити позначку «V» у відповідній клітинці):
за положеннями (стандартами) бухгалтерського обліку
за міжнародними стандартами фінансової звітності | V

Баланс (Звіт про фінансовий стан) на 31 грудня 2021 року

Форма № 1 | Код за ДКУД | 1801001

Актив	Код рядка	Примітка	На початок звітного періоду (31 грудня 2020 року)	На кінець звітного періоду (31 грудня 2021 року)
1	2		3	4
I. Необоротні активи				
Нематеріальні активи	1000	6	3 427	5 673
первісна вартість	1001		8 959	14 759
накопичена амортизація	1002		(5 532)	(9 086)
Незавершені капітальні інвестиції	1005	5, 6	16 257	10 539
Основні засоби	1010	5	108 332	107 991
первісна вартість	1011		183 103	198 926
знос	1012		(74 771)	(90 935)
Інвестиційна нерухомість	1015		-	-
Довгострокові фінансові інвестиції: які обліковуються за методом участі в капіталі інших підприємств	1030		-	-
інші фінансові інвестиції	1035		-	-
Довгострокова дебіторська заборгованість	1040		-	-
Відстрочені податкові активи	1045	25	961	3 582
Інші необоротні активи	1090		-	-
Усього за розділом I	1095		**128 977**	**127 785**
II. Оборотні активи				
Запаси	1100	8	41 881	60 789
Поточні біологічні активи	1110		-	-
Дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги	1125	9	107 358	129 214
Дебіторська заборгованість за розрахунками:				
за виданими авансами	1130		3 266	9 719
з бюджетом	1135		3 226	5 243
у тому числі з податку на прибуток	1136		-	-
Дебіторська заборгованість щодо розрахунків за нарахованими доходами	1140		-	-
Інша поточна дебіторська заборгованість	1155	9	136	139
Поточні фінансові інвестиції	1160		-	-
Гроші та їх еквіваленти	1165	10	11 118	8 146
Витрати майбутніх періодів	1170		-	-
Інші оборотні активи	1190		1	-
Усього за розділом II	1195		**166 986**	**213 250**
III. Необоротні активи, утримувані для продажу, та групи вибуття	1200		-	-
Баланс	**1300**		**295 963**	**341 035**

Пасив	Код рядка	Примітка	На початок звітного періоду (31 грудня 2020 року)	На кінець звітного періоду (31 грудня 2021 року)
1	2		3	4
I. Власний капітал				
Зареєстрований капітал	1400	11	63 262	63 262
Капітал у дооцінках	1405		-	-
Додатковий капітал	1410		-	-
Резервний капітал	1415	11	4 003	5 758
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	1420		87 882	100 361
Неоплачений капітал	1425		-	-
Вилучений капітал	1430		-	-
Усього за розділом I	**1495**		**155 147**	**169 381**
II. Довгострокові зобов'язання і забезпечення				
Відстрочені податкові зобов'язання	1500		-	-
Довгострокові кредити банків	1510		-	-
Інші довгострокові зобов'язання	1515	7, 12	73 108	69 896
Довгострокові забезпечення	1520		-	-
Цільове фінансування	1525		-	-
Усього за розділом II	**1595**		**73 108**	**69 896**
III. Поточні зобов'язання і забезпечення				
Короткострокові кредити банків	1600	12	-	17 450
Поточна кредиторська заборгованість за:				
довгостроковими зобов'язаннями	1610	7	2 560	2 941
товари, роботи, послуги	1615	15	47 202	70 670
розрахунками з бюджетом	1620		1 399	1 771
у тому числі з податку на прибуток	1621		714	1 159
розрахунками зі страхування	1625	15	3 217	1 572
розрахунками з оплати праці	1630	15	11 739	5 867
за одержаними авансами	1635		1 473	1 009
Поточна кредиторська заборгованість із внутрішніх розрахунків	1645		-	-
Поточні забезпечення	1660		-	-
Доходи майбутніх періодів	1665		-	-
Інші поточні зобов'язання	1690	15	118	478
Усього за розділом III	**1695**		**67 708**	**101 758**
IV. Зобов'язання, пов'язані з необоротними активами, утримуваними для продажу, та групами вибуття	**1700**		-	-
Баланс	**1900**		**295 963**	**341 035**

Генеральний директор Червак І.І.

Головний бухгалтер Мельничук Т.В.

Звіт про фінансові результати
(Звіт про сукупний дохід)
за 2021 рік

Форма № 2 Код за ДКУД 1801003

I. ФІНАНСОВІ РЕЗУЛЬТАТИ

Стаття	Код рядка	Примітка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2		3	4
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	2000	16	582 360	574 979
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	2050	17	(420 241)	(379 633)
Валовий:				
прибуток	2090		162 119	195 346
збиток	2095		-	-
Інші операційні доходи	2120	18	1 602	9 366
Адміністративні витрати	2130	21	(36 700)	(30 726)
Витрати на збут	2150	22	(94 030)	(94 635)
Інші операційні витрати	2180	19	(4 882)	(4 197)
Фінансовий результат від операційної діяльності:				
прибуток	2190		28 109	75 154
збиток	2195		-	-
Дохід від участі в капіталі	2200		-	-
Інші фінансові доходи	2220	20	2 001	-
Інші доходи	2240		130	-
Фінансові витрати	2250	**20**	(6 682)	(26 367)
Втрати від участі в капіталі	2255		-	-
Інші витрати	2270	23	(5 124)	(4 788)
Фінансовий результат до оподаткування:				
прибуток	2290		18 434	43 999
збиток	2295		-	-
Витрати (дохід) з податку на прибуток	2300	25	(4 200)	(8 896)
Прибуток (збиток) від припиненої діяльності після оподаткування	2305		-	-
Чистий фінансовий результат:				
прибуток	2350		**14 234**	**35 103**
збиток	2355		-	-

II. СУКУПНИЙ ДОХІД

Стаття	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Дооцінка (уцінка) необоротних активів	2400	-	-
Дооцінка (уцінка) фінансових інструментів	2405	-	-
Накопичені курсові різниці	2410	-	-
Частка іншого сукупного доходу асоційованих та спільних підприємств	2415	-	-
Інший сукупний дохід	2445	-	-
Інший сукупний дохід до оподаткування	2450	-	-
Податок на прибуток, пов'язаний з іншим сукупним доходом	2455	-	-
Інший сукупний дохід після оподаткування	2460	-	-
Сукупний дохід (сума рядків 2350, 2355 та 2460)	**2465**	14 234	35 103

III. ЕЛЕМЕНТИ ОПЕРАЦІЙНИХ ВИТРАТ

Стаття	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Матеріальні витрати	2500	329 649	293 298
Витрати на оплату праці	2505	80 322	84 734
Відрахування на соціальні заходи	2510	17 153	17 895
Амортизація	2515	21 702	17 932
Інші операційні витрати	2520	75 806	65 152
Разом	**2550**	**524 632**	**479 011**

IV. РОЗРАХУНОК ПОКАЗНИКІВ ПРИБУТКОВОСТІ АКЦІЙ

Назва статті	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Середньорічна кількість простих акцій	2600	-	-
Скоригована середньорічна кількість простих акцій	2605	-	-
Чистий прибуток(збиток) на одну просту акцію	2610	-	-
Скоригований чистий прибуток(збиток) на одну просту акцію	2615	-	-
Дивіденди на одну просту акцію	2650	-	-

Генеральний директор Червак І.І.

Головний бухгалтер Мельничук Т.В.

Додаток В

Приватне акціонерне товариство «ЛАНТМАННЕН АКСА»

Підприємство: Приватне акціонерне товариство «Лантманнен Акса»

Дата (рік, місяць, число): 2021 | 12 | 31
за ЄДРПОУ: 00378537

Звіт про рух грошових коштів (за прямим методом) за 2021 рік

Форма № 3 Код за ДКУД 1801004

Стаття	Код рядка	Примітка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2		3	4
I. Рух коштів у результаті операційної діяльності				
Надходження від:				
Реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	3000		631 697	640 753
Повернення податків і зборів	3005		6 495	1 832
у тому числі податку на додану вартість	3006		6 495	1 832
Цільового фінансування	3010		1 517	735
Надходження авансів від покупців і замовників	3015		69 371	77 396
Надходження від повернення авансів	3020		372	974
Надходження від відсотків за залишками коштів на поточних рахунках	3025		-	-
Надходження від боржників неустойки (штрафів, пені)	3035		-	-
Надходження від операційної оренди	3040		-	-
Інші надходження	3095		2 490	2 897
Витрачання на оплату: товарів (робіт, послуг)	3100		(477 874)	(440 326)
Праці	3105		(70 065)	(61 732)
Відрахувань на соціальні заходи	3110		(17 996)	(15 964)
Зобов'язань з податків і зборів	3115		(33 933)	(39 563)
у тому числі:				
Витрачання на оплату зобов'язань з податку на прибуток	3116		(6 378)	(10 762)
Витрачання на оплату зобов'язань з податку на додану вартість	3117		(9 374)	(12 169)
Витрачання на оплату зобов'язань з інших податків і зборів	3118		(18 181)	(16 632)
Витрачання на оплату авансів	3135		(102 794)	(78 533)
Витрачання на оплату повернення авансів	3140		-	(352)
Витрачання на оплату цільових внесків	3145		-	-
Витрачання на оплату зобов'язань за страховими контрактами	3150		-	-
Витрачання фінансових установ на надання позик	3155		-	-
Інші витрачання	3190		(1 659)	(1 303)
Чистий рух коштів від операційної діяльності	**3195**		**7 621**	**86 814**
II. Рух коштів у результаті інвестиційної діяльності				
Надходження від реалізації:				
необоротних активів	3205		477	447
Надходження від отриманих:				
відсотків	3215		-	-
дивідендів	3220		-	-
Надходження від погашення позик	3230		-	-
Надходження від вибуття дочірнього підприємства та іншої господарської одиниці	3235		-	-
Інші надходження	3250		-	-
Витрачання на придбання:				
необоротних активів	3260		(16 866)	(19 409)
Витрачання на придбання дочірнього підприємства та іншої	3280		-	-
Витрачання на надання позик	3275		-	-
Інші платежі	3290		-	-
Чистий рух коштів від інвестиційної діяльності	**3295**		**(16 389)**	**(18 962)**
III. Рух коштів у результаті фінансової діяльності				

Стаття	Код рядка	Примітка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2		3	4
Надходження від:				
Власного капіталу	3300		-	-
Отримання позик	3305		111 705	83 513
Інші надходження	3340		40	66
Витрачання на:				
Погашення позик	3350		(95 655)	(133 934)
Сплату дивідендів	3355		-	-
Витрачання на сплату відсотків	3360	14	(2 887)	(5 425)
Інші платежі	3390	7	(6 803)	(6 552)
Чистий рух коштів від фінансової діяльності	**3395**		**6 400**	**(62 332)**
Чистий рух грошових коштів за звітний період	**3400**		**(2 368)**	**5 520**
Залишок коштів на початок року	3405	10	11 118	331
Вплив зміни валютних курсів на залишок коштів	3410		(604)	5 267
Залишок коштів на кінець року	3415	10	8 146	11 118

Рядок 3095 «Інші надходження» розділу «Рух коштів у результаті операційної діяльності» включає: надходження від продажу оборотних активів в сумі 2 128 тис. грн. (2020 рік: 2 323 тис. грн.), надходження авансів та інші надходження в сумі 362 тис. грн. (2020 рік: 574 тис. грн.).

Рядок 3190 «Інші витрачання» розділу «Рух коштів у результаті операційної діяльності» включає витрачання на підзвітні в сумі 653 тис. грн. (2020 рік: 530 тис. грн.), чистий збиток від продажу валюти в сумі 560 тис. грн. (2020 рік: 411 тис. грн.), виплати аліментів та інших утримань по виконавчим листам в сумі 412 тис. грн. (2020 рік: 306 тис. грн.) та інші витрачання в сумі 34 тис. грн. (2020 рік: 56 тис. грн.).

Рядок 3390 «Інші платежі» розділу «Рух коштів у результаті фінансової діяльності» включає оплату орендних платежів на суму 6 530 тис. грн. в тому числі ПДВ 1 088 тис. грн. (2020 рік: 6 044 тис. грн. в тому числі ПДВ 1 007 тис. грн.) та банківських комісій за одержані кредити на суму 273 тис. грн. (2020 рік: 508 тис. грн.)

Генеральний директор Червак І.І.

Головний бухгалтер Мельничук Т.В.

Підприємство: Приватне акціонерне товариство «Лантманнен Акса»

Дата (рік місяць число) 2021 | 12 | 31

за ЄДРПОУ 00378537

Звіт про власний капітал за 2021 рік

Форма № 4 Код за ДКУД 1801005

Стаття	Код рядка	Зареєстрований (пайовий) капітал	Капітал у дооцінках	Додатковий капітал	Резервний капітал	Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	Неоплачений капітал	Вилучений капітал	Всього
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Залишок на початок року	**4000**	**63 262**	-	-	**4 003**	**88 121**	-	-	**155 386**
Коригування:									
Зміна облікової політики	4005	-	-	-	-	-	-	-	-
Виправлення помилок	4010	-	-	-	-	(239)	-	-	(239)
Інші зміни	4090	-	-	-	-	-	-	-	-
Скоригований залишок на початок року	**4095**	**63 262**	-	-	**4 003**	**87 882**	-	-	**155 147**
Чистий прибуток (збиток) за звітний період	4100	-	-	-	-	14 234	-	-	14 234
Інший сукупний дохід за звітний період	4110	-	-	-	-	-	-	-	-
Дооцінка (уцінка) необоротних активів	4111	-	-	-	-	-	-	-	-
Інший сукупний дохід	4116	-	-	-	-	-	-	-	-
Розподіл прибутку:									
Виплати власникам (дивіденди)	4200	-	-	-	-	-	-	-	-
Спрямування прибутку до зареєстрованого капіталу	4205	-	-	-	-	-	-	-	-
Відрахування до резервного капіталу (Примітка 11)	4210	-	-	-	1 755	(1 755)	-	-	-
Внески учасників:		-	-	-	-	-	-	-	-
Внески до капіталу	4240	-	-	-	-	-	-	-	-
Погашення заборгованості з капіталу	4245	-	-	-	-	-	-	-	-
Вилучення капіталу:									
Викуп акцій (часток)	4260	-	-	-	-	-	-	-	-
Перепродаж викуплених акцій (часток)	4265	-	-	-	-	-	-	-	-
Анулювання викуплених акцій (часток)	4270	-	-	-	-	-	-	-	-
Вилучення часток в капіталі	4275	-	-	-	-	-	-	-	-
Інші зміни в капіталі	4290	-	-	-	-	-	-	-	-
Разом змін в капіталі	4295	-	-	-	1 755	12 479	-	-	14 234
Залишок на кінець періоду	**4300**	**63 262**	-	-	5 758	100 361	-	-	**169 381**

Генеральний директор Чорнак І.І.

Головний бухгалтер Мольнічук Т.В.